

ШУДАРГА ЁС,
ХӨГЖИЛ
ДЭВШИЛД

БОДЛОГЫН ШИЙДЭЛ

“ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ШУДАРГА БАЙДЛЫН ТАЛААР ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧДЭЭС АВАХ СУДАЛГАА”–НЫ ТАЙЛАН

Улаанбаатар хот, 2024 он

“ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ШУДАРГА БАЙДЛЫН ТАЛААР ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧДЭЭС АВАХ СУДАЛГАА” –НЫ ТАЙЛАН

Захиалагч: Авлигатай тэмцэх газар
Гүйцэтгэгч: “Бодлогын шийдэл” ТББ

Улаанбаатар хот, 2024 он

Энэхүү тайлан нь “Шударга байдлын үнэлгээ – 2024” судалгааны “Төрийн байгууллагын шударга байдлын талаар үйлчлүүлэгчдээс авах судалгаа”-ны тайлан юм.

Судалгааны мэдээллийг ашиглахтай холбоотой бүх эрхийг “Авлигатай тэмцэх газар” эзэмшинэ. Тайланд дурдагдаж буй үр дүнг АТГ-аас хараат бус байдлаар гүйцэтгэсэн бөгөөд “Бодлогын шийдэл” ТББ-аас явуулсан судалгаанд оролцогчдын үнэлгээний үр дүнд үндэслэгдсэн болно.

СУДАЛГААНЫ БАГ:

Судалгааны багийн ахлагч: Доктор Ж.Баттулга

Тайлан боловсруулсан: Доктор Ө.Амар

Мэдээлэл цуглуулалтын баг:

Э.Алигармаа
Б.Ариунболд
Ө.Амар
С.Акерке
Г.Анудагий
С.Алданыш
И.Батхишиг
Т.Баяржаргал
Б.Болорням
З.Боргил
Л.Буд
Г.Бадамцэцэг
М.Булганхангай
Л.Баярцэцэг
Б.Буяндэлгэр
Б.Гантөмөр
Д.Дэлгэрцэцэг
Г.Оюун-Эрдэнэ
Г.Ундрах
Б.Нарантуяа
З.Сайнжаргал
И.Мандат
Д.Итгэлмаа
Е.Кумисай
Д.Маралмаа
П.Мөнгөнцэцэг
С.Мөнх-Од
Т.Тасилима
Б.Энхжин
Н.Эрдэнэцэцэг

АГУУЛГА

ХҮСНЭГТ, ГРАФИКИЙН ЖАГСААЛТ	iii
ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ	v
ТАЛАРХАЛ	vi
ХУРААНГУЙ	1
БҮЛЭГ 1. СУДАЛГААНЫ АРГАЗҮЙ.....	3
1.1 Шударга байдлын үнэлгээний аргачлал	3
1.1.1 Үнэлгээний загвар.....	3
1.1.2 Үнэлгээний утга.....	3
1.2 Судалгааны хамрах хүрээ	5
1.3 Судалгааны мэдээлэл цуглуулалт, зохион байгуулалт	5
БҮЛЭГ 2. ГАДААД ШУДАРГА БАЙДЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ҮР ДҮН	7
2.1 Судалгаанд оролцогчдын ерөнхий мэдээлэл	7
2.2 Гадаад шударга байдлын үнэлгээний үр дүн	7
2.2.1 Гадаад шударга байдлын үнэлгээний үр дүн	7
2.2.2 Авлигын эрсдэлийн индекс	17
2.2.3 Авлигын индекс.....	24
2.3 ГШБҮ гүйцэтгэл бага байгууллагууд.....	33
БҮЛЭГ 3: МОНГОЛ УЛС ДАХЬ АВЛИГЫН ШАЛТГААН, НӨХЦӨЛ	42
3.1 Монгол улс дахь авлигын өнөөгийн нөхцөл байдал.....	42
3.2. Монгол улс дахь авлигын шалтгаан	45
3.3 Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны үр дүн	47
3.4 Гадаад шударга байдлын үнэлгээнд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийн регрессийн шинжилгээний үр дүн	48
ДҮГНЭЛТ	50
ХАВСРАЛТУУД	54

ХҮСНЭГТ, ГРАФИКИЙН ЖАГСААЛТ

ГРАФИК 1. ГШБУ-НИЙ ДУНДАЖ, ОНООГООР, БАЙГУУЛЛАГЫН ТӨРЛӨӨР	8
ГРАФИК 2. ИЛ ТОД БАЙДАЛ, ХАРИУЦЛАГАТАЙ БАЙДАЛ, АВЛИГЫН ЭРСДЭЛИЙН ИНДЕКС, СҮҮЛИЙН 5 ЖИЛЭЭР	18
ГРАФИК 3. ИЛ ТОД БАЙДАЛ, ХАРИУЦЛАГАТАЙ БАЙДАЛ, АВЛИГЫН ЭРСДЭЛИЙН ИНДЕКС, БАЙГУУЛЛАГЫН ТӨРЛӨӨР, 2024	18
ГРАФИК 4. ДҮҮРГИЙН ЗДТГ-ДЫН АВЛИГЫН ЭРСДЭЛИЙН ИНДЕКС БОЛОН ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, 2024 ОН	23
ГРАФИК 5. АВЛИГЫН ИНДЕКС БОЛОН ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, СҮҮЛИЙН 5 ЖИЛЭЭР	25
ГРАФИК 6. АВЛИГЫН ИНДЕКС БОЛОН ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД, БАЙГУУЛЛАГЫН ТӨРЛӨӨР, 2024 ОН	25
ГРАФИК 7. ДҮҮРГҮҮДИЙН ЗДТГ-ДЫН АВЛИГЫН ИНДЕКС БОЛОН ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТГҮҮД, 2024 ОН	29
ГРАФИК 8. ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВАХДАА НЭМЭЛТ ТӨЛБӨР, ШУУД БОЛОН ШУУД БУС БЭЛЭГ, ХАНДИВ ТУСЛАЛЦААГ ЯМАР ҮЕД ҮЗҮҮЛСЭН БЭ?	30
ГРАФИК 9. ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВАХДАА НЭМЭЛТ ТӨЛБӨР, ШУУД БОЛОН ШУУД БУС БЭЛЭГ, ХАНДИВ ТУСЛАЛЦААГ ЯМАР ҮЕД ҮЗҮҮЛСЭН БЭ? ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧИЙН ТӨРЛӨӨР	31
ГРАФИК 10. ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВАХДАА НЭМЭЛТ ТӨЛБӨР, ШУУД БОЛОН ШУУД БУС БЭЛЭГ, ХАНДИВ ТУСЛАЛЦАА ҮЗҮҮЛЭХ БОЛСОН ШАЛТГААН ЮУ БЭ?	32
ГРАФИК 11. ҮЙЛЧИЛГЭЭ АВАХДАА НЭМЭЛТ ТӨЛБӨР, ШУУД БОЛОН ШУУД БУС БЭЛЭГ, ХАНДИВ ТУСЛАЛЦАА ҮЗҮҮЛЭХ БОЛСОН ШАЛТГААН ЮУ БЭ? ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧИЙН ТӨРЛӨӨР	32
ГРАФИК 12. МОНГОЛ УЛСАД АВЛИГА ХЭР ТҮГЭЭМЭЛ БАЙНА ВЭ?, ХУВИАР, СҮҮЛИЙН 5 ЖИЛЭЭР	42
ГРАФИК 13. ИРЭХ 2 ЖИЛД МОНГОЛ УЛС ДАХЬ АВЛИГЫН ТҮВШИН ХЭРХЭН ӨӨРЧЛӨГДӨХ ВЭ?, ХУВИАР, СҮҮЛИЙН 5 ЖИЛЭЭР	43
ГРАФИК 14. ИРЭХ 2 ЖИЛД МОНГОЛ УЛС ДАХЬ АВЛИГЫН ТҮВШИН ХЭРХЭН ӨӨРЧЛӨГДӨХ ВЭ?, ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧИЙН ТӨРЛӨӨР	44
ГРАФИК 15. МОНГОЛ УЛС ДАХЬ АВЛИГЫН ҮНДСЭН ШАЛТГААН, 2024	46
ГРАФИК 16. АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮНГ ХЭРХЭН ҮНЭЛЭХ ВЭ?, СҮҮЛИЙН 5 ЖИЛЭЭР	47
ХҮСНЭГТ 1. 1-5 ХҮРТЭЛ ХЭМЖЭЭС БҮХИЙ ХАРИУЛТЫГ ШБУ-НИЙ 0-100 ОНООНД ШИЛЖҮҮЛЭХ	4
ХҮСНЭГТ 2. ГАДААД ШУДАРГА БАЙДЛЫН ХУВЬД ДАВТАМЖ, ҮНИЙН ДҮНГ ОНООЖУУЛАХ ...	4
ХҮСНЭГТ 3. СУДАЛГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ	7
ХҮСНЭГТ 4. ГШБУ-НИЙ ҮР ДҮН, ХАМГИЙН ӨНДӨР БОЛОН ХАМГИЙН БАГА ҮНЭЛГЭЭ АВСАН БАЙГУУЛЛАГУУД	9
ХҮСНЭГТ 5. ЯАМДЫН ГШБУ-НИЙ ҮР ДҮН, 2023, 2024 ОНУУДЫГ ХАРЬЦУУЛСАН ҮР ДҮН (2024 ОНЫ ЭРЭМБЭЭР)	10
ХҮСНЭГТ 6. АГЕНТЛАГУУДЫН ГШБУ-НИЙ ҮР ДҮН, 2023, 2024 ОНУУДЫГ ХАРЬЦУУЛСАН ҮР ДҮН, 2024 ОНЫ ЭРЭМБЭЭР	13
ХҮСНЭГТ 7. АЙМАГ БОЛОН НИЙСЛЭЛИЙН ЗДТГ-УУДЫН ГШБУ-НИЙ ҮР ДҮН, 2023 БОЛОН 2024 ОНЫГ ХАРЬЦУУЛСАН ҮР ДҮН	15
ХҮСНЭГТ 8. ДҮҮРГҮҮДИЙН ЗДТГ-ДЫН ГШБУ-НИЙ ҮР ДҮН, 2023 ОН БОЛОН 2024 ОНЫ ХАРЬЦУУЛСАН ҮР ДҮН	16
ХҮСНЭГТ 9. ЯАМДЫН АВЛИГЫН ЭРСДЭЛИЙН ИНДЕКС, ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮДИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ	19
ХҮСНЭГТ 10. АГЕНТЛАГУУДЫН АВЛИГЫН ЭРСДЭЛИЙН ИНДЕКС, ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮДИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ	20
ХҮСНЭГТ 11. АЙМАГ, НИЙСЛЭЛИЙН ЗДТГ-ДЫН АВЛИГЫН ЭРСДЭЛИЙН ИНДЕКС, ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ	21
ХҮСНЭГТ 12. ДҮҮРГИЙН ЗДТГ-ДЫН АВЛИГЫН ЭРСДЭЛИЙН ИНДЕКС, ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮДИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ	23
ХҮСНЭГТ 13. ЯАМДЫН АВЛИГЫН ИНДЕКС, ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ	26
ХҮСНЭГТ 14. АГЕНТЛАГУУДЫН АВЛИГЫН ИНДЕКС, ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ	27

ХҮСНЭГТ 15. АЙМАГ, НИЙСЛЭЛИЙН ЗДТГ-ДЫН АВЛИГЫН ИНДЕКС, ТҮҮНИЙ ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ	28
ХҮСНЭГТ 16. ДҮҮРГҮҮДИЙН ЗДТГ-ДЫН АВЛИГЫН ИНДЕКС БОЛОН ДЭД ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮДИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ	30
ХҮСНЭГТ 17. ҮНДЭСНИЙ ГЕОЛОГИЙН АЛБЫН ГШБҮ-НИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД.....	33
ХҮСНЭГТ 18. ДОРНОД АЙМГИЙН ЗДТГ-ЫН ГШБҮ-НИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	35
ХҮСНЭГТ 19. БАГАХАНГАЙ ДҮҮРГИЙН ЗДТГ-ЫН ГШБҮ-НИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	37
ХҮСНЭГТ 20. УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМНЫ ГШБҮ-НИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД.....	38
ХҮСНЭГТ 21. БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ЗДТГ-ЫН ГШБҮ-НИЙ ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД.....	40
ХҮСНЭГТ 22. МОНГОЛ УЛС ДАХЬ АВЛИГА ХАМГИЙН ИХ ТАРХСАН ИНСТИТУЦИ, 2023 БОЛОН 2024 ОН, ХАРИУЛТАД ЭЗЛЭХ ХУВИАР	44
ХҮСНЭГТ 23. ТУХАЙН БАЙГУУЛЛАГА ДАХЬ АВЛИГЫГ БУУРУУЛАХ, УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХИЙН ТУЛД ТА ЮУ ХИЙХ ШААРДЛАГАТАЙ ГЭЖ ҮЗЭЖ БАЙНА ВЭ?	47
ХҮСНЭГТ 24. ГШБҮ-НД НӨЛӨӨЛЖ БУЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛСИЙН ШИНЖИЛГЭЭ.....	48
ХҮСНЭГТ 25. ГАДААД ШУДАРГА БАЙДЛЫН ҮНЭЛГЭЭНД АСУУЛТУУДЫН НӨЛӨӨЛЖ БУЙ БАЙДЛЫН ШИНЖИЛГЭЭ	49

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

АТГ	Авлигатай тэмцэх газар
БОУ	Бодлогод оролцогч, шинжээчдийн үнэлгээ
ГШБҮ	Гадаад шударга байдлын үнэлгээ
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ЭБАТ	Эрх бүхий албан тушаалтан

ТАЛАРХАЛ

“Төрийн байгууллагуудын шударга байдлын талаар үйлчлүүлэгчдээс авах судалгаа” – ны ажлыг зохион байгуулахад санхүүжилт олгож судалгааны арга зүйн зөвлөгөө өгсөн “Авлигатай тэмцэх газар”-ын хамт олонд, мөн судалгааны тоон мэдээлэл цуглуулахад хамтран ажилласан төрийн байгууллагуудын эрх бүхий албан тушаалтнууд, судалгааны тоон мэдээлэл цуглуулалтад хамтран ажилласан байгууллага, хувь хүмүүст талархлаа илэрхийлье.

ХУРААНГУЙ

2024 оны төрийн байгууллагуудын гадаад шударга байдлын үнэлгээ /ГШБҮ/-ний судалгаанд төрийн захиргааны 81 байгууллагын 10840 төрийн байгууллагаар үйлчлүүлсэн иргэдийг хамруулсан бөгөөд судалгаанд оролцогчдын 14.6 хувь нь байгууллагаа төлөөлөн төрийн байгууллагаар үйлчлүүлж байсан, 85.4 хувь нь хувь хүнээ төлөөлөн төрийн байгууллагаар үйлчлүүлж байсан иргэд хамрагджээ. Судалгаанд оролцогчдын 48.9 хувь нь эрэгтэй, 51.1 хувь нь эмэгтэй үйлчлүүлэгчид байлаа. Насны бүлгээр авч үзвэл судалгаанд оролцогчдын 4.8 хувийг 20 хүртэл насны иргэд, 22 хувийг 20-29 насны иргэд, 32.6 хувийг 30-39 насны иргэд, 24.5 хувь нь 40-49 насны иргэд, 12.1 хувь нь 50-59 насны иргэд, 4.1 хувь 60-аас дээш насны иргэд хамрагдлаа.

2024 оны төрийн байгууллагуудын дундаж ГШБҮ нь 69.0 болж, өмнөх онтой харьцуулахад 3.8 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь сүүлийн 3 жил дараалан өсч байсан хандлагыг зогсоосон үр дүн байлаа. ГШБҮ буурч үнэлэгдэхэд төрийн байгууллагуудын авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлын үнэлгээ хамгийн ихээр буурсан нь нөлөөлсөн бөгөөд үүнээс төрийн албан хаагчдын албан үүргээ гүйцэтгэсний төлөө нэмэлт төлбөр авсан тохиолдол буурч үнэлэгдсэн нь хамгийн ихээр нөлөөлсөн үзүүлэлт байлаа.

ГШБҮ-г төрийн байгууллагуудын ангиллаар авч үзвэл, яамдын ГШБҮ-ний дундаж 71.8, агентлагуудын ГШБҮ-ний дундаж 71.5, аймаг, нийслэл, дүүргүүдийн ЗДТГ-дын ГШБҮ-ний дундаж 64.8 оноогоор тус тус үнэлэгдсэн нь 2023 оны үнэлгээтэй харьцуулахад яамдын ГШБҮ 2.3 оноогоор, агентлагуудын ГШБҮ 5.1 оноогоор, ЗДТГ-дын ГШБҮ 1.5 оноогоор тус тус буурч үнэлэгджээ. Нийслэл, дүүрэг, аймгуудын ЗДТГ-дын ГШБҮ-ний дундаж нь улсын дунджаас доогуур, яам, агентлагуудын ГШБҮ нь улсын дунджаас дээгүүр үнэлэгддэг нь судалгааны үр дүнгээс харагдлаа. Дээрх үнэлгээнээс харахад төрийн байгууллагын гадаад шударга байдал нэгж түвшиндээ “бага” байдаг байна.

2024 онд гадаад шударга байдлын хамгийн өндөр үнэлгээг “Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар” авсан бол, “Оюуны өмчийн газар”, “Барилга, хот байгуулалтын яам”, “Төв аймгийн ЗДТГ”, “Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам” эхний 5 байрт эрэмбэлэгдсэн байна. Эрэмбийн сүүлийн 5 байрт “Баянхонгор аймгийн ЗДТГ”, “Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам”, “Багахангай дүүргийн ЗДТГ”, “Дорнод аймгийн ЗДТГ”, “Үндэсний геологийн алба” зэрэг байгууллагууд эрэмбэлэгджээ. Хамгийн бага үнэлгээ авсан байгууллагуудын ГШБҮ буурч үнэлэгдэхэд авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээ болон авлигын шууд бус тохиолдлын үнэлгээнүүд хамгийн ихээр буурсан нь ийнхүү буурч үнэлэгдэхэд нөлөөлжээ.

Яамдын ГШБҮ 71.8 болж өмнөх онтой харьцуулахад 2.3 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд 7 яамдын ГШБҮ өсч, 9 яамдын ГШБҮ буурч үнэлэгдсэн байна. Яамдын ГШБҮ буурч үнэлэгдэхэд авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол хамгийн ихээр буурсан нь нөлөөлжээ. Агентлагуудын ГШБҮ нь 71.5 болж, өмнөх онтой харьцуулахад 5.1 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд ийнхүү буурахад агентлагуудын хариуцлагатай байдал, авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээ хамгийн ихээр буурсан нь нөлөөлсөн байна. Аймаг болон нийслэлийн ЗДТГ-дын ГШБҮ 64.1 болж, улсын дунджаас 4.9 оноогоор доогуур, 2023 оны аймаг болон нийслэлийн дундаж ГШБҮ-тэй харьцуулахад 1.3 оноогоор буурчээ. Ийнхүү буурч үнэлэгдэхэд аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлын үнэлгээ хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн нь нөлөөлжээ. Харин дүүргүүдийн ГШБҮ-ний дундаж нь 66.5 байгаа нь улсын дунджаас 2.5 оноогоор доогуур,

2023 онтой харьцуулахад 5.9 оноогоор доогуур үнэлэгдсэн бөгөөд буурч үнэлэгдэхэд дүүргүүдийн авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлын үнэлгээ нь бусад төрийн байгууллагуудтай харьцуулахад хамгийн ихээр буурсан нь нөлөөлсөн байна.

Авлигын эрсдэлийн индекс нь 2024 онд 61.3 болж, өмнөх оноос 2 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд ийнхүү буурч үнэлэгдэхэд төрийн байгууллагуудын хариуцлагатай байдал 2.9 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бол, байгууллагын ил тод байдал нь 0.8 оноогоор өсч үнэлэгдсэн байна. Авлигын эрсдэлийн индекс нь яамд болон агентлагуудын хувьд улсын дунджаас өндөр байгаа бол, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын дундаж нь улсын дунджаас доогуур үнэлэгджээ.

Авлигын индексийн хувьд 2024 онд 76.8 болж, өмнөх оноос 5.6 оноогоор буурахад авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлын үнэлгээ хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн нь нөлөөлжээ. Авлигын индексийн дэд үзүүлэлтүүдийн хувьд авлигын талаарх төсөөллийн индекс нь авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлын индексээс доогуур үнэлэгджээ. Агентлагуудын авлигын индекс нь хамгийн өндөр үнэлгээтэй байгаа бол, аймаг, нийслэлийн авлигын индекс хамгийн бага үнэлэгдсэн байдлаас харахад авлигын тохиолдол төрийн байгууллагын нэгж түвшинд их байдаг байна.

Судалгаанд оролцогчдын 35.2 хувь нь төрийн үйлчилгээг авахаас өмнө тухайн төрийн албан хаагчдад албан үүргээ гүйцэтгэснийх нь төлөө нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг, хандив туслалцааг үзүүлдэг бол, төрийн албан хаагчдад нэмэлт төлбөр өгсөн, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг өгсөн, хандив туслалцаа үзүүлсэн шалтгааныг дийлэнхийг 29.7 хувь нь ажлаа хурдан бүтээхийн тулд, 29.7 хувь нь хэвшмэл болсон гэж үзжээ.

Судалгаанд оролцогчдын 57.3 хувь нь Монгол улсад авлига түгээмэл, ихээхэн түгээмэл гэж үзсэн бол, авлига буурахгүй байгаа шалтгааныг ажилгүйдэл, ядуурал, амьжиргааны түвшин доогуур байгаа байдал, хувь хүний хандлага, ёс зүй дутмаг байдал, цалин хөлс бага, төрийн албаны хүнд суртал их, эрх мэдлээ урвуулан ашиглах явдал, төрийн албаны шат дамжлага олон, танил, тал, хамаатан садны холбоо зэрэг хариултууд эзэлж байв. Тухайн байгууллага дахь авлигыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэхийн тулд хийх шаардлагатай зүйлсийг төрийн албан хаагчдын цалин хөлс, хангамжийг нэмэгдүүлж, хангалттай түвшинд байлгах, төрийн үйл ажиллагааг ил тод байлгах, мэдээллийг түгээх, нээлттэй байх, сургалт, сурталчилгаа тогтмол хийдэг байх, хувь хүний шударга байдал, ёс зүйг баримтлах, хяналт шалгалтын ажлыг хийх, сайжруулах, тогтмолжуулах, чангатгах (9.0 хувь) зэрэг хариултууд эзэлж байв.

Монгол улсад авлига хамгийн их тархсан институцийг төрийн захиргааны байгууллага яам, агентлаг тэргүүллээ. Эхний 5 байрт эрэмбэлэгдэж байгаа байгууллагуудыг улс төрийн нам, нутгийн захиргааны байгууллага, шүүх, цагдаагийн байгууллагууд эзэлж байгаа нь өмнөх онтой харьцуулахад эхний 5 байр хадгалагдсан хэвээр байна. Судалгаанд оролцогчдын 31.8 хувь нь ирэх 2 жилд Монгол улс дахь авлигын түвшин өөрчлөгдөхгүй хэмээн үзсэн бол, судалгаанд оролцогчдын 34.5 хувь нь Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны үр дүнг “Дунд” хэмээн үнэлсэн байна.

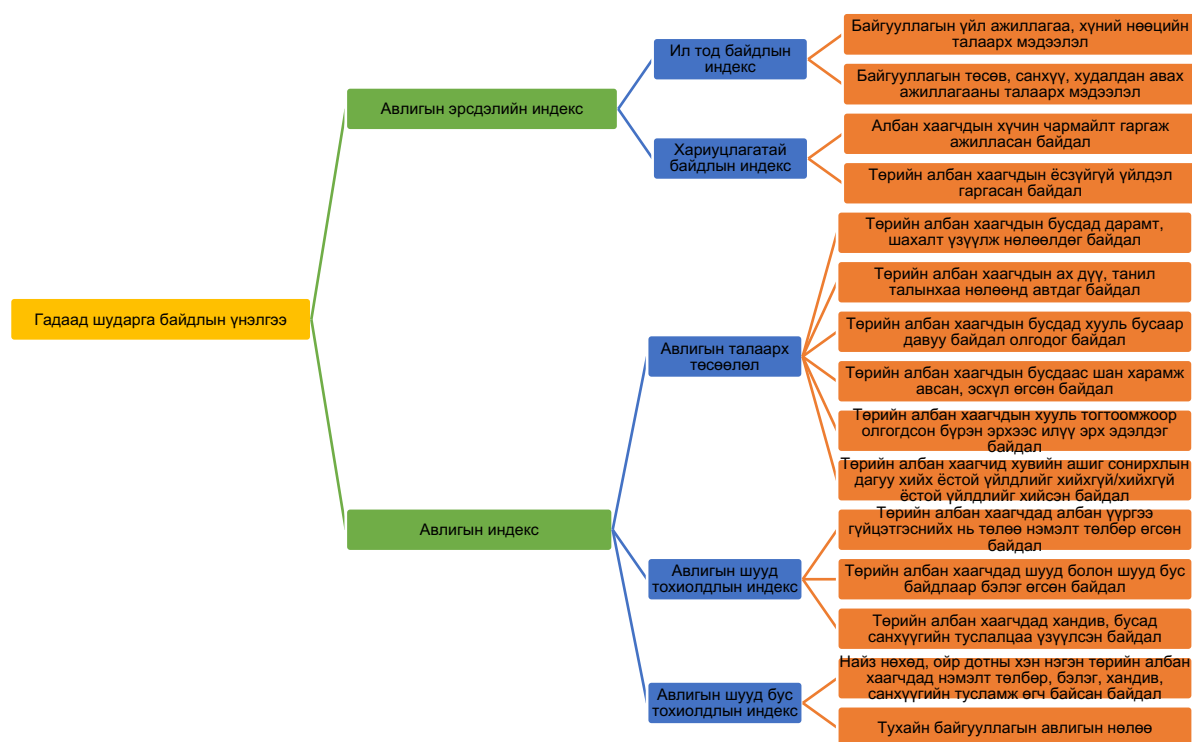
БҮЛЭГ 1. СУДАЛГААНЫ АРГАЗҮЙ

1.1 Шударга байдлын үнэлгээний аргачлал

1.1.1 Үнэлгээний загвар

Шударга байдлын үнэлгээний судалгааг АТГ-ын даргын 2015 оны 12 сарын 10-ны өдрийн А/129 тушаалын I хавсралтаар батлагдсан “Шударга байдлын үнэлгээний аргачлал”-ын дагуу хийж гүйцэтгэлээ. Энэхүү аргачлалын дагуу шударга байдлын үнэлгээ нь дараах загвараар тодорхойлогддог (Схем 1).

Схем 1. Шударга байдлын үнэлгээний арга зүйн загвар

Эх үүсвэр: Шударга байдлын үнэлгээний аргачлал, АТГ, 2015

Шударга байдлын үнэлгээ нь гадаад шударга байдал, дотоод шударга байдал болон бодлогод оролцогчдын үнэлгээнээс бүрддэг бөгөөд гадаад шударга байдлын үнэлгээ нь төрийн байгууллагаар үйлчлүүлэн үйлчилгээ авсан иргэд, аж ахуй нэгж, байгууллагуудын өгч буй үнэлгээгээр тодорхойлогддог.

1.1.2 Үнэлгээний утга

Шударга байдлын үнэлгээ нь 0-100 хүртэлх оноогоор үнэлэгдэнэ (шударга байдал~100 бол хамгийн шударга байдлыг илэрхийлнэ).

Гадаад шударга байдлыг дараах аргачлалын дагуу үнэлэв.

$$E_i = (A_i + B_i + C_i) / 3$$

E_i - и-р байгууллагын гадаад шударга байдлын үнэлгээ

A_i - авлигын индексийн оноо

V_i - ил тод байдлын индексийн оноо

C_i - хариуцлагатай байдлын оноо

Шударга байдлын үнэлгээний судалгаанд ашиглагдаж буй асуулт бүрийг үнэлгээнд үзүүлэлт болгон хамруулахдаа дараах 2 аргын ашиглалаа. Үүнд:

- Хариулагчийн хувийн үнэлгээнд үндэслэн оноожуулах эсвэл
- Байгууллагын үнэлгээнд үндэслэн оноожуулах

Хариулагчийн хувийн үнэлгээнд үндэслэн оноожуулахдаа 1-5 хүртэл хэмжээс бүхий Лайкертын хэмжээс бүхий хариултыг шударга байдлын үнэлгээний 0-100 хүртэлх хэмжээст шилжүүлэх ба дараах загварыг баримтална. Хэрвээ тухайн хариулт эерэг утгатай бол 100, сөрөг утгатай бол 0 оноог өгнө.

Хүснэгт 1. 1-5 хүртэл хэмжээс бүхий хариултыг ШБҮ-ний 0-100 оноонд шилжүүлэх

Хариулт	5 оноо	Шилжүүлэх оноо
Ихээхэн түгээмэл	1	0 эсвэл 100
Түгээмэл	2	25 эсвэл 75
Дунд зэрэг	3	50
Бага зэрэг	4	75 эсвэл 25
Огт байхгүй	5	100 эсвэл 0

Үзүүлэлтийн дундаж оноог тооцохдоо тухайн байгууллагын судалгаанд оролцсон хүмүүсийн хариулсан онооны байдалд нь үндэслэн байгууллагын дундаж оноог тооцно. Дараах томъёогоор илэрхийлэгдэнэ.

$$\text{Үзүүлэлтийн дундаж оноо} = \frac{\text{Тухайн үзүүлэлтийн нийт онооны нийлбэр}}{\text{Тухайн байгууллагын судалгаанд хамрагдсан хүний тоо}}$$

Байгууллагын үнэлгээнд үндэслэн оноожуулах: Хариулагчийн хувийн үнэлгээгээр тооцох боломжгүй, давтамж, үнийн дүн бүхий үзүүлэлтийн үнэлгээг гаргахдаа бусад байгууллагатай харьцуулах замаар буюу байгууллагын ерөнхий үнэлгээгээр тооцно.

Давтамж, үнийн дүн бүхий үзүүлэлтийг оноожуулах: Байгууллага бүрийн давтамж (үнийн дүн) бүхий үзүүлэлтийг оноожуулахдаа тухайн хариултын интервалыг нэг үнэлгээнд шилжүүлэх шаардлагатай ба дараах байдлаар шилжүүлнэ.

Хүснэгт 2. Гадаад шударга байдлын хувьд давтамж, үнийн дүнг оноожуулах

Хариулт	Давтамж	Шилжүүлэх оноо
Албан үүргээ гүйцэтгэснийх нь төлөө нэмэлт төлбөр өгөх (шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг өгөх) хандив, бусад санхүүгийн туслалцаа өгөх байдлыг оноожуулах	1 удаа	1
	2 удаа	2
	3 удаа	3
	4 – 5 удаа	4.5
	6-7 удаа	6.5
	8-9 удаа	8.5
Албан үүргээ гүйцэтгэснийх нь төлөө нэмэлт төлбөр өгөх (шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг өгөх) хандив, бусад санхүүгийн туслалцаа өгөх байдлыг үнийн дүнг оноожуулах	10-аас дээш удаа	10
	20000 ₮	20
	21000-50000₮	35.5
	51000-100000₮	77.5
	101000-300000₮	205
	301000-500000	405
	501000-1000000₮	755
	1.1 сая-2 сая ₮	1550
	2.1-5 сая ₮	3550
	5.1-10 сая ₮	7550
10.1 сая ₮-өөс дээш	10100	

Давтамж (үнийн дүн) бүхий үзүүлэлтийн дунджийг тооцох: Тухайн байгууллагын давтамж (үнийн дүн)-ийн онооны нийлбэрт үндэслэн тухайн байгууллагын судалгаанд хамрагдсан нэг хүнд ногдох давтамж (үнийн дүн)-ийн онооны дунджийг дараах томъёогоор тооцно.

$$= \frac{\text{Тухайн байгууллагын давтамж (үнийн дүн)} - \text{ийн онооны нийлбэр}}{\text{Тухайн байгууллагын судалгаанд хамрагдсан хүний тоо}}$$

Давтамж (үнийн дүн) бүхий үзүүлэлтийг оноожуулах: Давтамж, үнийн дүнгийн дунджид үндэслэн бусад байгууллагатай жиших замаар байгууллагын давтамж, үнийн дүн бүхий үзүүлэлтийг оноожуулах бөгөөд дараах томъёогоор тооцно.

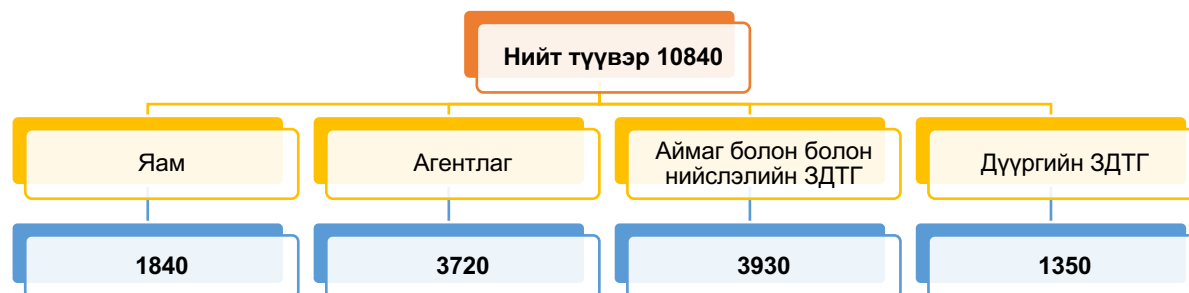
$$= 100 * \left(1 - \frac{\text{Тухайн байгууллагын давтамж (үнийн дүн)} - \text{ийн дундаж}}{UCP}\right)$$

UCP нь бүх байгууллагын давтамж (үнийн дүн)-ийн дунджаас тооцсон өсөн нэмэгдэх гамма тархалтын 95%-тай тэнцүү утга буюу тухайн жилд хамгийн өндөр давтамж (үнийн дүн) бүхий байгууллагын дундаж

1.2 Судалгааны хамрах хүрээ

“Төрийн байгууллагуудын бодлогод оролцогчид, шинжээчдээс шударга байдлын үнэлгээ”-ний судалгаанд 16 яам, 34 агентлаг, 21 аймгийн ЗДТГ, Нийслэл, дүүргийн ЗДТГ-10 нийт 81 байгууллагын 10840 иргэд, аж ахуй нэгжийн төлөөллөөс судалгааны тоон мэдээллийг цуглууллаа. Түүврийн хэмжээг дараах схемээр харуулав.

Схем 2. Түүврийн хамрах хүрээ, түүврийн хэмжээ

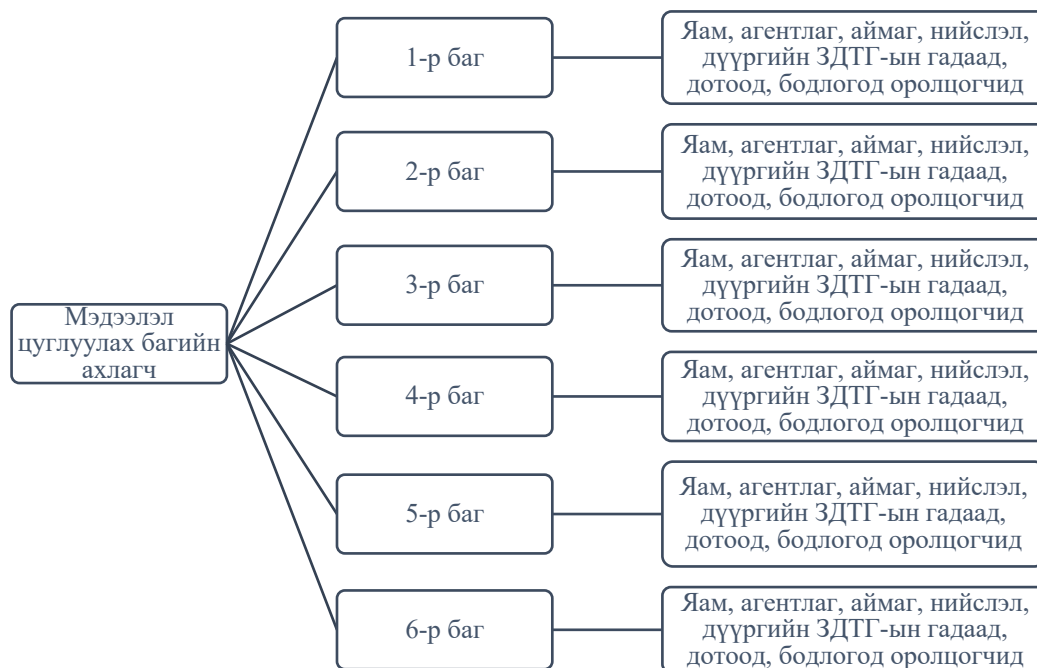
Үүнд: Яамдаар үйлчлүүлж байгаа 1840 иргэд, аж ахуй нэгжийн төлөөлөл, Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлагаар үйлчлүүлж байгаа 3720 иргэд, аж ахуй нэгжийн төлөөлөл, аймаг болон нийслэлийн ЗДТГ-аар үйлчлүүлж байгаа 3930 иргэд, аж ахуй нэгжийн төлөөлөл, дүүргийн ЗДТГ-аар үйлчлүүлж байгаа 1350 иргэд, аж ахуй нэгжийн төлөөллийг тус бүр судалгаанд хамруулсан (Түүврийн дэлгэрэнгүйг хавсралтаас харна уу).

1.3 Судалгааны мэдээлэл цуглуулалт, зохион байгуулалт

Судалгааны мэдээлэл цуглуулалтын ажлыг 2024 оны 07 сарын 01-нээс 2024 оны 09 сарын 08-ны хооронд нийт 2 сарын хугацаанд амжилттай зохион байгууллаа. Мэдээлэл цуглуулалтын ажилд Улаанбаатар хот болон 21 аймгийн хэмжээнд нийт 6 багийн 30 хүн ажилласан.

Судалгааны багийн гишүүн нь судалгаа хэрхэн авах талаарх аргазүйн сургалтад хамрагдаж, мэдээлэл цуглуулах ажлыг талбар дээр нь гүйцэтгэн ажилласан болно. Мөн бид судалгааны тоон мэдээлэл цуглуулалтын үйл явцыг тухайн төрийн байгууллагаар одоо цаг үед үйлчлүүлж буй иргэд, ААН болон өмнө үйлчлүүлсэн иргэд, ААН, тухайн байгууллагын бодлого боловсруулах үйл явцад оролцсон шинжээчидтэй холбогдон мэдээлэл цуглуулах ажлыг гүйцэтгэлээ. Асуулгын хуудсыг онлайн хэлбэрт шилжүүлэн, тухайн байгууллагын вэбсайт болон тухайн байгууллагын ЭБАТ-аас өмнө үйлчлүүлсэн иргэд, ААН-ийн холбогдох утасны дугаар, мэйл хаяг зэрэг мэдээллийг авч холбогдох зэрэг аргуудыг ашиглалаа.

Схем 3. Мэдээлэл цуглуулах багийн зохион байгуулалт

БҮЛЭГ 2. ГАДААД ШУДАРГА БАЙДЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ҮР ДҮН

2.1 Судалгаанд оролцогчдын ерөнхий мэдээлэл

Гадаад шударга байдлын үнэлгээ нь төрийн байгууллагуудаар үйлчлүүлсэн иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын төлөөллийг хамруулдаг. 2024 оны Гадаад шударга байдлын үнэлгээний судалгаанд нийт 10840 иргэд, аж ахуй нэгжийн төлөөлөл хамрагдсан бөгөөд үүний 85.4 хувь нь иргэд, хувь хүн байсан бол, 14.6 хувь аж ахуй нэгж байгууллагаа төлөөлөн төрийн байгууллагуудаар үйлчлүүлсэн байна.

Хүснэгт 3. Судалгаанд оролцогчдын ерөнхий мэдээлэл

Төрийн байгууллагаар үйлчлүүлэхдээ хэнийг төлөөлсөн бэ?	Хувь хүн	9254	85.4%
	Аж ахуйн нэгж, байгууллага	1586	14.6%
Судалгаанд оролцогчдын нас	20 хүртэл	522	4.8%
	20-29	2384	22.0%
	30-39	3530	32.6%
	40-49	2654	24.5%
	50-59	1310	12.1%
	60-аас дээш	440	4.1%
Судалгаанд оролцогчдын хүйс	Эрэгтэй	5302	48.9%
	Эмэгтэй	5538	51.1%
Нийт		10840	

Судалгаанд оролцогчдыг насны бүлгээр авч үзвэл, 20 хүртэл насны иргэд 4.8 хувийг, 20-29 насны иргэд 22.0 хувийг, 30-39 насны иргэд 32.6 хувийг, 40-49 насны иргэд 24.5 хувийг, 50-59 насны иргэд 12.1 хувийг, 60-аас дээш насны иргэд 4.1 хувийг тус тус хамрагдсаны 62 хувь нь 30-49 насныхан эзэлж байна.

Харин судалгаанд оролцогчдын хүйсийн байдлыг авч үзвэл, 48.9 хувь нь эрэгтэй, 51.1 хувь нь эмэгтэй хүмүүс хамрагджээ.

2.2 Гадаад шударга байдлын үнэлгээний үр дүн

Төрийн байгууллагаар үйлчлүүлсэн иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын төлөөллөөс ГШБҮ-ний судалгааг авдаг. Энэхүү үнэлгээг ил тод байдлын индекс, хариуцлагатай байдлын индекс, авлигын индексийн дунджаар тооцдог ба уг үзүүлэлтүүдийг тооцохдоо дэд үзүүлэлтийн дунджийг тооцоход 5 бүлгийн 20 дэд үзүүлэлтийг ашигладаг.

2.2.1 Гадаад шударга байдлын үнэлгээний үр дүн

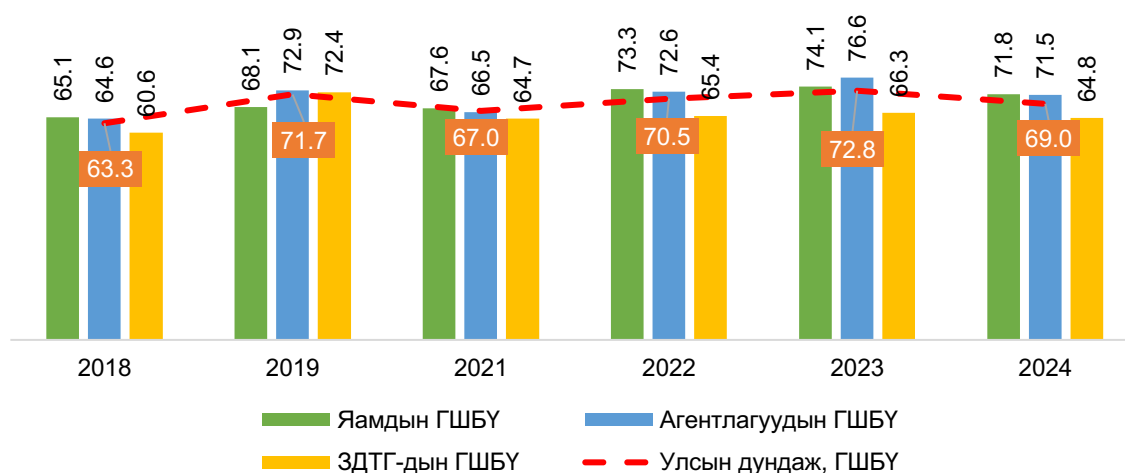
ГШБҮ-нд төрийн үйлчилгээ үзүүлдэг яам, агентлаг, нийслэл, дүүрэг, аймгуудын ЗДТГ бүхий нийт 81 байгууллага хамрагдсан бөгөөд 2024 оны төрийн байгууллагуудын гадаад шударга байдлын үнэлгээ нь 69.0 байсан нь өмнөх оны гадаад шударга байдлын үнэлгээтэй харьцуулахад 3.8 оноогоор буурч үнэлэгджээ. ГШБҮ нь 69.0 байгаа нь иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын төлөөлөл төрийн байгууллагуудын шударга байдалд тааруу үнэлгээ өгч байгааг харуулж байна.

2024 онд ГШБҮ буурч үнэлэгдэхэд Үндэсний геологийн алба, Дорнод аймгийн ЗДТГ, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, Багахангай дүүргийн ЗДТГ, Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын

үнэлгээнүүд хамгийн ихээр буурсан нь хүчтэй нөлөөлсөн гэж үзэж байна. ГШБҮ-г төрийн байгууллагуудын ангиллаар авч үзвэл, яамдын ГШБҮ-ний дундаж 2024 онд 71.8, агентлагуудын ГШБҮ-ний дундаж 71.5, аймаг, нийслэл, дүүргүүдийн ЗДТГ-дын ГШБҮ-ний дундаж 64.8 оноогоор тус тус үнэлэгдсэн нь 2023 оны үнэлгээтэй харьцуулахад яамдын ГШБҮ 2.3 оноогоор, агентлагуудын ГШБҮ 5.1 оноогоор, ЗДТГ-дын ГШБҮ 1.5 оноогоор тус тус буурсан байна.

ГШБҮ буурч үнэлэгдэхэд төрийн байгууллагуудын авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээ (7.6↓), шууд бус тохиолдлын үнэлгээ (7.4↓) оноогоор тус тус хамгийн ихээр буурсан нөлөөлсөн бөгөөд авлигын шууд тохиолдлын хувьд албан үүргээ гүйцэтгэсний төлөө нэмэлт төлбөр авсан тохиолдол (18.3↓) оноогоор, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авсан тохиолдол (12.6↓) оноогоор, хандив санхүүгийн туслалцаа авсан тохиолдол (11.2↓) оноогоор тус тус буурсан нь хамгийн ихээр нөлөөлсөн байна. Дараах графикаас харахад Нийслэл, дүүрэг, аймгуудын ЗДТГ-дын ГШБҮ-ний дундаж нь улсын дунджаас доогуур, яам, агентлагуудын ГШБҮ нь улсын дунджаас дээгүүр байгаагаас харахад төрийн байгууллагын шударга байдал нэгж түвшиндээ “Бага” байдаг нь харагдаж байна.

График 1. ГШБҮ-ний дундаж, оноогоор, байгууллагын төрлөөр

Улсын хэмжээнд ГШБҮ – ний үр дүнгээр “Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар” хамгийн өндөр оноотой буюу 90.1 оноотойгоор тэргүүлсэн бол, “Үндэсний геологийн алба” хамгийн бага оноотой буюу 48.4 оноотой үнэлэгдсэн байна. Хамгийн өндөр оноо авсан байгууллагуудын хувьд 2023 онтой харьцуулахад 6.2-21.9 оноогоор ГШБҮ нь нэмэгдсэн бол, хамгийн бага үнэлгээ авсан байгууллагуудын ГШБҮ нь 17.9-28.8 оноогоор буурчээ. “Газар зохион байгуулалт, геодези зураг зүйн газар” хамгийн өндөр үнэлгээтэй гарахад тухайн байгууллагын авлигын эрсдэлийн индекс 18 оноогоор, авлигын индекс 7.3 оноогоор сайжирсан ба, авлигын эрсдэлийн индекс сайжрахад байгууллагын ил тод байдал нэмэгдсэн нь хамгийн ихээр нөлөөлсөн байна. Тухайлбал, тус байгууллагын төрийн албан хаагчдын бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал (30.0↑), ах дүү танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал (31.0↑), бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал (28.1↑), тухайн байгууллага дахь авлигын нөлөө (31.8↑) оноогоор тус тус өссөн нь нөлөөлжээ.

2023 онтой харьцуулахад байгууллагуудын ГШБҮ-ний өсөлтийг авч үзвэл Төв аймгийн ЗДТГ хамгийн ихээр өссөн буюу 26.5 оноогоор өсөхөд авлигын индекс хамгийн ихээр

сайжирч, үүнээс тус байгууллагын авлигын талаарх төсөөлөл хамгийн их сайжирсан байна. Тухайлбал, тус байгууллагын төрийн албан хаагчдын хүчин чармайлт гаргаж ажилласан байдал (28.5↑), бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал (42.6↑), бусдаас шан харамж авсан эсвэл өгсөн байдал (28.6↑), хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс илүү эрх эдэлдэг байдал (34.5↑), хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй, хийхгүй ёстой үйлдлийг хийсэн байдал (34.7↑), авлигын шууд тохиолдол нэмэлт төлбөр авсан байдал (26.3↑), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авсан тохиолдол (65.9↑), хандив, санхүүгийн туслалцаа үзүүлсэн тохиолдол (49.8↑) оноогоор тус тус хамгийн ихээр өссөн нь нөлөөлжээ.

Хүснэгт 4. ГШБҮ-ний үр дүн, хамгийн өндөр болон хамгийн бага үнэлгээ авсан байгууллагууд

№	Байгууллагын нэр	2023 оны эрэмбэ	2024 оны эрэмбэ	2023 оны үнэлгээ	2024 оны үнэлгээ	Өөрчлөлт
Хамгийн өндөр үнэлгээтэй						
1	Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар	29	1	77.4	90.1	12.7
2	Оюуны өмчийн газар	10	2	82.4	88.6	6.2
3	Барилга, хот байгуулалтын яам	46	3	71.3	83.0	11.7
4	Төв аймгийн ЗДТГ	78	4	55.1	81.6	26.5
5	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	74	5	58.9	80.8	21.9
Хамгийн бага үнэлгээтэй:						
77	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ	47	77	71.0	53.1	-17.9
78	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	40	78	73.7	52.2	-21.5
79	Багахангай дүүргийн ЗДТГ	51	79	69.6	51.4	-18.2
80	Дорнод аймгийн ЗДТГ	44	80	71.5	50.2	-21.3
81	Үндэсний геологийн алба	30	81	77.2	48.4	-28.8

“Үндэсний геологийн алба”-ын хувьд авлигын эрсдэлийн индекс өмнөх онтой харьцуулахад 20.8 оноогоор буурсан бол, авлигын индекс хамгийн ихээр буюу 36.8 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Тус байгууллагын хувьд ГШБҮ буурч үнэлэхэд авлигын шууд тохиолдол болон авлигын шууд бус тохиолдол хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн нь ийнхүү нөлөөлсөн байна (дэлгэрэнгүйг 2.3 хэсгээс харна уу).

Яамдын гадаад шударга байдлын үнэлгээ

2024 оны ГШБҮ-нд төрийн 16 яамаар үйлчлүүлж буй 1840 иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын төлөөлөл судалгаанд хамрагдсан. Яамдын ГШБҮ-ний дундаж 71.8 байгаа нь улсын дунджаас 2.8 оноогоор өндөр үнэлэгдсэн байгаа бөгөөд 2023 оны дундажтай харьцуулахад 2.3 оноогоор буурч үнэлэгдсэн байна. Яамдын ГШБҮ нь 52.2-83.0 онооны хооронд хэлбэлзэж байна. Яамдын ГШБҮ буурч үнэлэгдэхэд авлигын индекс хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн буюу 2023 онтой харьцуулахад 4.1 оноогоор буурсан нь хамгийн их нөлөөлжээ. Авлигын индекс буурч үнэлэгдэхэд яамдын авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээ нь шууд бус тохиолдлоос илүү ихээр буурч үнэлэгдсэн нь нөлөөлсөн байна. Тухайлбал, авлигын шууд тохиолдол болох албан хаагчдын албан үүргээ гүйцэтгэсний төлөө нэмэлт төлбөр авах тохиолдол (22.1↓), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авах тохиолдол (6.1↓), хандив, санхүүгийн туслалцаа авах тохиолдол (16.1↓) оноогоор тус тус буурсан нь хамгийн их нөлөөлжээ (яамдын ГШБҮ-ний дэлгэрэнгүй өөрчлөлтийг хавсралт- аас харна уу).

Яамдаас “Барилга, хот байгуулалтын яам” ГБШҮ-ээр тэргүүлсэн буюу хамгийн өндөр 83.0 оноотой үнэлэгдсэн байгаа нь улсын дундаж (ГШБҮ=69.0)-аас 14 оноогоор дээгүүр байна. Харин “Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам” хамгийн бага буюу 52.2 оноотой үнэлэгдсэн нь улсын дундаж (ГШБҮ=69.0)-аас 16.8 оноогоор доогуур үнэлэгдэж, хамгийн сүүлд эрэмбэлэгджээ. 2023 онтой харьцуулахад яамдуудаас “Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам” хамгийн өндөр буюу 21.9 оноогоор өссөн бол, “Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам” хамгийн ихээр буюу 21.5 оноогоор буурсан байна.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам хамгийн их оноогоор өсч үнэлэгдэхэд тухайн байгууллагын ил тод байдлын үнэлгээ хамгийн ихээр нэмэгдсэн нь нөлөөлсөн бол, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны хувьд авлигын шууд бус тохиолдлын үнэлгээ хамгийн ихээр буурсан нь хүчтэй нөлөөлжээ. Тухайлбал, тус байгууллагын ил тод байдал болох байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх ил тод байдал (32.9↑), төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод байдал (33.0↑), албан хаагчдын ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автах байдал (28.8↑), бусдад хууль бусаар давуу байдал олгох байдал (25.4↑), бусдаас шан харамж авсан, эсхүл өгсөн байдал (30.7↑) оноогоор тус тус өсч үнэлэгдсэн нь нөлөөлжээ.

Хүснэгт 5. Яамдын ГШБҮ-ний үр дүн, 2023, 2024 онуудыг харьцуулсан үр дүн (2024 оны эрэмбээр)

№	Байгууллагын нэр	2023 оны эрэмбэ	2024 оны эрэмбэ	2023 оны үнэлгээ	2024 оны үнэлгээ	Өөрчлөлт
1	Барилга, хот байгуулалтын яам	13	1	71.3	83.0	11.7
2	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	16	2	58.9	80.8	21.9
3	Гадаад харилцааны яам	4	3	80.7	80.3	-0.4
4	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	12	4	71.6	78.6	7.0
5	Эрчим хүчний яам	11	5	73.3	78.6	5.3
6	Эдийн засаг, хөгжлийн яам	7	6	75.5	78.1	2.6
7	Соёлын яам	2	7	81.6	77.9	-3.7
8	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	15	8	63.6	77.8	14.2
9	Батлан хамгаалах яам	3	9	81.3	72.7	-8.6
10	Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам	5	10	79.4	71.3	-8.1
11	Эрүүл мэндийн яам	14	11	64.2	67.8	3.6
12	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	1	12	83.7	66.2	-17.5
13	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	6	13	78.0	62.4	-15.6
14	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	9	14	73.9	61.4	-12.5
15	Сангийн яам	8	15	74.5	60.3	-14.2
16	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	10	16	73.7	52.2	-21.5
Яамдын ГШБҮ-ний дундаж				74.1	71.8	-2.3

2023 онтой харьцуулахад ГШБҮ нь өсч үнэлэгдсэн дараах байгууллагуудын хувьд тухайлбал, Барилга, хот байгуулалтын яам, Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам, Хууль зүй дотоод хэргийн яамдын байгууллагын ил тод байдал(үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээлэл, төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн тод байдал) сайжирсан нь хамгийн ихээр нөлөөлжээ. 2023 онтой харьцуулахад ГШБҮ нь буурч үнэлэгдсэн байгууллагуудын хувьд тухайлбал, Зам тээврийн хөгжлийн яам (17.5↓), Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам (27.6↓)-ны ил тод байдал бусад яамдуудтай харьцуулахад хамгийн ихээр буурчээ. Тухайлбал, Зам, тээврийн хөгжлийн яамны хувьд үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээллийн ил тод байдал (11.8↓), төсөв санхүү, худалдан авах ажиллагааны мэдээллийн ил тод

байдал (23.3↓) оноогоор буурсан бол, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны хувьд үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээллийн ил тод байдал (32.7↓), төсөв санхүү, худалдан авах ажиллагааны мэдээллийн ил тод байдал (20.4↓) оноогоор тус тус буурсан нь хамгийн их нөлөөлжээ.

2023 онтой харьцуулахад Хүнс, хөдөө аж ахуй хөнгөн үйлдвэрийн яам, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамдуудын хариуцлагатай байдлын индекс бусад яамдуудтай харьцуулахад хамгийн ихээр буурсан байсан бол, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны хувьд хамгийн өсч үнэлэгдсэн байна. Тухайлбал, албан хаагчдын хүчин чармайлт гаргаж төрийн үйлчилгээг үзүүлж байгаа байдал (31.2↓), ёсзүйгүй үйлдэл гаргасан байдал (26.2↓) оноогоор буурсан бол, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны хувьд албан хаагчдын хүчин чармайлт гаргаж төрийн үйлчилгээг үзүүлж байгаа байдал (30.4↓), ёсзүйгүй үйлдэл гаргасан байдал (20.2↓) оноогоор тус тус буурсан нь хамгийн их нөлөөлжээ.

Авлигын талаарх төсөөллийн үнэлгээний хувьд Сангийн яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамдууд бусад яамдуудтай харьцуулахад хамгийн ихээр буурсан бол, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны хувьд хамгийн ихээр өсч үнэлэгдсэн байна. Буурч үнэлэгдсэн яамдын шалтгааныг авч үзвэл Сангийн яамны тухайд албан хаагчдын бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал (28.8↓), ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал (19.8↓), бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал (21.8↓), бусдаас шан харамж авсан эсхүл өгсөн байдал (30.8↓), хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс давуу эрх эдэлсэн байдал (24.7↓), хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй, хийхгүй ёстой үйлдлийг хийсэн тохиолдол (25.2↓) оноогоор тус тус буурсан нь хамгийн их нөлөөлжээ. Харин Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны хувьд албан хаагчдын бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал (27.1↓), ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал (9.2↓), бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал (17.0↓), бусдаас шан харамж авсан эсхүл өгсөн байдал (21.9↓), хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс давуу эрх эдэлсэн байдал (15.9↓), хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй, хийхгүй ёстой үйлдлийг хийсэн тохиолдол (19.3↓) оноогоор тус тус буурсан нь хамгийн их нөлөөлжээ.

Авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээний хувьд Зам, тээврийн хөгжлийн яам, Батлан хамгаалах яам, Соёлын яам, Уул, уурхай хүнд үйлдвэрийн яамдын үнэлгээ хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн бол, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Эрүүл мэндийн яам хамгийн ихээр өсч үнэлэгджээ. Буурч үнэлэгдсэн яамдыг авч үзвэл, тухайлбал, Зам, тээврийн хөгжлийн яамны хувьд албан хаагчдын нэмэлт төлбөр авсан байдал (92.1↓), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авсан тохиолдол (58.1↓), хандив, санхүүгийн туслалцаа авсан байдал (58.1↓) оноогоор буурсан бол, Батлан хамгаалах яамны тухайд албан хаагчдын нэмэлт төлбөр авсан байдал (72.8↓), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авсан тохиолдол (38.9↓), хандив, санхүүгийн туслалцаа авсан байдал (69.2↓) оноогоор буурсан байна.

Авлигын шууд бус тохиолдлын хувьд “Боловсрол, шинжлэх ухааны яам”, “Сангийн яам”, “Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам”-ны хувьд хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн бол, авлигын шууд бус тохиолдол “Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам”-ны хувьд хамгийн ихээр өсч үнэлэгджээ. Тухайлбал, “Боловсрол шинжлэх ухааны яам” (32.0↓), оноогоор,

“Сангийн яам” (21.1↓), оноогоор, “Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам” (36.8↓), оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь хамгийн их бууралттай байна.

Агентлагуудын гадаад шударга байдлын үнэлгээ

2024 оны агентлагуудын ГШБҮ-нд Засгийн газрын 34 хэрэгжүүлэгч агентлагийн 3720 иргэд, аж ахуй нэгжийн төлөөлөл судалгаанд хамрагдсан. Агентлагуудын ГШБҮ-ний дундаж 71.5 байгаа нь улсын дунджаас 2.5 пунктээр өндөр үнэлэгдсэн бол 2023 оны дундажтай харьцуулахад 5.1 оноогоор буурчээ. Агентлагуудын ГШБҮ буурч үнэлэгдэхэд агентлагуудын хариуцлагатай байдлын үнэлгээ, авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээнүүд бусад үзүүлэлтүүдтэй харьцуулахад буурч үнэлэгдсэн нь ийнхүү нөлөөлжээ. Тухайлбал, агентлагуудын албан хаагчдын хүчин чармайлт гаргаж төрийн үйлчилгээг үзүүлдэг байдал 5.3 оноогоор, албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ нэмэлт төлбөр авдаг байдал 11.9 оноогоор, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авсан тохиолдол 7.9 оноогоор, хандив, туслалцаа авдаг байдал 4.3 оноогоор тус тус буурчээ.

Агентлагуудын ГШБҮ-гээр “Газар зохион байгуулалт, геодези зураг зүйн газар” 90.1 оноотой тэргүүлж байгаа бол, дараагийн хамгийн их өсөлттэй 2 байгууллагаар “Биеийн тамир, спортын улсын хороо”, “Иргэний нисэхийн ерөнхий газар”-ууд багтаж байна. Нэгдүгээрт эрэмбэлэгдэж байгаа “Газар зохион байгуулалт, геодези зураг зүйн газар”-ын ил тод байдал, авлигын талаарх төсөөлөл нь бусад үзүүлэлтүүдтэй харьцуулахад сайжирсан нь хамгийн ихээр нөлөөлсөн байна. Тухайлбал, үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээллийн ил тод байдал (22.1↑), төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод байдал (23.4↑), албан хаагчдын бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал (30.0↑), ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автах байдал (31.0↑), бусдад хууль бусаар давуу байдал олгох байдал (28.1↑) оноогоор тус тус хамгийн их өсч үнэлэгджээ.

“Биеийн тамир, спортын улсын хороо”-ны ГШБҮ өсөхөд авлигын шууд бус тохиолдлын үнэлгээ сайжирсан нь хамгийн ихээр нөлөөлжээ. Тухайлбал, найз нөхөд, хамт ажиллагсад, ойр дотны хэн нэгний тухайн байгууллагын албан хаагчдад төрийн үйлчилгээг авахдаа нэмэлт төлбөр, бэлэг, хандив санхүүгийн тусламж өгч байсан талаар сонсох байдал багассан буюу тус үнэлгээ 45.0 оноогоор өсч үнэлэгджээ.

“Иргэний нисэхийн ерөнхий газар”-ын ГШБҮ өсөхөд байгууллагын ил тод байдал, авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээ сайжирсан нь нөлөөлжээ. Тухайлбал, үйл ажиллагаа хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод байдал (23.1↑), төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод байдал (22.9↑) оноогоор тус тус өсч үнэлэгдсэн бол, авлигын шууд тохиолдол болох нэмэлт төлбөр авах байдал (47.9↑) оноогоор, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авах байдал (13.1↑), хандив санхүүгийн тусламж авсан байдал (30.4↑) оноогоор тус тус сайжирчээ.

ГБШҮ хамгийн их бууралттай 3 байгууллагаар “Үндэсний геологийн алба”, “Боловсролын ерөнхий газар”, “Стандарт, хэмжилзүйн газар”-ууд багтаж байна. “Үндэсний геологийн алба”-ны ГШБҮ буурахад авлигын индексийн үнэлгээ 36.8 оноогоор буурсан нь хамгийн их нөлөөлжээ. Авлигын индексийн үнэлгээ буурч үнэлэгдэхэд авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээ хамгийн ихээр буурсан буюу 45.7 оноогоор буурсан нь хамгийн их нөлөөлсөн байна. Тухайлбал, албан хаагчдын бусдад дарамт шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал (21.0↓), ах дүү танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал (28.6↓), бусдад хууль бусаар

давуу байдал олгодог байдал (22.8↓), бусдаас шан харамж авсан, эсхүл өгсөн байдал (27.5↓), хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс илүү эрх эдэлдэг байдал (26.3↓) оноогоор хамгийн ихээр буурчээ.

Хүснэгт 6. Агентлагуудын ГШБҮ-ний үр дүн, 2023, 2024 онуудыг харьцуулсан үр дүн, 2024 оны эрэмбээр

№	Байгууллагын нэр	2023 оны эрэмбэ	2024 оны эрэмбэ	2023 оны үнэлгээ	2024 оны үнэлгээ	Өөрчлөлт
1	Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар	17	1	77.4	90.1	12.7
2	Оюуны өмчийн газар	8	2	82.4	88.6	6.2
3	Биеийн тамир, спортын улсын хороо	33	3	56.1	80.5	24.3
4	Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар	15	4	79.1	80.3	1.3
5	Усны газар	25	5	70.7	79.6	8.9
6	Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний ерөнхий газар	13	6	80.8	78.4	-2.4
7	Гадаадын иргэн харьяатын газар	2	7	87.6	77.9	-9.7
8	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар	24	8	71.4	76.5	5.1
9	Архивын ерөнхий газар	9	9	82.4	76.2	-6.2
10	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар	7	10	82.6	75.5	-7.1
11	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	14	11	80.3	74.7	-5.6
12	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар	22	12	76.1	73.7	-2.4
13	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар	29	13	65.8	73.6	7.9
14	Соёл урлагийн газар	20	14	77.0	73.1	-3.8
15	Ойн газар	19	15	77.1	73.0	-4.2
16	Стандарт, хэмжил зүйн газар	1	16	93.6	72.9	-20.7
17	Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газар	5	17	85.5	72.0	-13.4
18	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар	32	18	59.5	71.3	11.8
19	Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар	28	19	66.8	71.2	4.5
20	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	27	20	69.1	71.1	2.0
21	Шүүхийн шинжилгээний ерөнхий газар	21	21	76.1	70.6	-5.5
22	Цаг уур, орчны шинжилгээний газар	3	22	87.4	70.5	-16.9
23	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар	11	23	82.1	69.4	-12.7
24	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газар	12	24	81.1	69.2	-11.9
25	Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар	4	25	87.0	68.5	-18.5
26	Гаалийн ерөнхий газар	31	26	60.8	68.4	7.6
27	Хөрөнгө оруулалт, худалдааны газар	-	27	-	68.3	-
28	Төрийн худалдан авах ажиллагааны газар	6	28	83.7	67.7	-16.0
29	Цагдаагийн ерөнхий газар	30	29	65.1	67.2	2.1
30	Татварын ерөнхий газар	23	30	75.6	60.4	-15.2
31	Боловсролын ерөнхий газар	10	31	82.2	59.6	-22.6
32	Онцгой байдлын ерөнхий газар	16	32	77.9	59.0	-18.9
33	Ашигт малтмал, газрын тосны газар	26	33	70.5	55.0	-15.5
34	Үндэсний геологийн алба	18	34	77.2	48.4	-28.8
	Агентлагуудын ГШБҮ-ний дундаж			76.6	71.5	-5.1

Харин авлигын шууд тохиолдол болох нэмэлт төлбөр авах байдал (56.4↓), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авах байдал (65.8↓), хандив, санхүүгийн туслалцаа авах байдал (34.8↓) оноогоор тус тус буурсан нь ГШБҮ-нд хамгийн их нөлөөлжээ.

“Боловсролын ерөнхий газар”-ын хувьд тухайн байгууллагын хариуцлагатай байдал болон авлигын шууд болон бус тохиолдол хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн байна.

Тухайлбал, албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ хүчин чармайлт гаргаж ажилладаг байдал (27.0↓), албан хаагчдын ёсзүйгүй үйлдэл гаргасан байдал (23.1↓), авлигын шууд тохиолдол болох нэмэлт төлбөр авсан байдал (37.1↓), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авсан байдал (27.1↓), хандив, туслалцаа авсан байдал (30.5↓), найз нөхөд, хамт ажиллагсад, ойр дотны хэн нэгэн тус байгууллагын албан хаагчдад нэмэлт төлбөр, хандив, туслалцаа, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг өгсөн талаар сонссон байдал (40.0↓) оноогоор хамгийн их буурсан нь нөлөөлжээ.

“Стандарт, хэмжилзүйн газар”-ын хувьд байгууллагын ил тод байдал, хариуцлагатай байдал, авлигын талаарх төсөөлөл хамгийн ихээр буурсан байна. Үүнд: үйл ажиллагаа хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод байдал (27.8↓), төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод байдал (33.9↓) оноогоор, албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ хүчин чармайлт гаргаж ажилладаг байдал (26.8↓), албан хаагчдын ёсзүйгүй үйлдэл гаргасан байдал (24.3↓), албан хаагчдын бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал (28.8↓), ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал (35.0↓), бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал (33.6↓), бусдаас шан харамж авсан эсхүл өгсөн байдал (35.6↓), хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс давуу эрх эдэлсэн байдал (36.0↓), хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй, хийхгүй ёстой үйлдлийг хийсэн тохиолдол (24.4↓) оноогоор тус тус буурсан нь хамгийн их нөлөөлжээ.

Аймаг болон нийслэлийн ЗДТГ-дын гадаад шударга байдлын үнэлгээ

2024 оны аймаг болон нийслэлийн ГШБҮ-нд 21 аймгийн ЗДТГ болон нийслэлийн ЗДТГ-аар үйлчлүүлж буй 3930 иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын төлөөлөл судалгаанд хамрагдсан. Аймаг болон нийслэлийн ЗДТГ-ын ГШБҮ-ний дундаж нь 64.1 байгаа нь улсын дунджаас 4.9 оноогоор доогуур, 2023 оны аймаг болон нийслэлийн дундаж ГШБҮ-тэй харьцуулахад 1.3 оноогоор буурчээ. Ийнхүү буурч үнэлэгдэхэд аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлын үнэлгээ хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн нь нөлөөлжээ. Тухайлбал, аймаг нийслэлийн ЗДТГ-дын албан хаагчдын нэмэлт төлбөр авдаг байдал 15.4 оноогоор, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авдаг байдал 14 оноогоор, хандив, санхүүгийн туслалцаа авдаг байдал 9.5 оноогоор тус тус буурчээ.

Аймаг болон нийслэлийн ЗДТГ-ын ГШБҮ-ний жагсаалтыг “Төв аймгийн ЗДТГ” 81.6 оноотой тэргүүлсэн бол, “Дорнод аймгийн ЗДТГ” 50.2 оноотой хамгийн сүүлд эрэмбэлэгдсэн байна.

ГШБҮ-ээр хамгийн өндөр өсөлттэй 3 байгууллагад “Төв аймгийн ЗДТГ”, “Нийслэлийн ЗДТГ”, “Орхон аймгийн ЗДТГ”-ууд багтаж байгаа бол, хамгийн их бууралттай 3 байгууллагад “Дорнод аймгийн ЗДТГ”, “Булган аймгийн ЗДТГ”, “Баянхонгор аймгийн ЗДТГ”-ууд багтаж байна. Эдгээр байгууллагуудын үзүүлэлтүүдийг задалж авч үзвэл, хамгийн өндөр өсөлттэй байгаа “Төв аймгийн ЗДТГ”-ын хувьд байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх ил тод байдал (30.8↑), ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал (43.6↑), бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал (42.6↑), авлигын шууд тохиолдол болох шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авах тохиолдол (65.9↑), хандив, туслалцаа авах тохиолдол (49.8↑) оноогоор нэмэгдсэн нь хамгийн их нөлөөлсөн байна.

“Нийслэлийн ЗДТГ”-ын хувьд авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээ тухайлбал, албан хаагчдын нэмэлт төлбөр авдаг байдал (88.4↑), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авдаг байдал (81.7↑), хандив, санхүүгийн туслалцаа авдаг байдал (86.3↑) оноогоор тус тус нэмэгдсэн нөлөөлжээ.

“Орхон аймгийн ЗДТГ”-ын хувьд авлигын индекс буурч үнэлэгдсэн ч, авлигын эрсдэлийн индекс өсөлттэй байсан нь ГШБҮ-г нэмэгдүүлэхэд нөлөөлжээ. Тухайлбал, тус байгууллагын хувьд байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн ил тод байдал (20.2↑), төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны ил тод байдал (30.1↑), бусдаас шан харамж авсан эсхүл өгсөн байдал (22.9↑) нь хамгийн их нэмэгдэж үнэлэгджээ.

Хүснэгт 7. Аймаг болон нийслэлийн ЗДТГ-уудын ГШБҮ-ний үр дүн, 2023 болон 2024 оныг харьцуулсан үр дүн

№	Байгууллагын нэр	2023 оны эрэмбэ	2024 оны эрэмбэ	2023 оны үнэлгээ	2024 оны үнэлгээ	Өөрчлөлт
1	Төв аймгийн ЗДТГ	20	1	55.1	81.6	26.5
2	Говьсүмбэр аймгийн ЗДТГ	2	2	78.9	80.4	1.5
3	Говь-Алтай аймгийн ЗДТГ	7	3	69.6	77.6	8.0
4	Хэнтий аймгийн ЗДТГ	17	4	61.4	71.5	10.1
5	Өвөрхангай аймгийн ЗДТГ	3	5	77.9	70.8	-7.0
6	Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ	15	6	62.7	69.6	6.9
7	Дундговь аймгийн ЗДТГ	8	7	67.9	66.2	-1.8
8	Дорноговь аймгийн ЗДТГ	11	8	65.3	65.4	0.1
9	Ховд аймгийн ЗДТГ	18	9	60.3	65.0	4.7
10	Завхан аймгийн ЗДТГ	9	10	67.5	64.7	-2.8
11	Булган аймгийн ЗДТГ	1	11	82.2	64.6	-17.6
12	Нийслэлийн ЗДТГ	21	12	52.3	64.4	12.1
13	Архангай аймгийн ЗДТГ	10	13	66.8	60.5	-6.3
14	Сүхбаатар аймгийн ЗДТГ	14	14	62.7	60.4	-2.3
15	Өмнөговь аймгийн ЗДТГ	12	15	65.3	60.3	-5.0
16	Увс аймгийн ЗДТГ	19	16	55.1	58.3	3.2
17	Орхон аймгийн ЗДТГ	22	17	49.7	57.9	8.2
18	Сэлэнгэ аймгийн ЗДТГ	13	18	64.8	56.9	-8.0
19	Баян-Өлгий аймгийн ЗДТГ	16	19	61.5	56.1	-5.4
20	Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ	6	20	70.7	55.3	-15.4
21	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ	5	21	71.0	53.1	-17.9
22	Дорнод аймгийн ЗДТГ	4	22	71.5	50.2	-21.3
Аймаг болон нийслэлийн ЗДТГ-уудын ГШБҮ-ний дундаж				65.5	64.1	-1.3

Хамгийн бага үнэлгээтэй байгууллагуудыг авч үзвэл “Дорнод аймгийн ЗДТГ”-ын хувьд тус байгууллагаар үйлчлүүлж байгаа иргэд тухайн байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээллийн ил тод байдал муу буюу (27.6↓) оноогоор буурч үнэлэгджээ. Мөн тус байгууллагын хувьд албан хаагчдын авлигын шууд тохиолдол болох нэмэлт төлбөр авсан байдал (57.3↓), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авдаг байдал (85.1↓), хандив, санхүүгийн туслалцаа авдаг байдал (26.8↓) оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь хамгийн их нөлөөлсөн байна.

“Баянхонгор аймгийн ЗДТГ”-ын хувьд авлигын индексийн бууралт нь Дорнод аймгийн ЗДТГ-тай ижил байгаа боловч, тус байгууллагын авлигын эрсдэлийн индекс нь бага үнэлэгджээ. Тухайлбал, албан хаагчдынх нь нэмэлт төлбөр авдаг байдал (38.3↓), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авдаг байдал (72.1↓), хандив, туслалцаа авдаг байдал (61.0↓) оноогоор буурч үнэлэгдсэн бол, хандив, туслалцааны давтамж (87.5↓) оноогоор тус тус буурч үнэлэгдсэн нь авлигын индексийг бууруулахад хүргэсэн байна.

“Булган аймгийн ЗДТГ”-ын хувьд авлигын шууд бус тохиолдол дээрх 2 аймгийн ЗДТГ-уудтай харьцуулахад хамгийн ихээр буурчээ. Найз нөхөд, хамт ажиллагсад, ойр дотны хэн нэгэн тус байгууллагын албан хаагчдад нэмэлт төлбөр, хандив, туслалцаа, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг өгсөн талаар сонссон байдал (35.0↓) оноогоор хамгийн их буурсан нь нөлөөлжээ.

Дүүргүүдийн гадаад шударга байдлын үнэлгээ

2024 оны ГШБҮ-нд нийслэлийн 9 дүүргийн ЗДТГ-аар үйлчлүүлсэн нийт 1350 иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын төлөөлөл судалгаанд хамрагдсан. Дүүргүүдийн ЗДТГ-дын ГШБҮ-ний дундаж нь 66.5 байгаа нь улсын дунджаас 2.5 оноогоор доогуур, 2023 онтой харьцуулахад 5.9 оноогоор доогуур үнэлэгджээ. 2024 оны дүүргүүдийн ЗДТГ-ын ГШБҮ-ээр “Баянгол дүүргийн ЗДТГ” 75.1 оноотой тэргүүлсэн бол, “Багахангай дүүргийн ЗДТГ” 51.4 оноотой хамгийн сүүлд эрэмбэлэгдсэн байна.

Хүснэгт 8. Дүүргүүдийн ЗДТГ-дын ГШБҮ-ний үр дүн, 2023 он болон 2024 оны харьцуулсан үр дүн

№	Байгууллагын нэр	2023 оны эрэмбэ	2024 оны эрэмбэ	2023 оны үнэлгээ	2024 оны үнэлгээ	Өөрчлөлт
1	Баянгол дүүргийн ЗДТГ	5	1	71.7	75.1	3.4
2	Налайх дүүргийн ЗДТГ	2	2	80.8	73.4	-7.4
3	Багануур дүүргийн ЗДТГ	8	3	65.1	70.8	5.7
4	Хан-Уул дүүргийн ЗДТГ	7	4	67.9	68.2	0.3
5	Чингэлтэй дүүргийн ЗДТГ	4	5	75.5	67.2	-8.3
6	Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ	1	6	84.0	66.5	-17.4
7	Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ	9	7	56.7	66.0	9.3
8	Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ	3	8	80.7	60.3	-20.4
9	Багахангай дүүргийн ЗДТГ	6	9	69.6	51.4	-18.3
	Дүүргүүдийн ЗДТГ-ын ГШБҮ-ний дундаж			72.4	66.5	-5.9

Дүүргүүдийн ЗДТГ-дын ГШБҮ-ний өөрчлөлтийг 2023 онтой харьцуулахад “Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ”-ын ГШБҮ хамгийн ихээр нэмэгдсэн буюу 9.3 оноогоор өссөн бол, “Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ”-ын хувьд хамгийн ихээр буурсан буюу 20.4 оноогоор буурчээ. Хамгийн өндөр өсөлттэй байгаа дүүргийн ЗДТГ-дад “Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ”, “Багануур дүүргийн ЗДТГ”, “Баянгол дүүргийн ЗДТГ”-ууд багтаж байна. Харин хамгийн их бууралттай байгаа дүүргийн ЗДТГ-дын хувьд “Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ”, “Багахангай дүүргийн ЗДТГ”, “Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ”-ууд багтаж байна.

“Баянгол дүүргийн ЗДТГ”-ын ГШБҮ-г 2023 онтой харьцуулахад авлигын эрсдэлийн индекс нь 7.4 оноогоор өссөн нь илүү нөлөөлсөн бөгөөд үүнээс байгууллагын ил тод байдал илүү сайжирсан гэж үйлчлүүлэгчид үнэлсэн байна. Тухайлбал, үйлчлүүлэгчдийн үзэж байгаагаар тус байгууллагын төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод байдал хамгийн их сайжирсан буюу 22.6 оноогоор өссөн ч, энэхүү үзүүлэлт нь Багануур дүүргийн үзүүлэлтээс 1.6 оноогоор доогуур байна. Харин “Багануур дүүргийн ЗДТГ” -ын хувьд үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээллийн ил тод байдал (20.0↑) оноогоор өсч үнэлэгдсэн нь нөгөө 2 дүүргүүдээс өндөр байна. “Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ”-ын авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол хамгийн ихээр сайжирч үнэлэгджээ. Тухайлбал, тус байгууллагын албан хаагчдын нэмэлт төлбөр авдаг тохиолдол (45.1↑), давтамж нь (31.4↑), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авдаг тохиолдол (5.8↑), давтамж нь (91.7↑) оноогоор сайжирч үнэлэгдсэн бол, хандив

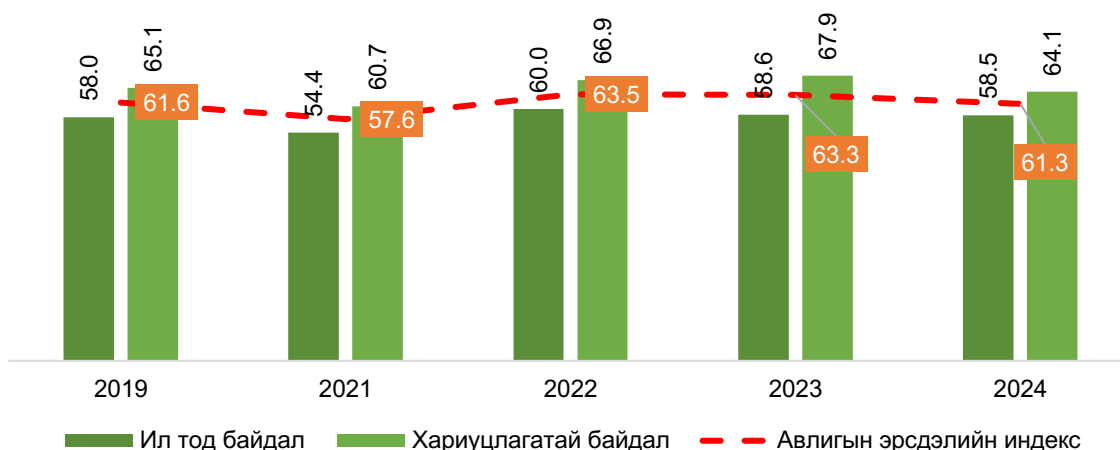
санхүүгийн тусламж авч байгаа тохиолдол (14.1↓) буурч үнэлэгдсэн боловч, давтамж нь (41.9↑) оноогоор өсч үнэлэгдсэн нь анхаарал татаж байв.

“Багахангай дүүргийн ЗДТГ”-ын ГШБҮ-ний хувьд 2023 онтой харьцуулахад авлигын эрсдэлийн индекс 12.7 оноогоор буурсан бол, авлигын индекс 23.9 оноогоор буурсан нь ГШБҮ буурч үнэлэгдэхэд нөлөөлсөн бөгөөд үүнээс авлигын шууд тохиолдол, авлигын шууд бус тохиолдлууд өмнөх онтой харьцуулахад 29.8-30 оноогоор буурсан байна. Тухайлбал, тус байгууллагын албан хаагчдын нэмэлт төлбөр авдаг тохиолдол (70.9↓), шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авдаг тохиолдол (45.6↓) оноогоор буурч үнэлэгдсэн бол, хандив санхүүгийн туслалцаа авдаг байдал 7.8 оноогоор өсч үнэлэгдсэн ч, давтамж нь 73.1 оноогоор буурсан нь хүчтэй нөлөөлжээ. Харин “Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ”-ын хувьд авлигын шууд бус тохиолдол, авлигын талаарх төсөөлөл, байгууллагын хариуцлагатай байдал хамгийн ихээр буурсан үзүүлэлтүүдэд багтаж байна. Үүнээс хариуцлагатай байдал, албан хаагчдын хүчин чармайлт гаргаж байгаа байдал (22.1↓), ёсзүйгүй үйлдэл гаргадаг байдал (19.1↓) оноогоор, авлигын талаарх төсөөллийн үзүүлэлтүүд болох бусдад дарамт шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал (20.7↓), бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал (27.1↓), бусдаас шан харамж авсан эсхүл өгсөн байдал (23.7↓) оноогоор тус тус буурч үнэлэгдсэн нь нөлөөлжээ. “Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ”-ын хувьд авлигын эрсдэлийн индекс болон авлигын индексийн өөрчлөлтүүд ойролцоо дүнгээр буурсан бөгөөд үүнийг задалж авч үзвэл, байгууллагын ил тод байдал үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээлэл (25.9↓) оноогоор хамгийн ихээр буурсан нь нөлөөлжээ. Мөн тус байгууллагын албан хаагчдын бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог тохиолдол, бусдаас шан харамж авсан эсхүл өгсөн тохиолдлууд харгалзан (27.0↓), (27.1↓) буурсан нь хүчтэй нөлөөлжээ.

2.2.2 Авлигын эрсдэлийн индекс

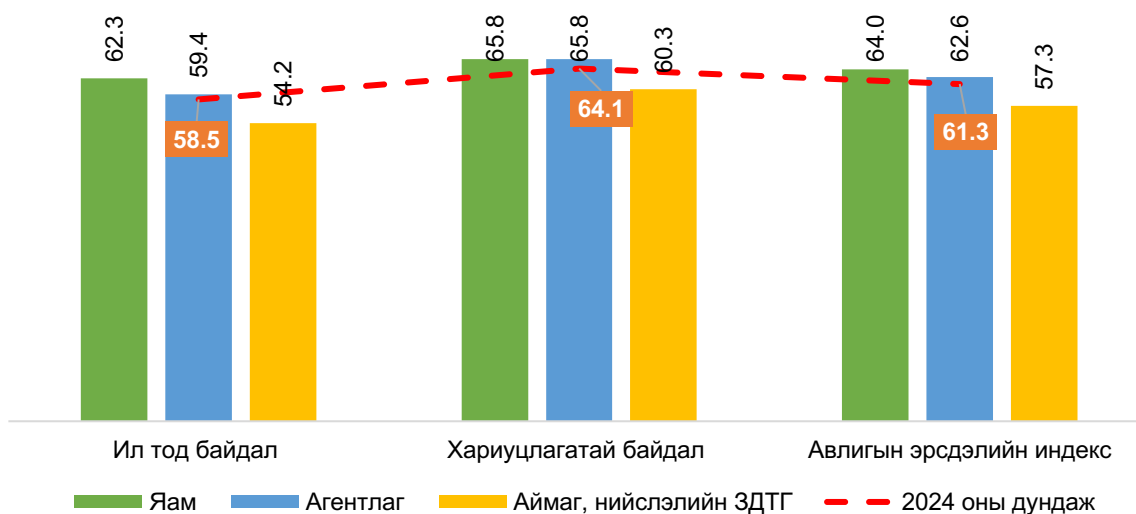
Авлигын эрсдэлийн индекс нь ГШБҮ-г тооцоход ашигладаг эхний үзүүлэлт бөгөөд энэхүү индекс нь байгууллагын ил тод байдал болон хариуцлагатай байдлын дундаж үзүүлэлтүүдээр тооцогддог бөгөөд эдгээр индексүүд нь 2 бүлгийн 4 дэд асуултаас бүрддэг. 2024 оны авлигын эрсдэлийн индекс 61.3 оноогоор үнэлэгдсэн нь өмнөх оны үзүүлэлтээс 2 оноогоор буурч үнэлэгдсэн байна. Иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын төлөөлөл төрийн байгууллагуудын ил тод байдлыг дунджаар 58.5, хариуцлагатай байдлыг 64.1 гэж үнэлсэн нь 2023 онтой харьцуулахад төрийн байгууллагын ил тод байдал 0.1 оноогоор буурсан буюу бараг өөрчлөгдөөгүй байгаа бол, хариуцлагатай байдал нь 3.8 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Авлигын эрсдэлийн индекст төрийн байгууллагын хариуцлагатай байдал нь байгууллагын ил тод байдлаас дээгүүр буюу илүү шударга байдаг нь үнэлгээний үр дүнгээс харагдаж байна.

График 2. Ил тод байдал, хариуцлагатай байдал, авлигын эрсдэлийн индекс, сүүлийн 5 жилээр

Авлигын эрсдэлийн индексийг байгууллагуудын төрлөөр авч үзвэл, яамдын авлигын эрсдэлийн индекс нь бусад байгууллагуудын дундажтай харьцуулахад хамгийн өндөр буюу 64.0 байгаа бол, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын эрсдэлийн индекс хамгийн бага буюу 57.3 оноотой үнэлэгдсэн байна. Төрийн байгууллагуудын ил тод байдлыг авч үзвэл яамдуудын ил тод байдал хамгийн өндөр буюу 62.3 оноотой үнэлэгдсэн бол, аймаг нийслэлийн ЗДТГ-дын ил тод байдал хамгийн бага буюу 54.2 оноотой үнэлэгджээ. Өөрөөр хэлбэл, байгууллагуудын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээлэл, төсөв санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээлэл нь яамдуудын хувьд илүү тод, нээлттэй байдаг бол аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээлэл, төсөв санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээлэл нь тааруу байдаг нь харагдаж байна. Харин төрийн байгууллагуудын хариуцлагатай байдлыг авч үзвэл, яамд болон агентлагуудын төрийн албан хаагчдын хариуцлагатай байдал ижил буюу адил 65.8 оноотой үнэлэгдсэн бол, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын албан хаагчдын хариуцлагатай байдал нь яам, агентлагын албан хаагчидтай харьцуулахад тааруу байдаг нь үнэлгээний үр дүнгээс харагдаж байна.

График 3. Ил тод байдал, хариуцлагатай байдал, авлигын эрсдэлийн индекс, байгууллагын төрлөөр, 2024

Яамдын авлигын эрсдэлийн индекс

Яамдын авлигын эрсдэлийн индексийг авч үзвэл, 2024 онд дунджаар 64.0 оноотой үнэлэгдсэн нь 2023 онтой харьцуулахад 0.4 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Яамдын авлигын эрсдэлийн индекс буурч үнэлэгдэхэд яамдын хариуцлагатай байдлын индекс 4.5 оноогоор буурсан нь нөлөөлсөн байна. Үүнийг яамдаар задлан авч үзвэл Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яамны хариуцлагатай байдлын индекс 28.7 оноогоор, Уул, уурхай хүнд үйлдвэрийн яамны хариуцлагатай байдлын индекс 25.3 оноогоор буурсан нь хамгийн их нөлөөг үзүүлжээ. Эдгээр байгууллагуудын хариуцлагатай байдлын индекс буурахад хамгийн их нөлөөг үзүүлсэн үзүүлэлт нь тус байгууллагын албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ хүчин чармайлт гаргаж ажилладаг байдал нь хамгийн ихээр буурсан буюу харгалзан 31.2(Хүнс, хөдөө аж ахуй хөнгөн үйлдвэрийн яам) оноогоор болон 30.4(Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам) оноогоор тус тус буурч үнэлэгджээ.

Хүснэгт 9. Яамдын авлигын эрсдэлийн индекс, түүний дэд үзүүлэлтүүдийн өөрчлөлт

№	Байгууллагын нэр	Авлигын эрсдэлийн индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор		
			Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс
1	Барилга хот байгуулалтын яам	74.2	27.4	5.7	16.5
2	Соёлын яам	73.1	4.9	-3.1	0.9
3	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	71.4	32.9	19.6	26.3
4	Эрчим хүчний яам	70.9	3.3	3.6	3.5
5	Гадаад харилцааны яам	70.8	-0.6	-1.4	-1.0
6	Эдийн засаг хөгжлийн яам	70.3	5.5	1.5	3.5
7	Батлан хамгаалах яам	69.5	-9.6	-1.7	-5.6
8	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	68.6	20.5	9.9	15.2
9	Байгал орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	68.2	24.8	2.7	13.8
10	Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам	64.6	-2.3	-7.5	-4.9
11	Сангийн яам	59.3	4.2	-15.9	-5.8
12	Эрүүл мэндийн яам	59.2	4.9	-8.3	-1.7
13	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	55.8	-3.6	-10.1	-6.8
14	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	54.1	-17.5	-13.5	-15.5
15	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	49.5	-26.6	-28.7	-27.6
16	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	45.1	-9.2	-25.3	-17.3
	Яамдын дундаж	64.0	3.7	-4.5	-0.4

Яамдын ил тод байдлын индексийн хувьд 2023 онтой харьцуулахад 3.7 оноогоор өсч үнэлэгдсэн бөгөөд Хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын яам хамгийн ихээр өсч үнэлэгдсэн буюу 32.9 оноогоор өссөн бол, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн буюу 26.6 оноогоор буурчээ. Тус яамны хувьд буурч үнэлэгдэхэд тухайн байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх ил тод байдал 32.7 оноогоор, төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх ил тод байдал нь 20.7 оноогоор тус тус буурч үнэлэгдсэн нь ийнхүү нөлөөлжээ.

Агентлагуудын авлигын эрсдэлийн индекс

Агентлагуудын авлигын эрсдэлийн индексийг авч үзвэл 2024 онд дунджаар 62.6 оноотой үнэлэгдсэн нь 2023 онтой харьцуулахад 5.1 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Ийнхүү буурч үнэлэгдэхэд хариуцлагатай байдлын индексийн 6.4 оноогоор буурсан нь хамгийн их

нөлөөлсөн гэж үзэж байна. Тухайлбал, Онцгой байдлын газрын хариуцлагатай байдал 2023 онтой харьцуулахад хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн буюу 28.6 оноогоор буурчээ. Үүнийг задалж авч үзвэл, Онцгой байдлын газрын албан хаагчдын албан үүргээ гүйцэтгэхдээ хүчин чармайлт гаргаж ажилласан байдал (25.2↓), ёс зүйгүй үйлдэл гаргасан байдал (32.1↓) оноогоор тус тус буурч үнэлэгдсэн нь хамгийн их нөлөөлжээ. Харин байгууллагуудын ил тод байдлын индекс нь 3.9 оноогоор буурч үнэлэгдсэн ба үүнээс Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын ил тод байдал хамгийн ихээр буурсан буюу 32.9 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын ил тод байдал шалтгааныг тодруулахад тухайн байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх ил тод байдал 32.5 оноогоор, төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх ил тод байдал 33.3 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь ийнхүү нөлөөлжээ. Ил тод байдлын индекс хамгийн их бууралттай байгаа дараагийн байгууллага нь Стандарт, хэмжилзүйн газар бөгөөд тус байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх ил тод байдал 27.8 оноогоор, төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх ил тод байдал 33.9 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь ийнхүү нөлөөлжээ.

Хүснэгт 10. Агентлагуудын авлигын эрсдэлийн индекс, түүний дэд үзүүлэлтүүдийн өөрчлөлт

№	Байгууллагын нэр	Авлигын эрсдэлийн индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор		
			Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс
1	Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар	85.1	22.7	13.3	18.0
2	Оюуны өмчийн газар	82.5	10.5	6.8	8.6
3	Биеийн тамир, спортын улсын хороо	73.2	23.8	15.8	19.8
4	Гадаадын иргэн харьяатын газар	70.8	-9.0	-11.3	-10.2
5	Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний ерөнхий газар	69.8	2.1	-1.7	0.2
6	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар	68.6	9.1	6.2	7.6
7	Усны газар	68.6	8.9	9.1	9.0
8	Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар	67.2	-3.1	5.4	1.1
9	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар	67.0	10.0	-3.7	3.1
10	Гаалийн ерөнхий газар	66.8	18.7	5.4	12.0
11	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар	66.7	-11.3	-7.1	-9.2
12	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газар	66.6	-6.5	-9.1	-7.8
13	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	65.4	-9.1	-2.1	-5.6
14	Ойн газар	65.0	-3.2	-5.2	-4.2
15	Архивын ерөнхий газар	64.5	-4.3	-12.7	-8.5
16	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар	63.7	4.4	2.2	3.3
17	Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар	63.4	24.6	3.9	14.2
18	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар	63.2	-7.3	3.8	-1.8
19	Стандарт, хэмжил зүйн газар	61.4	-30.9	-25.6	-28.2
20	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар	61.3	23.0	-0.5	11.2
21	Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газар	60.6	-14.8	-22.0	-18.4
22	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	59.5	1.0	-3.5	-1.2
23	Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар	59.0	-27.3	-14.1	-20.7
24	Хөрөнгө оруулалт, худалдааны газар	57.1	-	-	-
25	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар	57.0	-27.2	-10.0	-18.6
26	Соёл урлагийн газар	56.8	-13.8	-8.6	-11.2
27	Цагдаагийн ерөнхий газар	56.6	3.8	0.1	2.0
28	Татварын ерөнхий газар	55.8	-11.0	-10.9	-11.0
29	Цаг уур, орчны шинжилгээний газар	54.3	-32.9	-21.4	-27.1
30	Боловсролын ерөнхий газар	54.2	-17.0	-25.1	-21.1
31	Төрийн худалдан авах ажиллагааны газар	53.6	-19.7	-26.3	-23.0

№	Байгууллагын нэр	Авлигын эрсдэлийн индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор		
			Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс
32	Ашигт малтмал, газрын тосны газар	50.8	-14.2	-12.2	-13.2
33	Онцгой байдлын ерөнхий газар	47.6	-7.3	-28.6	-17.9
34	Үндэсний геологийн алба	44.3	-20.8	-20.8	-20.8
	Агентлагуудын дундаж	62.6	-3.9	-6.4	-5.1

Харин Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газрын ил тод байдал хамгийн ихээр сайжирсан буюу 24.6 оноогоор өсч үнэлэгдсэн бол, Биеийн тамир, спортын улсын хорооны хариуцлагатай байдал хамгийн ихээр сайжирсан буюу 15.8 оноогоор нэмэгдэж үнэлэгджээ.

Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын эрсдэлийн индекс

Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын эрсдэлийн индекс нь 2024 онд 57.3 болж, өмнөх онтой харьцуулахад 1.8 оноогоор өсч үнэлэгджээ. Ийнхүү өсч үнэлэгдэхэд аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын ил тод байдлын индекс 3.2 оноогоор, хариуцлагатай байдлын индекс нь 0.5 оноогоор өссөн нь ийнхүү нөлөөлжээ. Орхон аймгийн ЗДТГ-ын ил тод байдал нь бусад аймгуудтай харьцуулахад хамгийн ихээр буюу 25.2 оноогоор өсч үнэлэгдсэн бол, Төв аймгийн ЗДТГ-ын хувьд хариуцлагатай байдал нь бусад аймгуудтай харьцуулахад хамгийн ихээр өссөн буюу 27.1 оноогоор өсч үнэлэгджээ.

Хүснэгт 11. Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын эрсдэлийн индекс, түүний дэд үзүүлэлтийн өөрчлөлт

№	Байгууллагын нэр	Авлигын эрсдэлийн индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор		
			Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс
1	Төв аймгийн ЗДТГ	71.9	21.6	27.1	24.4
2	Говьсүмбэр аймгийн ЗДТГ	71.5	8.9	3.3	6.1
3	Говь-Алтай аймгийн ЗДТГ	71.1	19.6	10.0	14.8
4	Булган аймгийн ЗДТГ	63.7	-6.8	-13.4	-10.1
5	Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ	61.9	11.1	13.4	12.2
6	Хэнтий аймгийн ЗДТГ	61.1	10.8	5.5	8.2
7	Өвөрхангай аймгийн ЗДТГ	60.5	-12.5	-0.7	-6.6
8	Сэлэнгэ аймгийн ЗДТГ	59.9	16.0	1.5	8.7
9	Увс аймгийн ЗДТГ	58.6	23.1	4.3	13.7
10	Ховд аймгийн ЗДТГ	58.4	12.4	13.1	12.8
11	Орхон аймгийн ЗДТГ	58.3	25.2	9.5	17.4
12	Дундговь аймгийн ЗДТГ	57.9	-0.4	1.5	0.5
13	Завхан аймгийн ЗДТГ	55.3	-4.4	-1.2	-2.8
14	Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ	55.0	1.7	-6.0	-2.1
15	Архангай аймгийн ЗДТГ	53.3	5.4	-8.6	-1.6
16	Дорноговь аймгийн ЗДТГ	52.0	-7.5	8.4	0.4
17	Өмнөговь аймгийн ЗДТГ	51.5	-4.5	-3.6	-4.1
18	Нийслэлийн ЗДТГ	49.9	-17.7	-6.5	-12.1
19	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ	49.0	-7.1	-15.6	-11.4
20	Баян-Өлгийн айгийн ЗДТГ	49.0	-2.8	-5.9	-4.4
21	Сүхбаатар аймгийн ЗДТГ	48.7	-5.5	-5.9	-5.7

№	Байгууллагын нэр	Авлигын эрсдэлийн индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор		
			Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс
22	Дорнод аймгийн ЗДТГ	41.3	-16.6	-20.2	-18.4
	Аймаг, нийслэлийн дундаж	57.3	3.2	0.5	1.8

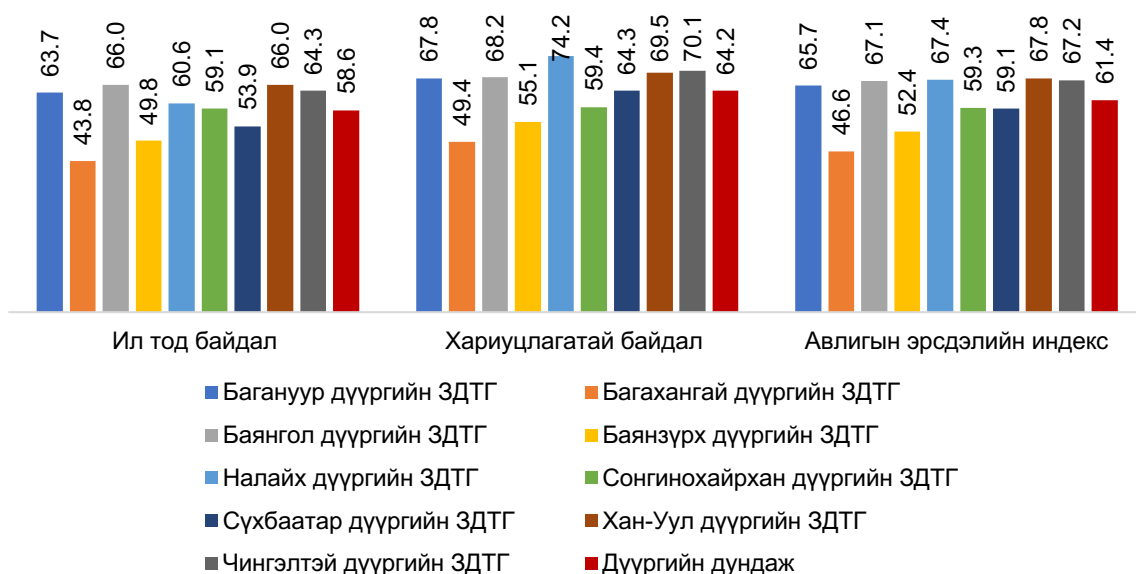
Хамгийн их бууралттай байгаа аймгуудыг дэд үзүүлэлтээр авч үзвэл, байгууллагын ил тод байдал нь хамгийн их буурч үнэлэгдсэн байгууллага нь Нийслэлийн ЗДТГ (17.7 ↓) байгаа бол, хариуцлагатай байдлын индекс нь хамгийн их буурсан байгууллага нь Дорнод аймгийн ЗДТГ (20.2 ↓) оноогоор тус тус буурч үнэлэгджээ. Нийслэлийн ЗДТГ-ын ил тод байдал буурч үнэлэгдэхэд тухайн байгууллагын төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны мэдээллийн ил тод байдал хамгийн ихээр буурсан буюу 19.5 оноогоор буурсан бол, Дорнод аймгийн ЗДТГ-ын хариуцлагатай байдал хамгийн ихээр буурахад албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ чармайлт гаргаж ажилласан байдал 21.1 оноогоор, ёс зүйгүй үйлдэл гаргасан байдал 19.3 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь ийнхүү нөлөөлжээ.

Дүүргүүдийн авлигын эрсдэлийн индекс

Дүүргийн ЗДТГ-дын авлигын эрсдэлийн индексийн хувьд дунджаар 61.4 оноотой үнэлэгдсэн бөгөөд 2023 онтой харьцуулахад 1.6 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Ийнхүү буурч үнэлэгдэхэд хариуцлагатай байдлын индекс 4.1 оноогоор буурсан илүү нөлөөлсөн байна. Хан-Уул дүүргийн ЗДТГ-ын үнэлгээ хамгийн өндөр буюу 67.8 байгаа бол, Багахангай дүүргийн ЗДТГ 46.6 буюу хамгийн бага үнэлэгджээ.

Ил тод байдлын индексийн хувьд 58.6 оноотой үнэлэгдсэн байгаа нь 2023 онтой харьцуулахад 0.8 оноогоор өсч үнэлэгджээ. Баянгол дүүргийн ЗДТГ болон Хан-Уул дүүргийн ЗДТГ-дын үнэлгээ хамгийн өндөр буюу 66.0 байгаа бол, хариуцлагатай байдлын индексийн хувьд 64.2 оноотой үнэлэгдсэн бөгөөд 2023 онтой харьцуулахад 4.1 оноогоор буурчээ. Налайх дүүргийн ЗДТГ-ын үнэлгээ хамгийн өндөр буюу 69.5 оноотой үнэлэгджээ.

График 4. Дүүргийн ЗДТГ-дын авлигын эрсдэлийн индекс болон түүний дэд үзүүлэлтүүд, 2024 он

Дүүргийн ЗДТГ-ын авлигын эрсдэлийн индексийг 2023 онтой харьцуулахад Багануур дүүргийн ЗДТГ-ын үнэлгээ хамгийн ихээр өссөн буюу 16.6 оноогоор өссөн бол, Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ-ын үнэлгээ хамгийн ихээр буурсан буюу 18.7 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Харин ил тод байдлын индексийн хувьд Багануур дүүргийн ЗДТГ-ын үнэлгээ 22.1 оноогоор хамгийн их өссөн бол, Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ-ын үнэлгээ хамгийн ихээр буурсан буюу 21.2 оноогоор буурсан байна. Багануур дүүргийн ЗДТГ-ын ил тод байдлын үнэлгээ буурч үнэлэгдэхэд тухайн байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх ил тод байдал 20.0 оноогоор, төсөв, санхүү, худалдан авах үйл ажиллагааны ил тод байдал нь 24.2 оноогоор өссөн нь ийнхүү нөлөөлжээ. Харин Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ-ын хувьд тухайн байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх ил тод байдал 25.9 оноогоор, төсөв, санхүү, худалдан авах үйл ажиллагааны ил тод байдал нь 16.5 оноогоор буурсан нь ийнхүү нөлөөлжээ.

Хариуцлагатай байдлын индексийн хувьд Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ-ын индекс 20.6 оноогоор буурсан бол, Налайх дүүргийн ЗДТГ-ын хувьд 3.2 оноогоор өсч үнэлэгдсэн нь хамгийн өндөр өсөлт байв. Тухайлбал, Баянзүрх дүүргийн хариуцлагатай байдал буурч үнэлэгдэхэд тухайн байгууллагын албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ хүчин чармайлт гаргаж үйлчилдэг байдал 22.1 оноогоор, ёс зүйгүй үйлдэл гаргадаг байдал нь 19.1 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь нөлөөлсөн байна.

Хүснэгт 12. Дүүргийн ЗДТГ-дын авлигын эрсдэлийн индекс, түүний дэд үзүүлэлтүүдийн өөрчлөлт

№	Байгууллагын нэр	Авлигын эрсдэлийн индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор		
			Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс
1	Хан-Уул дүүргийн ЗДТГ	67.8	10.0	1.8	5.9
2	Налайх дүүргийн ЗДТГ	67.4	-10.0	3.2	-3.4
3	Чингэлтэй дүүргийн ЗДТГ	67.2	10.2	-2.9	3.6

№	Байгууллагын нэр	Авлигын эрсдэлийн индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор		
			Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс
4	Баянгол дүүргийн ЗДТГ	67.1	18.8	-4.1	7.4
5	Багануур дүүргийн ЗДТГ	65.7	22.1	11.1	16.6
6	Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ	59.3	5.4	2.2	3.8
7	Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ	59.1	-21.2	-13.3	-17.3
8	Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ	52.4	-16.8	-20.6	-18.7
9	Багахангай дүүргийн ЗДТГ	46.6	-11.2	-14.1	-12.7
	Дүүргийн ЗДТГ-дын дундаж	61.4	0.8	-4.1	-1.6

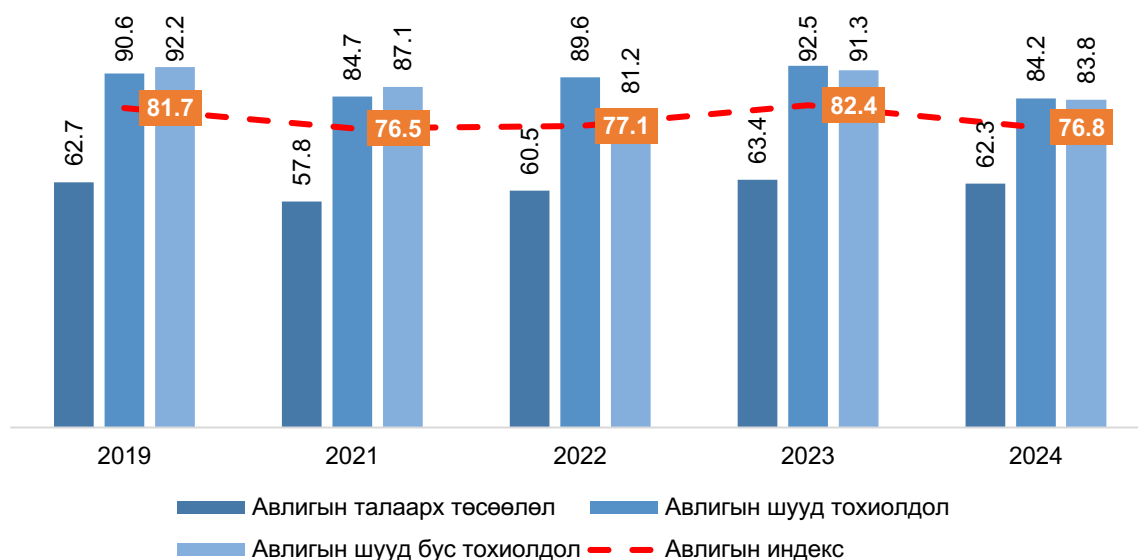
Хариуцлагатай байдлын индекс хамгийн өндөр өсөлттэй байгаа Налайх дүүргийн хувьд тухайн байгууллагын албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ хүчин чармайлт гаргаж үйлчилдэг байдал 2.2 оноогоор, ёс зүйгүй үйлдэл гаргадаг байдал нь 4.2 оноогоор өсч үнэлэгдсэн нь нөлөөлсөн байна.

2.2.3 Авлигын индекс

Авлигын индекс нь ГШБҮ-г тооцоход ашигладаг сүүлийн үзүүлэлт бөгөөд энэхүү үзүүлэлтийг тооцохдоо авлигын талаарх төсөөлөл, авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол гэсэн 3 дэд үзүүлэлтийг ашигладаг. 2024 оны авлигын индекс нь 76.8 оноотой үнэлэгдсэн нь 2023 оны үзүүлэлттэй харьцуулахад 5.6 оноогоор буурсан байна. Төрийн байгууллагуудын авлигын талаарх төсөөлөл 62.3 болж, 2023 онтой харьцуулахад 1.1 оноогоор, авлигын шууд тохиолдол 84.2 болж, өмнөх онтой харьцуулахад 8.3 оноогоор, авлигын шууд бус тохиолдол 83.2 бол, 2023 онтой харьцуулахад 7.5 оноогоор тус тус буурч үнэлэгджээ. бусад 2 үзүүлэлттэй харьцуулахад өндөр буюу 89.6 оноогоор үнэлэгджээ. Өөрөөр хэлбэл, төрийн байгууллагуудын авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлууд нь 2023 онтой харьцуулахад нэмэгдсэн нь ийнхүү нөлөөлсөн байна.

Авлигын шууд тохиолдлыг тодруулахад судалгаанд оролцогчдын 3.2 хувь нь төрийн үйлчилгээг авахаас өмнө төрийн албан хаагчдад нэмэлт төлбөр өгдөг бол, 3.8 хувь нь ажлаа хурдан бүтээхийн тулд өгдөг хэмээн хариулсан байна. Авлигын шууд бус тохиолдлыг тодруулахад судалгаанд оролцогчдын 12.4 хувь нь найз нөхөд, хамт ажиллагсад, ойр дотны хэн нэгэн нь төрийн албан хаагчдад төрийн үйлчилгээг авахдаа нэмэлт төлбөр, бэлэг, хандив, санхүүгийн тусламж өгч байсан талаар сонсож байжээ.

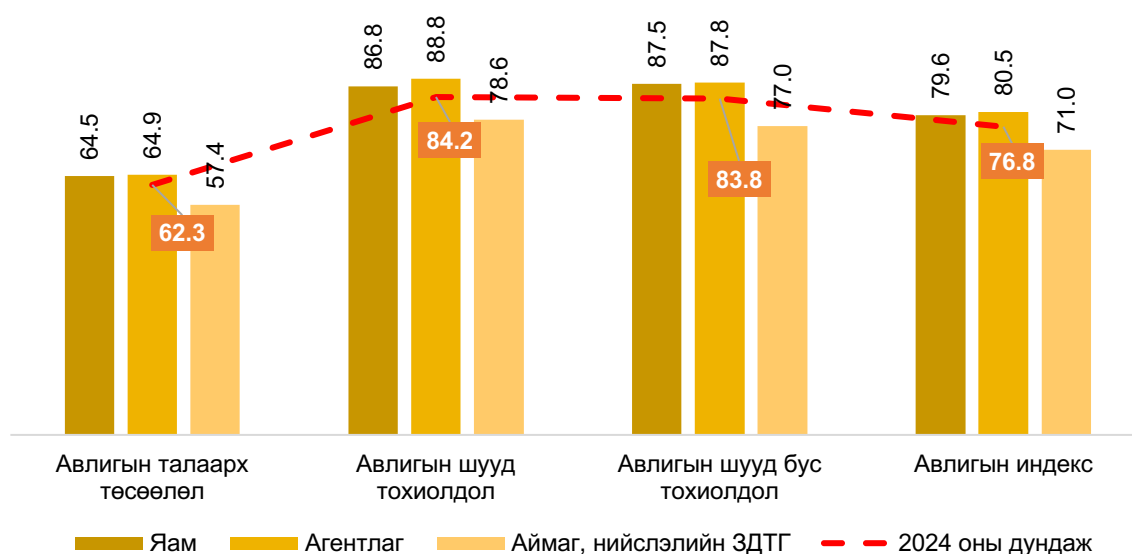
График 5. Авлигын индекс болон түүний дэд үзүүлэлтүүд, сүүлийн 5 жилээр

Авлигын индексийг байгууллагын төрлөөр авч үзвэл, агентлагуудын авлигын индекс нь яам болон аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын үнэлгээнээс ялимгүй өндөр байгаа бол, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын индекс бусад байгууллагуудын үнэлгээтэй харьцуулахад бага байгаа нь аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын хувьд авлигын талаарх төсөөлөл, авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол их байдаг нь харагдаж байна.

Авлигын талаарх төсөөллийн үнэлгээ нь 57.4-64.9 онооны хооронд хэлбэлзэж байгаа нь төрийн байгууллагуудын албан хаагчид бусдад дарамт шахалт үзүүлж нөлөөлдөг, ах дүү танил талынхаа нөлөөнд автдаг, бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог, хууль тогтоомжоос олгосон бүрэн эрхээсээ давуу эрх эдэлдэг байж болох юм гэж үзэж болохоор байна.

График 6. Авлигын индекс болон түүний дэд үзүүлэлтүүд, байгууллагын төрлөөр, 2024 он

Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын хувьд авлигын шууд тохиолдлын оноо 78.6 байгаа нь аймаг болон нийслэлийн түвшинд авлигын шууд тохиолдол бусад төрийн байгууллагуудтай харьцуулахад түлхүү байдаг нь ажиглагдаж байна. Харин авлигын шууд бус тохиолдол мөн аймаг, нийслэлийн хувьд бусад байгууллагуудтай харьцуулахад бага байгаа нь авлигын шууд бус тохиолдол түлхүү байдаг нь харагдаж байна.

Яамдын авлигын индекс

Яамдын авлигын дундаж индекс нь 79.6 оноотой болж, 2023 онтой харьцуулахад 4.1 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Авлигын индекс хамгийн өндөр байгаа яам Барилга, хот байгуулалтын яам бол, авлигын индекс хамгийн бага байгаа яам Уул, уурхай хүнд үйлдвэрийн яам үнэлэгджээ. Авлигын индекс хамгийн их бууралттай байгаа яам Уул, уурхай хүнд үйлдвэрийн яам бөгөөд өмнөх онтой харьцуулахад 25.8 оноогоор буурч үнэлэгдсэн байна. Уул, уурхай хүнд үйлдвэрийн яамны хувьд авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлууд хамгийн их өссөн нь дараах хүснэгтээс харагдаж байна. Тухайлбал, авлигын шууд тохиолдол 27.9 оноогоор, авлигын шууд бус тохиолдол 36.8 оноогоор тус тус буурч үнэлэгдсэн нь хамгийн их нөлөөлжээ.

Хүснэгт 13. Яамдын авлигын индекс, түүний дэд үзүүлэлтийн өөрчлөлт

№	Байгууллагын нэр	Авлигын индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор			
			Авлигын талаарх төсөөлөл	Авлигын шууд тохиолдол	Авлигын шууд бус тохиолдол	Авлигын индекс
1	Барилга хот байгуулалтын яам	91.7	20.8	0.8	-1.4	6.7
2	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	90.2	25.4	7.3	20.0	17.5
3	Гадаад харилцааны яам	89.9	3.0	-1.1	-1.1	0.3
4	Байгал орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	89.1	7.1	-0.7	-5.9	0.2
5	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	87.1	16.5	11.5	11.5	13.2
6	Эрчим хүчний яам	86.2	6.7	6.5	7.8	7.0
7	Эдийн засаг хөгжлийн яам	85.8	5.2	-0.6	0.3	1.6
8	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	82.8	-18.4	-1.2	-2.7	-7.4
9	Соёлын яам	82.7	-1.8	-19.1	-4.0	-8.3
10	Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам	78.0	-7.8	-15.5	-10.3	-11.2
11	Эрүүл мэндийн яам	76.4	-5.7	29.6	2.8	8.9
12	Батлан хамгаалах яам	75.9	2.0	-28.6	-8.2	-11.6
13	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	70.6	-11.0	-31.7	-4.5	-15.7
14	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	67.0	-6.1	-16.2	-32.0	-18.1
15	Сангийн яам	61.3	-25.2	-21.2	-21.1	-22.5
16	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	59.3	-12.7	-27.9	-36.8	-25.8
	Яамдын дундаж	79.6	-0.1	-6.8	-5.4	-4.1

Харин авлигын индексээр хамгийн их өсөлттэй байгаа яам бол Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам бөгөөд өмнөх онтой харьцуулахад 17.5 оноогоор өсчээ. Тус байгууллагын хувьд авлигын шууд бус тохиолдол, авлигын талаарх төсөөлөл хамгийн их сайжирсан гэж тухайн байгууллагаар үйлчлүүлдэг иргэд үзжээ. Тухайлбал, тус байгууллагын албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ бусдаас нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авах, хандив, туслалцаа авах байдал нь буурсан буюу 7.3 оноогоор өсч үнэлэгдсэн, авлигын шууд бус тохиолдол 20 оноогоор өсч үнэлэгдсэн, тухайн байгууллагын албан хаагчдын бусдад шууд бус байдлаар давуу

олгох байдал, ах дүү танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал, хууль тогтоомжоор олгосон бүрэн эрхээс илүү эрх эдлэх байдал зэрэг үзүүлэлтүүд сайжирсан буюу дунджаар 25.4 оноогоор өссөн нь хамгийн их нөлөөлжээ.

Агентлагуудын авлигын индекс

2024 оны агентлагуудын авлигын индексийг Газар зохион байгуулалт, геодези, зурагзүйн газар тэргүүлсэн бол, Үндэсний геологийн албан хамгийн бага үнэлгээтэйгээр сүүлд эрэмбэлэгдсэн байна. Агентлагуудын авлигын дундаж индекс нь 2024 онд 80.5 болж, 2023 онтой харьцуулахад 4.8 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Үндэсний геологийн алба хамгийн их бууралттай буюу 36.8 оноогоор буурсан бол, Биеийн тамир, спортын улсын хороо хамгийн их өсөлттэй буюу 28.9 оноогоор өсч үнэлэгджээ.

Хүснэгт 14. Агентлагуудын авлигын индекс, түүний дэд үзүүлэлтийн өөрчлөлт

№	Байгууллагын нэр	Авлигын индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор			
			Авлигын талаарх төсөөлөл	Авлигын шууд тохиолдол	Авлигын шууд бус тохиолдол	Авлигын индекс
1	Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар	95.1	20.4	1.5	0.0	7.3
2	Оюуны өмчийн газар	94.6	12.8	0.0	-1.3	3.8
3	Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар	93.4	3.0	0.3	0.9	1.4
4	Усны газар	90.5	10.9	4.5	11.0	8.8
5	Соёл урлагийн газар	89.5	5.0	1.8	3.7	3.5
6	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар	89.2	2.1	12.5	6.2	6.9
7	Архивын ерөнхий газар	87.8	-12.2	-0.5	1.0	-3.9
8	Биеийн тамир, спортын улсын хороо	87.7	19.3	22.3	45.0	28.9
9	Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний ерөнхий газар	87.0	-4.8	-6.2	-3.9	-5.0
10	Цаг уур, орчны шинжилгээний газар	86.7	-19.7	0.0	0.0	-6.6
11	Гадаадын иргэн харьяатын газар	85.1	-11.4	-6.7	-9.4	-9.2
12	Стандарт, хэмжил зүйн газар	84.4	-32.2	-3.2	-4.4	-13.3
13	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар	84.4	0.0	-3.1	-12.0	-5.0
14	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	84.0	1.3	-9.7	-8.5	-5.7
15	Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газар	83.5	-12.3	-3.8	-9.4	-8.5
16	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	82.7	-1.5	7.0	10.3	5.3
17	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар	81.8	-6.3	-10.6	-3.4	-6.8
18	Төрийн худалдан авах ажиллагааны газар	81.8	-20.2	-2.5	-4.2	-9.0
19	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар	81.4	13.0	25.0	-0.7	12.4
20	Ойн газар	80.9	-7.5	-0.5	-4.4	-4.1
21	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар	80.4	3.3	-21.1	-6.3	-8.0
22	Хөрөнгө оруулалт, худалдааны газар	79.5	-	-	-	-
23	Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар	79.1	9.6	-13.2	-12.4	-5.3
24	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар	78.7	10.7	-8.0	21.7	8.1
25	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар	78.0	5.5	-20.4	-12.3	-9.1
26	Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар	78.0	-20.6	-15.6	-12.8	-16.3
27	Цагдаагийн ерөнхий газар	77.9	4.9	1.2	0.7	2.3
28	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газар	71.8	1.0	-26.6	-22.4	-16.0
29	Онцгой байдлын ерөнхий газар	70.3	-34.7	-20.6	-4.6	-19.9
30	Гаалийн ерөнхий газар	70.1	13.4	-12.3	8.5	3.2
31	Боловсролын ерөнхий газар	64.9	-17.0	-15.7	-40.0	-24.2
32	Татварын ерөнхий газар	64.9	-14.6	-14.7	-29.1	-19.5
33	Ашигт малтмал, газрын тосны газар	59.2	-14.8	-7.1	-31.3	-17.7
34	Үндэсний геологийн алба	52.4	-24.1	-45.7	-40.7	-36.8
	Агентлагуудын дундаж	80.5	-3.6	-5.8	-5.0	-4.8

Хамгийн их бууралттай байгаа Үндэсний геологийн албын хувьд авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол хамгийн ихээр өссөн буюу хамгийн ихээр (40.7-45.7 оноогоор) буурч үнэлэгджээ. Харин хамгийн их өсөлттэй байгаа Биеийн тамир, спортын улсын хорооны хувьд авлигын шууд бус тохиолдол хамгийн их сайжирсан буюу 45.0 оноогоор өсч үнэлэгдсэн нь ийнхүү нөлөөлжээ.

Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын индекс

Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын индекс 2024 онд 71.0 болж, өмнөх оноос 6.1 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Ийнхүү буурч үнэлэгдэхэд аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын шууд бус тохиолдлын индекс 10.5 оноогоор, авлигын шууд тохиолдлын индекс 9.8 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь хамгийн их нөлөөлсөн бол, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын талаарх төсөөллийн индекс 1.8 оноогоор өсч үнэлэгджээ. Төв аймгийн ЗДТГ авлигын индексээр 2024 онд тэргүүлж байгаа бол, Сэлэнгэ аймгийн ЗДТГ хамгийн сүүлд эрэмбэлэгдсэн байна.

Хүснэгт 15. Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын индекс, түүний дэд үзүүлэлтийн өөрчлөлт

№	Байгууллагын нэр	Авлигын индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор			
			Авлигын талаарх төсөөлөл	Авлигын шууд тохиолдол	Авлигын шууд бус тохиолдол	Авлигын индекс
1	Төв аймгийн ЗДТГ	91.3	34.2	24.2	27.7	28.7
2	Говьсүмбэр аймгийн ЗДТГ	89.4	-1.9	-4.7	-2.4	-3.0
3	Говь-Алтай аймгийн ЗДТГ	84.1	0.8	3.5	-0.6	1.2
4	Хэнтий аймгийн ЗДТГ	81.9	8.6	10.9	16.8	12.1
5	Өвөрхангай аймгийн ЗДТГ	81.2	0.5	-7.8	-15.1	-7.5
6	Нийслэлийн ЗДТГ	78.9	4.3	-3.0	-1.2	0.0
7	Дорноговь аймгийн ЗДТГ	78.7	6.7	-5.6	-1.9	-0.3
8	Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ	77.4	17.4	-6.7	-6.1	1.6
9	Дундговь аймгийн ЗДТГ	74.4	-2.7	6.9	-16.5	-4.1
10	Завхан аймгийн ЗДТГ	74.2	10.6	-19.9	0.8	-2.9
11	Сүхбаатар аймгийн ЗДТГ	72.0	-2.2	-5.7	11.1	1.0
12	Ховд аймгийн ЗДТГ	71.6	11.3	-9.6	-11.6	-3.3
13	Өмнөговь аймгийн ЗДТГ	69.1	-5.3	4.7	-17.2	-5.9
14	Архангай аймгийн ЗДТГ	67.7	-12.4	3.8	-24.5	-11.0
15	Булган аймгийн ЗДТГ	65.4	-11.7	-28.8	-35.0	-25.2
16	Баян-Өлгийн айгийн ЗДТГ	63.2	0.9	-47.7	27.7	-6.4
17	Дорнод аймгийн ЗДТГ	59.0	-22.2	-22.1	-28.4	-24.2
18	Увс аймгийн ЗДТГ	58.1	5.9	3.6	-31.5	-7.3
19	Орхон аймгийн ЗДТГ	57.5	17.9	-11.2	-9.3	-0.9
20	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ	57.2	-9.9	-37.2	-26.0	-24.4
21	Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ	55.6	-5.8	-38.0	-42.3	-28.7
22	Сэлэнгэ аймгийн ЗДТГ	53.8	-5.2	-24.4	-44.4	-24.7
	Аймаг, нийслэлийн дундаж	71.0	1.8	-9.8	-10.5	-6.1

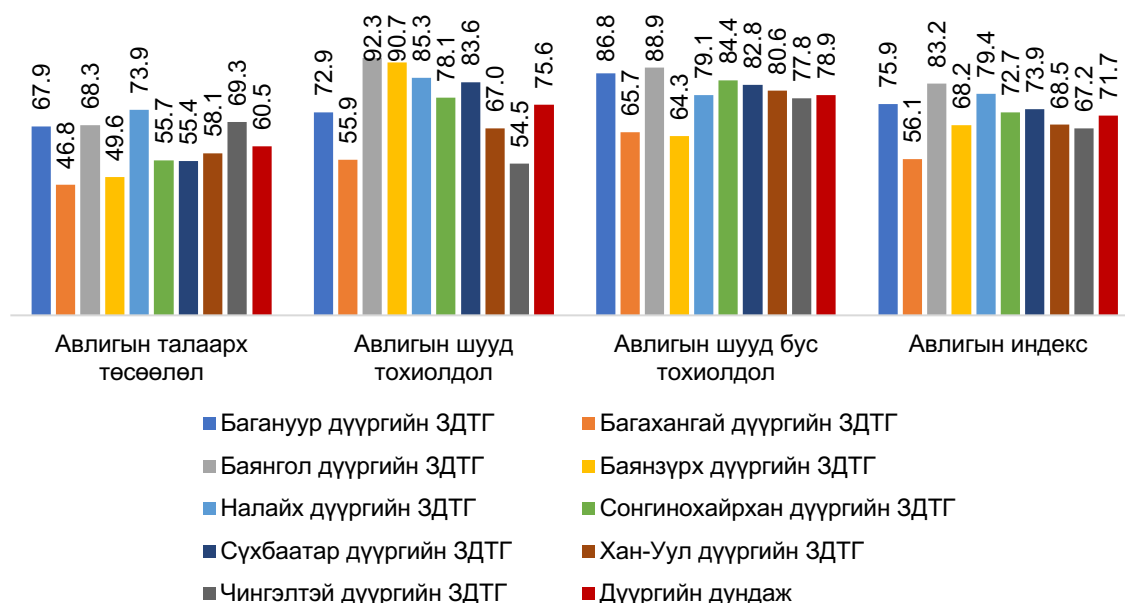
Төв аймгийн ЗДТГ-ын авлигын индекс хамгийн ихээр өсч үнэлэгдсэн буюу 28.7 оноогоор өссөн бол, Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ-ын авлигын индекс хамгийн ихээр буурч үнэлэгдсэн буюу 28.7 оноогоор буурчээ. Төв аймгийн ЗДТГ-ын үнэлгээ өсч үнэлэгдэхэд тухайн байгууллагын авлигын талаарх төсөөллийн индекс хамгийн ихээр өссөн буюу тухайн байгууллагын албан хаагчдын ах дүү танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал, бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал зэрэг үзүүлэлтүүд сайжирсан гэж иргэд үнэлжээ. Харин хамгийн оноогоор буурсан Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ-ын хувьд авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол хамгийн ихээр нэмэгджээ. Сүүлд эрэмбэлэгдсэн

Сэлэнгэ аймгийн ЗДТГ-ын хувьд авлигын шууд бус тохиолдол хамгийн ихээр нэмэгдсэн нь авлигын индексийг бууруулахад хамгийн ихээр нөлөөлжээ.

Дүүргүүдийн авлигын индекс

Дүүргийн ЗДТГ-дын хувьд авлигын индекс нь дунджаар 71.7 оноо, 2023 онтой харьцуулахад 10.2 оноогоор буурч үнэлэгдсэн байна. Ийнхүү буурч үнэлэгдэхэд авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол харгалзан 14.2 болон 14.3 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь хамгийн ихээр нөлөөлжээ. Авлигын индексээр Багахангай дүүргийн ЗДТГ-ын хувьд хамгийн бага буюу 56.1 оноотой үнэлэгдсэн бол, Баянгол дүүргийн ЗДТГ-ын хувьд хамгийн өндөр буюу 83.2 оноотой үнэлэгдсэн байна.

График 7. Дүүргүүдийн ЗДТГ-дын авлигын индекс болон түүний дэд үзүүлэлтүүд, 2024 он

Авлигын талаарх төсөөллийн индексийн хувьд 60.5 оноотой үнэлэгдсэн 2023 онтой харьцуулахад 2 оноогоор буурсан бол, авлигын шууд тохиолдол 14.2 оноогоор, авлигын шууд бус тохиолдол 14.3 оноогоор тус тус буурч үнэлэгджээ.

Авлигын талаарх төсөөллийн индекс Багахангай дүүргийн ЗДТГ-ын хувьд хамгийн бага буюу 46.8, авлигын шууд бус тохиолдол Чингэлтэй дүүргийн хувьд хамгийн бага буюу 54.5, авлигын шууд бус тохиолдол Баянзүрх дүүргийн хувьд хамгийн бага буюу 64.3 оноотой тус тус үнэлэгдсэн байна.

Дүүргүүдийн авлигын индексийг Баянгол дүүргийн ЗДТГ 83.2 оноотой тэргүүлж байгаа бол, Багахангай дүүргийн ЗДТГ 56.1 оноотой хамгийн сүүлд эрэмбэлэгдсэн байна. Дүүргүүдийн ЗДТГ-ын авлигын индексийн дэд үзүүлэлтүүдийн өөрчлөлтийг 2023 онтой харьцуулахад авлигын индексээр Багахангай дүүргийн ЗДТГ хамгийн ихээр буюу 23.9 оноогоор, авлигын талаарх төсөөллөөр Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ хамгийн ихээр буюу 22.0 оноогоор, авлигын шууд тохиолдлоор Чингэлтэй дүүргийн ЗДТГ хамгийн ихээр буюу 45.5 оноогоор, авлигын шууд бус тохиолдол Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ хамгийн ихээр буюу 35.0 оноогоор тус тус буурч үнэлэгджээ.

Авлигын индексээр Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ хамгийн ихээр буюу 14.8 оноогоор, авлигын талаарх төсөөллөөр Багануур дүүргийн ЗДТГ хамгийн ихээр буюу 14.3

оноогоор, авлигын шууд тохиолдол болон шууд бус тохиолдол Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ харгалзан 22.0 оноо болон 14.8 оноогоор тус тус өсч үнэлэгдсэн байна.

Хүснэгт 16. Дүүргүүдийн ЗДТГ-дын авлигын индекс болон дэд үзүүлэлтүүдийн өөрчлөлт

№	Байгууллагын нэр	Авлигын индекс, 2024	Өөрчлөлт, оноогоор			
			Авлигын талаарх төсөөлөл	Авлигын шууд тохиолдол	Авлигын шууд бус тохиолдол	Авлигын индекс
1	Баянгол дүүргийн ЗДТГ	83.2	7.0	-1.5	-7.3	-0.6
2	Налайх дүүргийн ЗДТГ	79.4	-1.0	-12.8	-20.1	-11.3
3	Багануур дүүргийн ЗДТГ	75.9	14.3	-22.8	-7.3	-5.3
4	Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ	73.9	-19.2	-16.4	-17.2	-17.6
5	Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ	72.7	7.5	22.0	14.8	14.8
6	Хан-Уул дүүргийн ЗДТГ	68.5	-0.2	-11.6	-4.3	-5.3
7	Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ	68.2	-22.0	-9.3	-35.0	-22.1
8	Чингэлтэй дүүргийн ЗДТГ	67.2	6.9	-45.5	-22.2	-20.3
9	Багахангай дүүргийн ЗДТГ	56.1	-11.7	-29.8	-30.0	-23.9
	Дүүргийн ЗДТГ-дын дундаж	71.7	-2.0	-14.2	-14.3	-10.2

Судалгаанд оролцогчдын 35.2 хувь нь төрийн үйлчилгээг авахаас өмнө тухайн төрийн албан хаагчдад албан үүргээ гүйцэтгэснийх нь төлөө нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг, хандив туслалцааг үзүүлдэг бол, 18.9 хувь нь үйлчилгээ авсны дараа, 17.2 хувь нь үйлчилгээ авч байхдаа, 8.1 хувь нь тусгай баяр, тэмдэглэлт өдрөөр, 4.1 хувь нь байнга, 2.3 хувь нь тухайн төрийн албан хаагчийг албан тушаалд томилогдоход нь, 1.4 хувь нь бусад, 12.7 хувь нь мэдэхгүй, хариулахаас татгалзсан байна.

График 8. Үйлчилгээ авахдаа нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус бэлэг, хандив туслалцааг ямар үед үзүүлсэн бэ?

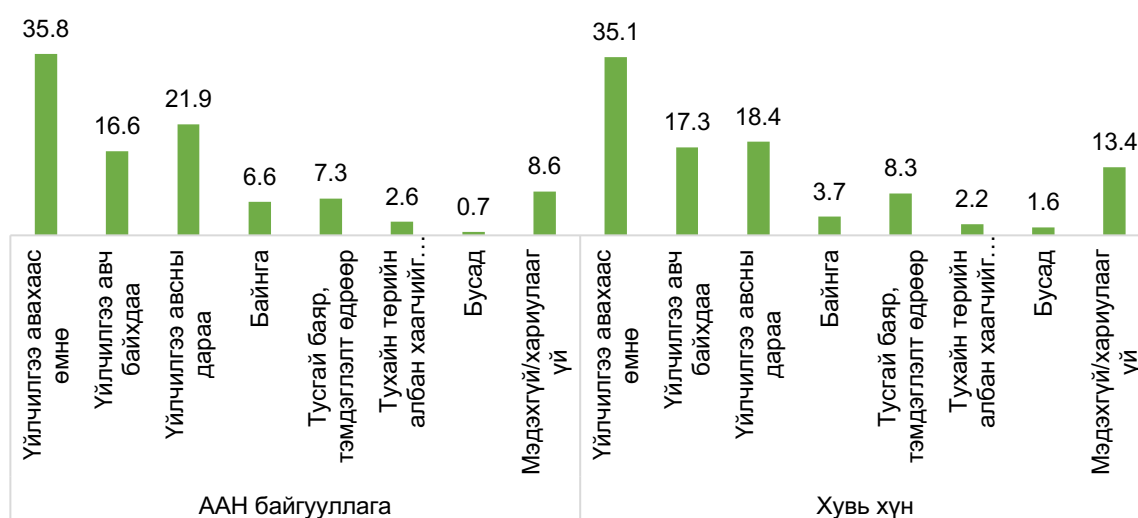

Авлигын шууд тохиолдол буюу төрийн албан хаагчдад албан үүргээ гүйцэтгэснийх нь төлөө нэмэлт төлбөр төлсөн давтамжаас харахад нэмэлт төлбөр төлсөн оролцогчдын 54.2 хувь нь нэг удаа, шууд болон шууд бус бэлэг өгсөн тохиолдлын 55.1 хувь нь нэг

удаа, хандив туслалцаа үзүүлсэн тохиолдлын 55.1 хувь нь нэг удаа гэсэн хариултууд дийлэнх хувийг эзэлж байна.

Үйлчилгээ авахдаа нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус бэлэг, хандив туслалцааг үзүүлсэн үеийг үйлчлүүлэгчийн төрлөөр авч үзвэл, ААН байгууллагыг төлөөлж үйлчлүүлсэн үйлчлүүлэгчдийн 35.8 хувь нь үйлчилгээ авахаас өмнө өгдөг бол, хувь хүнээ төлөөлүүлж үйлчлүүлсэн үйлчлүүлэгчдийн 35.1 хувь нь үйлчилгээ авахаас өмнө өгдөг гэж хариулсан байна. 2023 оны үзүүлэлттэй харьцуулж үзэхэд хувь хүнээ төлөөлүүлж үйлчлүүлдэг үйлчлүүлэгчдийн үйлчилгээ авахаас өмнө өгдөг үзүүлэлт нь 12.1 пунктээр өссөн бол, ААН байгууллагын төлөөллийн үйлчилгээ авахаас өмнө өгдөг үзүүлэлт 16.2 пунктээр тус тус өсчээ.

График 9. Үйлчилгээ авахдаа нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус бэлэг, хандив туслалцааг ямар үед үзүүлсэн бэ? Үйлчлүүлэгчийн төрлөөр

ААН байгууллагаа төлөөлж үйлчлүүлж байгаа үйлчлүүлэгчдийн байнга өгдөг гэсэн хариулт хувь хүнээ төлөөлж үйлчлүүлж байгаа үйлчлүүлэгчдийн хариултын хувь 2.9 пунктээр, хувь хүмүүсийн тусгай баяр, тэмдэглэлт өдрөөр өгдөг гэсэн үзүүлэлт ААН байгууллагаас 1 пунктээр тус тус өндөр байна.

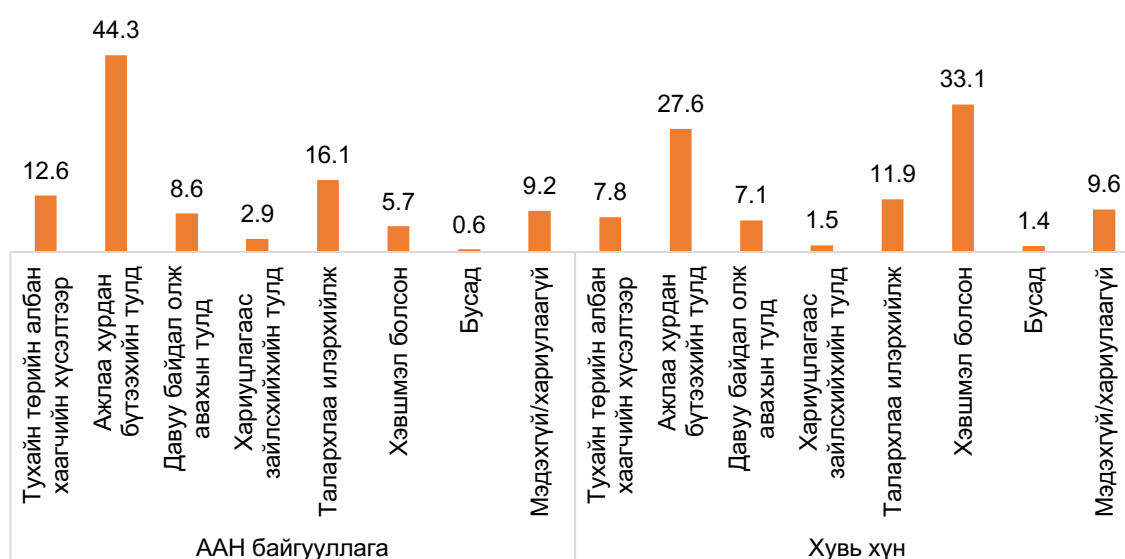
Төрийн байгууллагаар үйлчлүүлэхдээ төрийн албан хаагчдад нэмэлт төлбөр өгсөн, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг өгсөн, хандив туслалцаа үзүүлсэн шалтгааныг асуухад судалгаанд оролцогчдын 29.7 хувь нь ажлаа хурдан бүтээхийн тулд, 29.7 хувь нь хэвшмэл болсон, 12.4 хувь нь талархлаа илэрхийлж, 8.4 хувь нь тухайн төрийн албан хаагчийн хүсэлтээр, 7.3 хувь нь давуу байдал олж авахын тулд, 1.6 хувь хариуцлагаас зайлсхийхийн тулд, 1.3 хувь нь бусад, 9.6 хувь нь мэдэхгүй, хариулаагүй гэж хариулжээ. Төрийн үйлчилгээг авахдаа нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус бэлэг, хандив туслалцаа үзүүлэх болсон шалтгааныг 2023 оны үзүүлэлттэй харьцуулахад хэвшмэл болсон гэсэн хариулт хамгийн ихээр буюу 22 пунктээр өссөн байна. Харин ажлаа хурдан бүтээхийн тулд өгдөг гэсэн хариултын хувьд 2023 онтой харьцуулахад 0.5 пунктээр харин тухайн төрийн албан хаагчийн хүсэлтээр өгдөг гэсэн үзүүлэлт нь 0.7 пунктээр, талархлаа илэрхийлж өгдөг гэсэн үзүүлэлт 10.4 пунктээр тус тус буурчээ.

График 10. Үйлчилгээ авахдаа нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус бэлэг, хандив туслалцаа үзүүлэх болсон шалтгаан юу бэ?

Үйлчилгээ авахдаа нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус бэлэг, хандив туслалцаа үзүүлэх болсон шалтгааныг үйлчлүүлэгчийн төрлөөр авч үзвэл ААН байгууллагаа төлөөлөн үйлчлүүлсэн үйлчлүүлэгчдийн 12.6 хувь нь тухайн төрийн албан хаагчийн хүсэлтээр өгсөн бол, 44.3 хувь нь ажлаа хурдан бүтээхийн тулд, 16.1 хувь нь талархлаа илэрхийлж, 8.6 хувь нь давуу байдал олж авахын тулд, 5.7 хувь нь хэвшмэл болсон, 2.9 хувь нь хариуцлагаас зайлсхийхийн тулд, 0.6 хувь нь бусад, 9.2 хувь нь мэдэхгүй, хариулахаас татгалзсан гэж хариулжээ. Харин хувь хүнээ төлөөлөн үйлчлүүлсэн үйлчлүүлэгчдийн 33.1 хувь нь хэвшмэл болсон, 27.6 хувь нь ажлаа хурдан бүтээхийн тулд, 11.9 хувь нь талархлаа илэрхийлж, 7.8 хувь нь тухайн төрийн албан хаагчийн хүсэлтээр, 7.1 хувь нь давуу байдал олж авахын тулд, 1.5 хувь нь хариуцлагаас зайлсхийхийн тулд, 1.4 хувь нь бусад, 9.6 хувь нь мэдэхгүй, хариулахаас татгалзсан байна.

График 11. Үйлчилгээ авахдаа нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус бэлэг, хандив туслалцаа үзүүлэх болсон шалтгаан юу бэ? Үйлчлүүлэгчийн төрлөөр

Хувь хүмүүсийн хувьд төрийн үйлчилгээ авахдаа нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус бэлэг, хандив туслалцаа үзүүлэх болсон шалтгаан нь хэвшмэл болсон байдаг бол, ААН

байгууллагаас төлөөлөн үйлчлүүлж байгаа хүмүүсийн хувьд ажлаа хурдан бүтээх гэж нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус бэлэг, хандив туслалцаа үзүүлдэг нь дээрх графикаас харагдаж байна.

2.3 ГШБҮ гүйцэтгэл бага байгууллагууд

Хамгийн бага үнэлгээ авсан байгууллагуудын дэд үзүүлэлтүүдийн өөрчлөлтийг байгууллага тус бүрээр авч үзье. Дэд үзүүлэлт бүрийн дэлгэрэнгүйг хавсралт – 3,4- ээс харна уу.

1. “Үндэсний геологийн алба”-ын ГШБҮ

“Үндэсний геологийн алба”-ын ГШБҮ нь 2024 онд 48.4 оноотой болж, өмнөх оноос 28.8 оноогоор буурч хамгийн сүүлд эрэмбэлэгдсэн дараах хүснэгтээс харагдаж байна. Тус байгууллагын индексийн үзүүлэлтүүд 20.8-45.7 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Үүнд: Авлигын эрсдэлийн индекс 20.8 оноогоор, авлигын индекс 36.8 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь хамгийн их нөлөөлжээ. Авлигын эрсдэлийн индексийг задалж авч үзвэл,

- Тухайн байгууллагын ил тод байдлыг илэрхийлдэг үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээлэл 16.9 оноогоор буурсан бол, төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод байдал 24.7 оноогоор илүү ихээр буурч үнэлэгдэхэд судалгаанд оролцсон 100 хүний дөнгөж 17 хувь нь нийлнэ, бүрэн нийлнэ гэж үзсэнтэй холбоотой байна. Тиймээс цаашид төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны мэдээллийн ил тод байдал дээр анхаарч ажиллах шаардлагатай байгааг харуулж байна.
- Харин тухайн байгууллагын хариуцлагатай байдлын илэрхийлдэг албан хаагчдын хүчин чармайлт гаргаж ажилладаг байдал нь 22 оноогоор, ёс зүйгүй үйлдэл гаргадаг байдал 19.6 оноогоор тус тус буурч үнэлэгджээ. Тухайлбал, хүчин чармайлт гаргаж ажилладаг байдалтай 37 хувь нь санал нийлэхгүй, огт нийлэхгүй байсан бол, ёс зүйгүй үйлдэл гаргадаг байдалтай 26 хувь нь санал нийлэхгүй болон огт нийлэхгүй гэж үзжээ.

Хүснэгт 17. Үндэсний геологийн албын ГШБҮ-ний үзүүлэлтүүд

Индекс, үзүүлэлтүүд	2023	2024	Өөрчлөлт, оноогоор
ГШБҮ	77.2	48.4	-28.8
1. Авлигын эрсдэлийн индекс	65.1	44.3	-20.8
Ил тод байдал	61.4	40.6	-20.8
Хариуцлагатай байдал	68.9	48.1	-20.8
2. Авлигын индекс	89.2	52.4	-36.8
Авлигын талаарх төсөөлөл	67.7	43.6	-24.1
Авлигын шууд тохиолдол	100.0	54.3	-45.7
Авлигын шууд бус тохиолдол	100.0	59.3	-40.7

“Үндэсний геологийн алба”-ны авлигын индексийн хувьд 36.8 оноогоор буурсан нь хамгийн их буурсан үзүүлэлт болж байна. Энэхүү үзүүлэлт буурахад

- Авлигын талаарх төсөөллийн үзүүлэлтүүд болох
 - Бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал 21 оноогоор буурч үнэлэгдэхэд судалгаанд хамрагдсан хүмүүсийн 24 хувь нь санал бүрэн нийлж, нийлнэ гэж үзсэн байна.
 - Албан хаагчдын ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал (28.6↓) -д 49 хувь нь санал бүрэн нийлж болон нийлж байсан бол, бусдад хууль

- бусаар давуу байдал олгодог байдал (22.8↓) -д 51 хувь нь санал бүрэн нийлж болон нийлж байна гэж үзжээ.
- Бусдаас шан харамж авсан эсхүл өгсөн байдал 27.5 оноогоор буурч үнэлэгдэхэд судалгаанд хамрагдсан хүмүүсийн 38 хувь нь бүрэн нийлнэ, нийлнэ гэж үзсэн бол,
 - Хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс илүү эрх эдэлдэг байдал (26.3↓) -д 38 хувь нь нийлнэ болон бүрэн нийлнэ гэж үзжээ.
 - Хувийн ашиг сонирхлын дагуу хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй, хийхгүй ёстой үйлдлийг хийдэг явдал 18.3 оноогоор буурсан нь авлигын төсөөллийн индексийн хамгийн бага бууралттай үзүүлэлт байв. Тус байгууллагын албан хаагчдын хувьд ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал, бусдаас шан харамж авсан эсхүл өгсөн байдал, хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс илүү эрх эдэлдэг байдал их байдаг ажээ.
- Авлигын шууд тохиолдлын индексийн хувьд 45.7 оноогоор хамгийн их буурсан үзүүлэлт бөгөөд
 - Албан хаагчдын нэмэлт төлбөр авсан байдал (11.8↓), үүнээс авлигын давтамж 56.4 оноогоор, авлигын хэмжээ нь 84.8 оноогоор хамгийн их оноогоор буурсан нь нөлөөлжээ.
 - Шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авдаг явдал 12.2 оноогоор, давтамж нь 65.8 оноогоор, авлигын хэмжээ 93.7 оноогоор буурсан хамгийн их бууралттай үзүүлэлт байлаа.
 - Хандив, туслалцаа авсан байдал 9.9 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд үүний давтамж нь 34.8 оноогоор, хэмжээ нь 41.9 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Тус байгууллагын хувьд авлигын хэмжээ нь авлигын давтамжаасаа илүү ихээр буурч үнэлэгдсэн байгаагаас харахад авлигын хэмжээний дүн өндөр байсныг илэрхийлж байна. Өөрөөр хэлбэл, өндөр дүнгээр цөөхөн удаа авлигыг өгдөг байна.
 - Авлигын шууд бус тохиолдол 40.7 оноогоор буурч үнэлэгдэхэд судалгаанд оролцогчдын 33 хувь нь найз нөхөд, хамт ажиллагсад, ойр дотны хэн нэгэн нь тухайн байгууллагын албан хаагчид нэмэлт төлбөр, бэлэг, хандив өгсөн талаар сонссон гэж хариулсан бол, 19 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулжээ.

2. Дорнод аймгийн ЗДТГ-ын ГШБҮ

Дорнод аймгийн ЗДТГ-ын хувьд 2024 онд ГШБҮ нь 50.2 болж, өмнөх оноос 21.3 оноогоор буурч, 80-р байранд эрэмбэлэгдсэн нь өнгөрсөн жилээс 36 байр хойшилж үнэлэгдсэн дараах хүснэгтээс харагдаж байна. Тус байгууллагын үнэлгээ буурахад авлигын эрсдэлийн индекс 21.3 оноогоор, авлигын индекс 24.2 оноогоор тус тус буурсан нь нөлөөлжээ. Авлигын эрсдэлийн индексийг задалж авч үзвэл,

- Байгууллагын ил тод байдлыг илэрхийлдэг
 - Үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод байдал 27.6 оноогоор буурч, судалгаанд оролцогчдын 60 хувь нь тус байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод байдагтай санал нийлээгүй байна.
 - Төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод байдал нь 5.7 оноогоор буурсан нь байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод байдлаас бага буурсан ч, ийнхүү буурахад

судалгаад оролцогчдын 6.7 хувь нь мэдэхгүй, 13.9 хувь нь нийлэхгүй, огт нийлэхгүй гэж хариулсантай холбоотой байв.

- Байгууллагын хариуцлагатай байдлыг илэрхийлдэг албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ гаргадаг
 - o хүчин чармайлт 21.1 оноогоор,
 - o ёс зүйгүй үйлдэл гаргадаг байдал 19.3 оноогоор буурсан нь нөлөөлжээ. Судалгаанд оролцсон 180 хүнээс 86 хүн буюу 47.8 орчим хувь нь тухайн байгууллагын албан хаагчид хүчин чармайлт гаргаж ажилладаггүй гэж хариулсан бол, 21.1 хувь нь ёс зүйгүй үйлдэл гаргадаг гэдэгтэй санал бүрэн нийлж болон нийлж байна гэж хариулжээ.

Авлигын индексийн бууралтын шалтгааныг авч үзвэл авлигын талаарх төсөөлөл 22.2 оноогоор, авлигын шууд тохиолдол 22.1 оноогоор, авлигын шууд бус тохиолдол 28.4 оноогоор буурсан нь нөлөөлжээ.

Хүснэгт 18. Дорнод аймгийн ЗДТГ-ын ГШБҮ-ний үзүүлэлтүүд

Индекс, үзүүлэлтүүд	2023	2024	Өөрчлөлт, оноогоор
ГШБҮ	71.5	50.2	-21.3
1. Авлигын эрсдэлийн индекс	59.7	41.3	-18.4
Ил тод байдал	57.9	41.3	-16.6
Хариуцлагатай байдал	61.5	41.3	-20.2
2. Авлигын индекс	83.2	59.0	-24.2
Авлигын талаарх төсөөлөл	64.5	42.3	-22.2
Авлигын шууд тохиолдол	92.5	70.3	-22.1
Авлигын шууд бус тохиолдол	92.7	64.3	-28.4

- Авлигын талаарх төсөөллийн дэд үзүүлэлтүүдийн хувьд
 - o Бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал 23.7 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд судалгаанд оролцогчдын 32.7 хувь нь бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг гэдэгтэй бүрэн санал нийлж болон нийлж байна гэж үзжээ.
 - o Харин ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал 23.2 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд судалгаанд оролцогчдын 53.9 хувь нь ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдалтай бүрэн санал нийлж болон нийлж байна гэж үнэлсэн байна.
 - o Бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал нь 24.5 оноогоор буурахад судалгаанд оролцогчдын 47.8 хувь нь бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог гэдэгтэй бүрэн санал нийлж болон нийлж байна гэж үзсэн нь нөлөөлсөн байна.
 - o Бусдаас шан харамж авсан эсхүл, өгсөн байдал 23.2 оноогоор буурахад судалгаанд оролцогчдын 35 хувь нь бүрэн санал нийлж, нийлж байна гэж хариулсан нь нөлөөлсөн,
 - o Хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс илүү эрх эдэлдэг байдал 22.5 оноогоор буурахад 22.8 хувь нь бүрэн санал нийлж, нийлж байна гэж хариулсан,
 - o Хувийн ашиг сонирхлын дагуу хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй, хийхгүй ёстой үйлдлийг хийдэг явдал 15.8 оноогоор буурсан нь авлигын төсөөллийн индексийн хамгийн бага бууралттай үзүүлэлт байв. Гэвч тус үзүүлэлтийн хувьд судалгаанд оролцогчдын 20 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулсан нь бусад үзүүлэлтүүдийн мэдэхгүй хариултаас өндөр байв.
- Авлигын шууд тохиолдол болох

- нэмэлт төлбөр авсан байдал 10.7 оноогоор, үүнээс авлигын давтамж 57.3 оноогоор, авлигын хэмжээ 20.5 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бол,
 - шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авсан байдал 7.2 оноогоор, үүнээс авлигын давтамж 85.1 оноогоор, авлигын хэмжээ 3.4 оноогоор,
 - хандив, туслалцаа авсан байдал 4.4 оноогоор, авлигын давтамж 26.8 оноогоор, авлигын хэмжээ 16.3 оноогоор тус тус буурсан нь нөлөөлжээ. Дэд үзүүлэлтүүдийн бууралтаас харахад авлигын давтамж нь их байгаа ч, авлигын хэмжээ нь бага дүнтэй байдаг нь харагдаж байна.
- Авлигын шууд бус тохиолдол 28.4 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь судалгаанд хамрагдсан хүмүүсийн 27.8 хувь нь найз нөхөд, хамт ажиллагсад, ойр дотны хэн нэгэн нь тус байгууллагын албан хаагчдад нэмэлт төлбөр, бэлэг, хандив, санхүүгийн тусламж өгч байсан талаар сонсож байсан бол, 36.1 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулжээ.

3. Багахангай дүүргийн ЗДТГ-ын ГШБҮ

Багахангай дүүргийн ЗДТГ-ын хувьд 2024 онд ГШБҮ нь 51.4 болж, өмнөх оноос 18.3 оноогоор буурч, 79-р байранд эрэмбэлэгдсэн нь өнгөрсөн жилээс 28 байр хойшилж үнэлэгдсэн дараах хүснэгтээс харагдаж байна. Тус байгууллагын үнэлгээ буурахад авлигын эрсдэлийн индекс 12.7 оноогоор, авлигын индекс 23.9 оноогоор тус тус буурсан нь нөлөөлжээ. Авлигын эрсдэлийн индексийг задалж авч үзвэл,

- Байгууллагын ил тод байдлыг илэрхийлдэг
 - үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод байдал 22.5 оноогоор буурч, судалгаанд оролцогчдын 40.6 хувь нь тус байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод байдагтай санал нийлээгүй байгаа бол, 42 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулсан нь анхаарал татаж байв.
 - төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод байдал нь 0.1 оноогоор өсч үнэлэгджээ. Байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод 0.1 онооны өсөлтөд судалгаад оролцогчдын 28.7 хувь нь бүрэн нийлж болон нийлж байна гэж үзсэн бол, 30 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулсантай холбоотой байв.
- Байгууллагын хариуцлагатай байдлыг илэрхийлдэг албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ гаргадаг
 - хүчин чармайлт 18.0 оноогоор,
 - ёс зүйгүй үйлдэл гаргадаг байдал 10.3 оноогоор буурсан нь нөлөөлжээ. Судалгаанд оролцсон 150 хүнээс 31 хүн буюу 20.6 хувь нь тухайн байгууллагын албан хаагчид хүчин чармайлт гаргаж ажилладаггүй гэж хариулсан бол, 42 хувь нь мэдэхгүй, 20.6 хувь нь ёс зүйгүй үйлдэл гаргадаг гэдэгтэй санал бүрэн нийлж болон нийлж байна гэж хариулсан бол, 52 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулжээ.

Авлигын индексийн бууралтын шалтгааныг авч үзвэл авлигын талаарх төсөөлөл 11.7 оноогоор, авлигын шууд тохиолдол 29.8 оноогоор, авлигын шууд бус тохиолдол 30 оноогоор буурсан нь нөлөөлжээ. Үүнийг задалж авч үзвэл:

- Авлигын талаарх төсөөллийн дэд үзүүлэлтүүдийн хувьд
 - Бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал 15.5 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд судалгаанд оролцогчдын 16.7 хувь нь бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг гэдэгтэй бүрэн санал нийлж болон нийлж байна гэж үзсэн бол, 43.3 хувь нь мэдэхгүй байна гэж үзжээ.

- Харин ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал 8.0 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд судалгаанд оролцогчдын 30 хувь нь ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдалтай бүрэн санал нийлж болон нийлж байна гэж үнэлсэн бол, 43 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулжээ.
- Бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал нь 7.9 оноогоор буурахад судалгаанд оролцогчдын 21.3 хувь нь бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог гэдэгтэй бүрэн санал нийлж болон нийлж байна гэж үзсэн нь нөлөөлсөн бол, 40.6 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулжээ.
- Бусдаас шан харамж авсан эсхүл, өгсөн байдал 12.3 оноогоор буурахад судалгаанд оролцогчдын 16.7 хувь нь бүрэн санал нийлж, нийлж байна гэж хариулсан нь нөлөөлсөн бол 48.6 хувь нь мэдэхгүй гэж үзжээ.
- Хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс илүү эрх эдэлдэг байдал 6.7 оноогоор буурсан нь авлигын төсөөллийн индексийн хамгийн бага бууралттай үзүүлэлт байв. Судалгаанд оролцогчдын 20.6 хувь нь бүрэн санал нийлж, нийлж байна гэж хариулсан бол, 43.3 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулжээ.
- Хувийн ашиг сонирхлын дагуу хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй, хийхгүй ёстой үйлдлийг хийдэг явдал 19.7 оноогоор буурсан бөгөөд тус үзүүлэлтийн хувьд судалгаанд оролцогчдын 15.3 хувь нь санал бүрэн нийлж, нийлж байна гэж хариулсан бол 64.7 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулсан нь бусад үзүүлэлтүүдийн мэдэхгүй хариултаас өндөр байв.

Хүснэгт 19. Багахангай дүүргийн ЗДТГ-ын ГШБҮ-ний үзүүлэлтүүд

Индекс, үзүүлэлтүүд	2023	2024	Өөрчлөлт, оноогоор
ГШБҮ	69.6	51.4	-18.3
1. Авлигын эрсдэлийн индекс	59.2	46.6	-12.7
Ил тод байдал	55.0	43.8	-11.2
Хариуцлагатай байдал	63.5	49.4	-14.1
2. Авлигын индекс	80.0	56.1	-23.9
Авлигын талаарх төсөөлөл	58.5	46.8	-11.7
Авлигын шууд тохиолдол	85.7	55.9	-29.8
Авлигын шууд бус тохиолдол	95.8	65.7	-30.0

- Авлигын шууд тохиолдол болох
 - нэмэлт төлбөр авсан байдал 15.9 оноогоор, үүнээс авлигын давтамж 70.9 оноогоор, авлигын хэмжээ 25.3 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бол,
 - шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авсан байдал 13.4 оноогоор, үүнээс авлигын давтамж 45.6 оноогоор, авлигын хэмжээ 28.2 оноогоор тус тус буурч үнэлэгджээ.
 - Хандив, туслалцаа авсан байдал 3.7 оноогоор, үүнээс давтамж нь 7.8 оноогоор өсч үнэлэгдсэн бол, авлигын хэмжээ 73.1 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Дэд үзүүлэлтүүдийн бууралтаас харахад авлигын давтамж нь их байгаа ч, авлигын хэмжээ нь бага дүнтэй байдаг нь харагдаж байна.
- Авлигын шууд бус тохиолдол 30 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь судалгаанд хамрагдсан хүмүүсийн 16 хувь нь найз нөхөд, хамт ажиллагсад, ойр дотны хэн нэгэн нь тус байгууллагын албан хаагчдад нэмэлт төлбөр, бэлэг, хандив, санхүүгийн тусламж өгч байсан талаар сонсож байсан бол, 53.3 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулжээ.

Багахангай дүүргийн ЗДТГ-ын ГШБҮ-нд бусад байгууллагуудтай харьцуулахад мэдэхгүй гэсэн хариултыг өгсөн оролцогчдын тоо өндөр байв.

4. Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны ГШБҮ

Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны хувьд 2024 онд ГШБҮ нь 52.2 болж, өмнөх оноос 21.5 оноогоор буурч, 78-р байранд эрэмбэлэгдсэн нь өнгөрсөн жилээс 38 байр хойшилж үнэлэгдсэн дараах хүснэгтээс харагдаж байна. Тус байгууллагын үнэлгээ буурахад авлигын эрсдэлийн индекс 17.3 оноогоор, авлигын индекс 25.8 оноогоор тус тус буурсан нь нөлөөлжээ. Авлигын эрсдэлийн индексийг задалж авч үзвэл,

- Байгууллагын ил тод байдлыг илэрхийлдэг
 - Үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод байдал 11.6 оноогоор буурч, судалгаанд оролцогчдын 44.2 хувь нь тус байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн мэдээллийн ил тод байдагтай санал нийлээгүй байгаа бол, 6.6 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулжээ.
 - Төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод байдал нь 6.8 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Судалгаанд оролцогчдын 40.0 хувь нь бүрэн нийлж болон нийлж байна гэж хариулсантай холбоотой байв.
- Байгууллагын хариуцлагатай байдлыг илэрхийлдэг албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ гаргадаг
 - Хүчин чармайлт 30.4 оноогоор,
 - Ёс зүйгүй үйлдэл гаргадаг байдал 20.2 оноогоор буурсан нь нөлөөлжээ. Судалгаанд оролцсон 120 хүнээс 53 хүн буюу 44.6 хувь нь тухайн байгууллагын албан хаагчид хүчин чармайлт гаргаж ажилладаггүй гэж хариулсан бол, 30.8 хувь нь ёс зүйгүй үйлдэл гаргадаг гэдэгтэй санал бүрэн нийлж болон нийлж байна гэж хариулжээ.

Хүснэгт 20. Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны ГШБҮ-ний үзүүлэлтүүд

Индекс, үзүүлэлтүүд	2023	2024	Өөрчлөлт, оноогоор
ГШБҮ	73.7	52.2	-21.5
1. Авлигын эрсдэлийн индекс	62.4	45.1	-17.3
Ил тод байдал	53.1	43.9	-9.2
Хариуцлагатай байдал	71.6	46.2	-25.3
2. Авлигын индекс	85.1	59.3	-25.8
Авлигын талаарх төсөөлөл	57.2	44.5	-12.7
Авлигын шууд тохиолдол	100.0	72.1	-27.9
Авлигын шууд бус тохиолдол	98.1	61.3	-36.8

Авлигын индексийн бууралтын шалтгааныг авч үзвэл авлигын талаарх төсөөлөл 12.7 оноогоор, авлигын шууд тохиолдол 27.9 оноогоор, авлигын шууд бус тохиолдол 36.8 оноогоор буурсан нь нөлөөлжээ. Үүнийг задалж авч үзвэл:

- Авлигын талаарх төсөөллийн дэд үзүүлэлтүүдийн хувьд
 - Бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал 1.3 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд судалгаанд оролцогчдын дөнгөж 19.2 хувь нь бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг гэдэгтэй бүрэн санал нийлж болон нийлж байна гэж үзжээ.
 - Харин ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал 11.6 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд судалгаанд оролцогчдын 47.5 хувь нь ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдалтай бүрэн санал нийлж болон нийлж байна гэж үнэлжээ.
 - Бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал нь 14.6 оноогоор буурахад судалгаанд оролцогчдын 50 хувь нь бусдад хууль бусаар давуу

- байдал олгодог гэдэгтэй бүрэн санал нийлж болон нийлж байна гэж хариулсан нь нөлөөлсөн байна.
- Бусдаас шан харамж авсан эсхүл, өгсөн байдал 13.4 оноогоор буурахад судалгаанд оролцогчдын 39.2 хувь нь бүрэн санал нийлж болон нийлж байна гэж үзжээ.
- Хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс илүү эрх эдэлдэг байдал 31.0 оноогоор буурахад судалгаанд оролцогчдын 41.7 хувь нь бүрэн санал нийлж, нийлж байна гэж хариулсан нь нөлөөлсөн байна.
- Хувийн ашиг сонирхлын дагуу хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй, хийхгүй ёстой үйлдлийг хийдэг явдал 4.5 оноогоор буурсан бөгөөд тус үзүүлэлтийн хувьд судалгаанд оролцогчдын 32.5 хувь нь санал бүрэн нийлж, нийлж байна гэж хариулсан бол
- Авлигын шууд тохиолдол болох
 - Нэмэлт төлбөр авсан байдал 6.4 оноогоор, үүнээс авлигын давтамж 27.2 оноогоор, авлигын хэмжээ 39.3 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бол,
 - Шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авсан байдал 8.2 оноогоор, үүнээс авлигын давтамж 38.7 оноогоор, авлигын хэмжээ 47.5 оноогоор тус тус буурч үнэлэгджээ.
 - Хандив, туслалцаа авсан байдал 7.3 оноогоор, үүнээс давтамж нь 16.9 оноогоор, авлигын хэмжээ 59.5 оноогоор буурч үнэлэгджээ. Тус байгууллагын хувьд нэмэлт төлбөр өгсөн 7 тохиолдол байсан бол, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг өгсөн 9 тохиолдол, хандив туслалцаа үзүүлсэн 7 тохиолдол байжээ.
- Авлигын шууд бус тохиолдол 36.8 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь судалгаанд хамрагдсан хүмүүсийн 30 хувь нь найз нөхөд, хамт ажиллагсад, ойр дотны хэн нэгэн нь тус байгууллагын албан хаагчдад нэмэлт төлбөр, бэлэг, хандив, санхүүгийн тусламж өгч байсан талаар сонсож байсан нь бусад байгууллагуудтай харьцуулахад өндөр байна.

5. Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын ГШБҮ

Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын хувьд ГШБҮ нь 2024 онд 53.1 болж өмнөх оноос 17.9 оноогоор буурч, 77-р байрт эрэмбэлэгджээ. Тус байгууллагын ГШБҮ буурахад авлигын индекс хамгийн өндөр үнэлгээгээр буюу 24.4 оноогоор, авлигын эрсдэлийн индекс 11.4 оноогоор буурсан нь нөлөөлсөн байна (харгалзах үзүүлэлтүүдийн өөрчлөлтийн дэлгэрэнгүй үр дүнг хавсралт -3, 4 -ээс харна уу). Тухайлбал, авлигын эрсдэлийн индекс буурч үнэлэгдэхэд дараах хүчин зүйлс нөлөөлсөн байна. Үүнд:

- Авлигын эрсдэлийн индексийн эхний үзүүлэлт болох байгууллагын
 - ил тод байдал 7.1 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд үүнд тухайн байгууллагын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээллийн ил тод байдал 27.6 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд судалгаанд оролцогчдын 50 орчим хувь нь “заримдаа” гэж хариулсан нь илүү нөлөөлжээ.
 - Төсөв, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллийн ил тод байдал 5.7 оноогоор буурч үнэлэгдэхэд судалгаанд оролцогчдын 37.2 хувь нь нийлэхгүй, огт нийлэхгүй, мэдэхгүй гэж хариулсан нь нөлөөлжээ.

- Авлигын эрсдэлийн индексийн хоёрдахь үзүүлэлт болон байгууллагын хариуцлагатай байдал нь ил тод байдлаас илүү буурч үнэлэгдсэн байна.
 - Албан хаагчдын төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ хүчин чармайлт гаргаж ажилласан байдал нь 21.1 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд судалгаанд оролцогчдын дөнгөж 20 гаруй хувь нь л бүрэн нийлнэ, нийлнэ гэж хариулсан нь нөлөөлсөн байна.
 - Хариуцлагатай байдлын дараагийн үзүүлэлт болох албан хаагчдын ёс зүйгүй үйлдэл гаргасан байдал 19.3 оноогоор буурч үнэлэгдсэн нь нөлөөлжээ.

Хүснэгт 21. Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын ГШБҮ-ний үзүүлэлтүүд

Индекс, үзүүлэлтүүд	2023	2024	Өөрчлөлт, оноогоор
ГШБҮ	71.0	53.1	-17.9
1. Авлигын эрсдэлийн индекс	60.4	49.0	-11.4
Ил тод байдал	58.4	51.3	-7.1
Хариуцлагатай байдал	62.4	46.8	-15.6
2. Авлигын индекс	81.6	57.2	-24.4
Авлигын талаарх төсөөлөл	55.0	45.2	-9.9
Авлигын шууд тохиолдол	95.9	58.7	-37.2
Авлигын шууд бус тохиолдол	93.8	67.8	-26.0

Баянхонгор аймгийн авлигын индекс буурч үнэлэгдэхэд дараах хүчин зүйлс нөлөөлжээ. Үүнд:

- Авлигын талаарх төсөөлөл 9.9 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд
 - Албан хаагчдын бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлөх байдал 23.7 оноогоор буурсан ба судалгаанд оролцогчдын 27.8 хувь нь бүрэн нийлнэ, нийлнэ гэж хариулсан, 10 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулсан нь хүчтэй нөлөөлсөн.
 - Ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал 23.2 оноогоор, бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог явдал 24.5 оноогоор,
 - Бусдаас шан харамж авсан эсхүл өгсөн байдал 23.2 оноогоор, хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээс илүү эрх эдэлдэг байдал 22.5 оноогоор,
 - Хувийн ашиг сонирхлын дагуу хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй, хийхгүй ёстой үйлдлийг хийдэг байдал 15.8 оноогоор тус тус буурч үнэлэгдсэн нь нөлөөлжээ.
- Авлигын шууд тохиолдол хамгийн ихээр буюу 37.2 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд үйлчлүүлэгчдийн хувьд Баянхонгор аймгийн ЗДТГ-ын авлигын шууд тохиолдлууд нэмэгдсэн гэж үнэлсэн нь харагдаж байна. Тухайлбал, албан хаагчдын албан үүргээ гүйцэтгэсний төлөө
 - Нэмэлт төлбөр авдаг байдал бусад 2 үзүүлэлттэйгээ харьцуулахад ихээр буюу 10.7 оноогоор буурч үнэлэгдсэн ба ийнхүү үнэлэгдэхэд авлигын давтамж 57.3 оноогоор, хэмжээ нь 20.5 оноогоор буурсан нь тус тус нөлөөлжээ.
 - Албан хаагчдын шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авдаг байдал 7.2 оноогоор буурч үнэлэгдсэн ба ийнхүү үнэлэгдэхэд авлигын давтамж хамгийн ихээр буюу 85.1 оноогоор буурсан нь хүчтэй нөлөөлжээ.

- Хандив, санхүүгийн туслалцааны хувьд 4.4 оноогоор буурч үнэлэгдсэн бөгөөд давтамж нь 26.8 оноогоор буурсан бол хэмжээ нь 16.3 оноогоор өсч үнэлэгджээ. Тус байгууллагын хувьд нэмэлт төлбөр өгсөн 19 тохиолдол, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг өгсөн 24 тохиолдол, хандив, туслалцаа үзүүлсэн 25 тохиолдол байжээ.

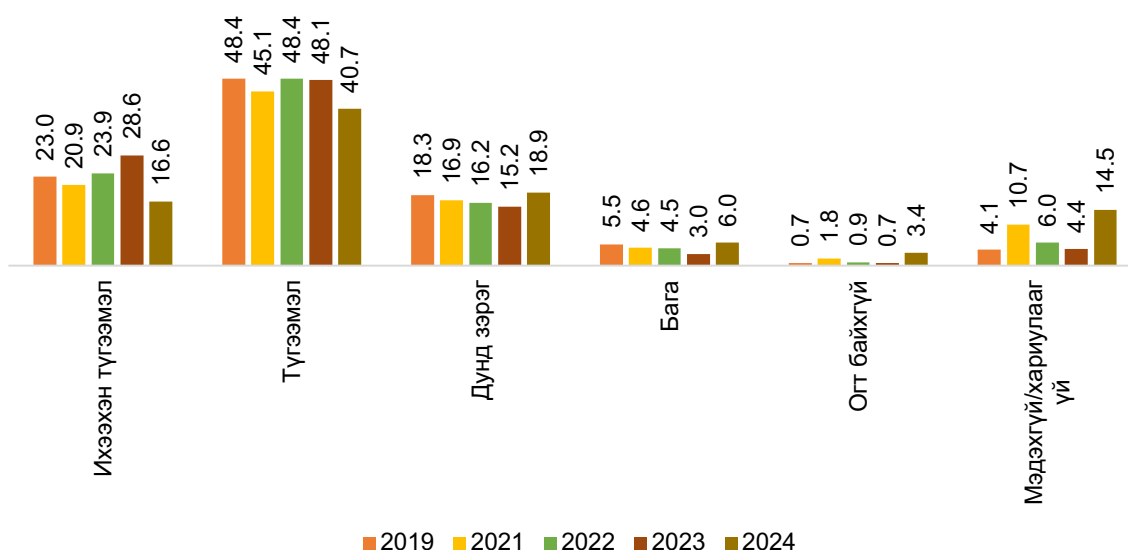
БҮЛЭГ 3: МОНГОЛ УЛС ДАХЬ АВЛИГЫН ШАЛТГААН, НӨХЦӨЛ

Энэхүү хэсэгт Монгол улс дахь авлигын өнөөгийн нөхцөл байдал, авлига хамгийн их тархсан институци болон Монгол улс дахь авлигын үндсэн шалтгаан, нөхцөл байдал, мөн ирэх 2 жилийн авлигын төсөөллийн үр дүнг нэгтгэн энэ бүлэгт багтаалаа.

3.1 Монгол улс дахь авлигын өнөөгийн нөхцөл байдал

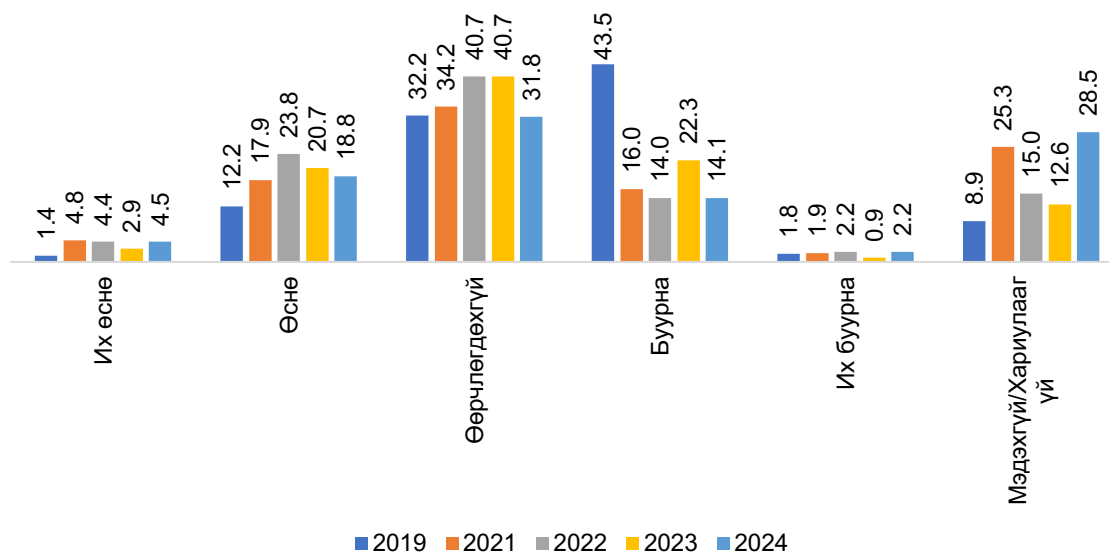
Монгол улс дахь авлигын өнөөгийн нөхцөл байдлыг судалгаанд оролцогчдоос асуухад, Монгол улсад авлига түгээмэл байна гэж судалгаанд оролцогчдын 40.7 хувь нь хариулжээ. Харин ихээхэн түгээмэл гэж судалгаанд оролцогчдын 16.6 хувь нь хариулсан бол, 18.9 хувь нь дунд зэрэг, 6 хувь нь бага, 3.4 хувь нь огт байхгүй, 14.5 хувь нь мэдэхгүй буюу хариулахаас татгалзсан байна. 2023 онтой харьцуулахад дундаас дээш хариулсан оролцогчдын хувь 19.4 пунктээр буурсан бол, дундаас доош (дундаж үзүүлэлт орсон) гэж хариулсан оролцогчдын хувь 9.4 пунктээр өсч үнэлэгджээ. Харин мэдэхгүй/хариулахаас татгалзсан оролцогчдын хувь 10.1 пунктээр тус тус өсчээ. Өнгөрсөн жилтэй харьцуулахад дундаас дээш гэж хариулсан оролцогчдын хувь буурсан нь Монгол улсад авлигын түвшин иргэдийн үзэж байгаагаар буурч байгаа гэж хэлж болохоор байна.

График 12. Монгол улсад авлига хэр түгээмэл байна вэ?, хувиар, сүүлийн 5 жилээр

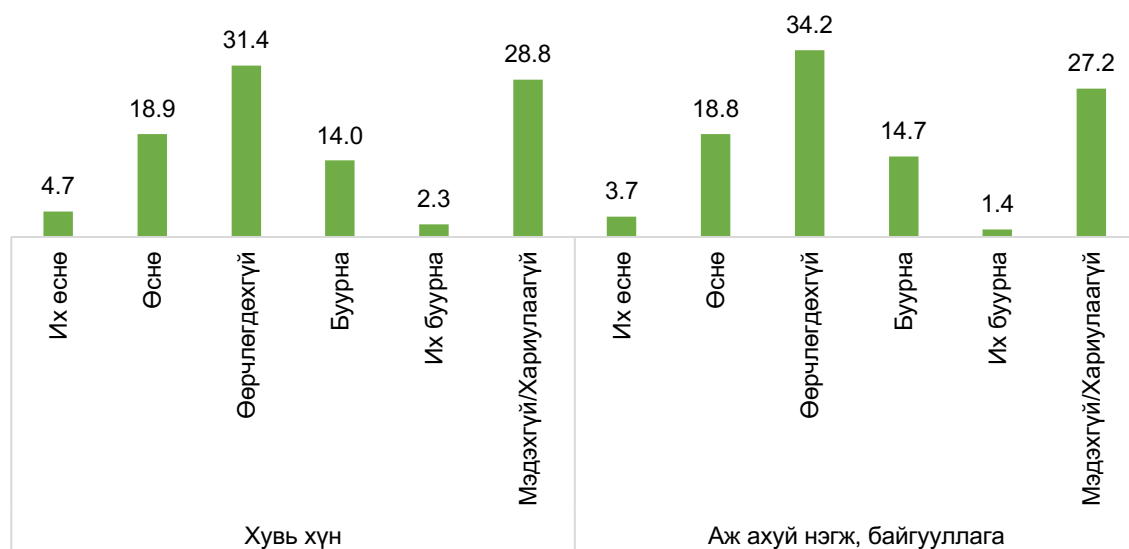
Судалгаанд оролцогчдоос Монгол улсын ирэх 2 жилийн авлигын түвшин хэрхэн өөрчлөгдөх талаар асуухад, судалгаанд хамрагдсан хүмүүсийн 31.8 хувь нь өөрчлөгдөхгүй, 18.8 хувь нь өснө, 14.1 хувь нь буурна, 4.5 хувь нь их өснө, 2.2 хувь нь их буурна, 28.5 хувь нь мэдэхгүй гэж тус тус хариулжээ. 2023 онтой харьцуулахад мэдэхгүй гэж хариулсан оролцогчийн тоо 15.9 пунктээр, их өснө гэж хариулсан оролцогчийн тоо 1.6 пунктээр, их буурна гэж хариулсан оролцогчийн тоо 1.3 пунктээр тус тус өссөн бол, бусад хариултуудын хувьд буурсан үзүүлэлттэй байна.

График 13. Ирэх 2 жилд Монгол улс дахь авлигын түвшин хэрхэн өөрчлөгдөх вэ?, хувиар, сүүлийн 5 жилээр

Монгол улсын ирэх 2 жилийн авлигын түвшингийн хэрхэн өөрчлөгдөх талаар хариултыг үйлчлүүлэгчдийн төрлөөр авч үзвэл судалгаанд оролцогч хувь хүмүүсийн 4.7 хувь нь их өснө, 18.9 хувь нь өснө, 31.4 хувь нь өөрчлөгдөхгүй, 14 хувь нь буурна, 2.3 хувь нь их буурна, 28.8 хувь мэдэхгүй гэж хариулсан бол, байгууллагын 3.7 хувь нь их өснө, 18.8 хувь нь өснө, 34.2 хувь нь өөрчлөгдөхгүй, 14.7 хувь нь буурна, 1.4 хувь нь их буурна, 27.2 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулжээ. Хувь хүн, ААН байгууллагын төлөөллийн ирэх 2 жилийн авлигын түвшинг 2023 онтой харьцуулахад хувь хүмүүсийн их өснө гэж үзсэн оролцогчдын хувь 1.6 пунктээр, их буурна гэж үзсэн оролцогчдын хувь 1.4 пунктээр, мэдэхгүй гэж хариулсан оролцогчдын хувь 16.3 пунктээр тус тус өссөн байна. Харин өснө гэж үзсэн оролцогчдын хувь 1.4 пунктээр, өөрчлөгдөхгүй гэж үзсэн оролцогчдын хувь 9.2 пунктээр, буурна гэж үзсэн оролцогчдын хувь 8.7 пунктээр тус тус буурч үнэлэгдсэн байдлаас харвал ирэх 2 жилд авлигын түвшин өсөх хүлээлттэй байж болох юм гэж үзэж болохоор байна.

График 14. Ирэх 2 жилд Монгол улс дахь авлигын түвшин хэрхэн өөрчлөгдөх вэ?, үйлчлүүлэгчийн төрлөөр

Харин ААН байгууллагын төлөөллийн ирэх 2 жилийн авлигын түвшингийн өөрчлөлтийн үнэлгээг 2023 онтой харьцуулахад их өснө гэж үзсэн оролцогчдын хувь 1.7 пунктээр, их буурна гэж үзсэн оролцогчдын хувь 0.6 пунктээр, мэдэхгүй гэж үзсэн оролцогчдын хувь 24.3 пунктээр өссөн бол, өснө гэж үзсэн оролцогчдын хувь 3.6 пунктээр, өөрчлөгдөхгүй гэж үзсэн оролцогчдын хувь 7.0 пунктээр, буурна гэж үзсэн оролцогчдын хувь 6 пунктээр тус тус буурч үнэлэгдсэн байдлаас харвал ААН байгууллагын төлөөллийн хувьд ирэх 2 жилд авлигын түвшин өсөх хүлээлттэй буюу иргэдийнхтэй адил байна.

Монгол улс дахь авлига хамгийн их тархсан институцийн талаар асуухад, судалгаанд оролцогчдын 37.4 хувь нь төрийн захиргааны байгууллага яам, агентлаг гэж хариулсан нь авлига хамгийн их тархсан институцийн жагсаалтыг тэргүүлж байна. Үүний дараагаар улс төрийн нам, нутгийн захиргааны байгууллага, шүүх, цагдаагийн байгууллагууд эрэмбэлэгджээ.

Хүснэгт 22. Монгол улс дахь авлига хамгийн их тархсан институци, 2023 болон 2024 он, хариултад эзлэх хувиар

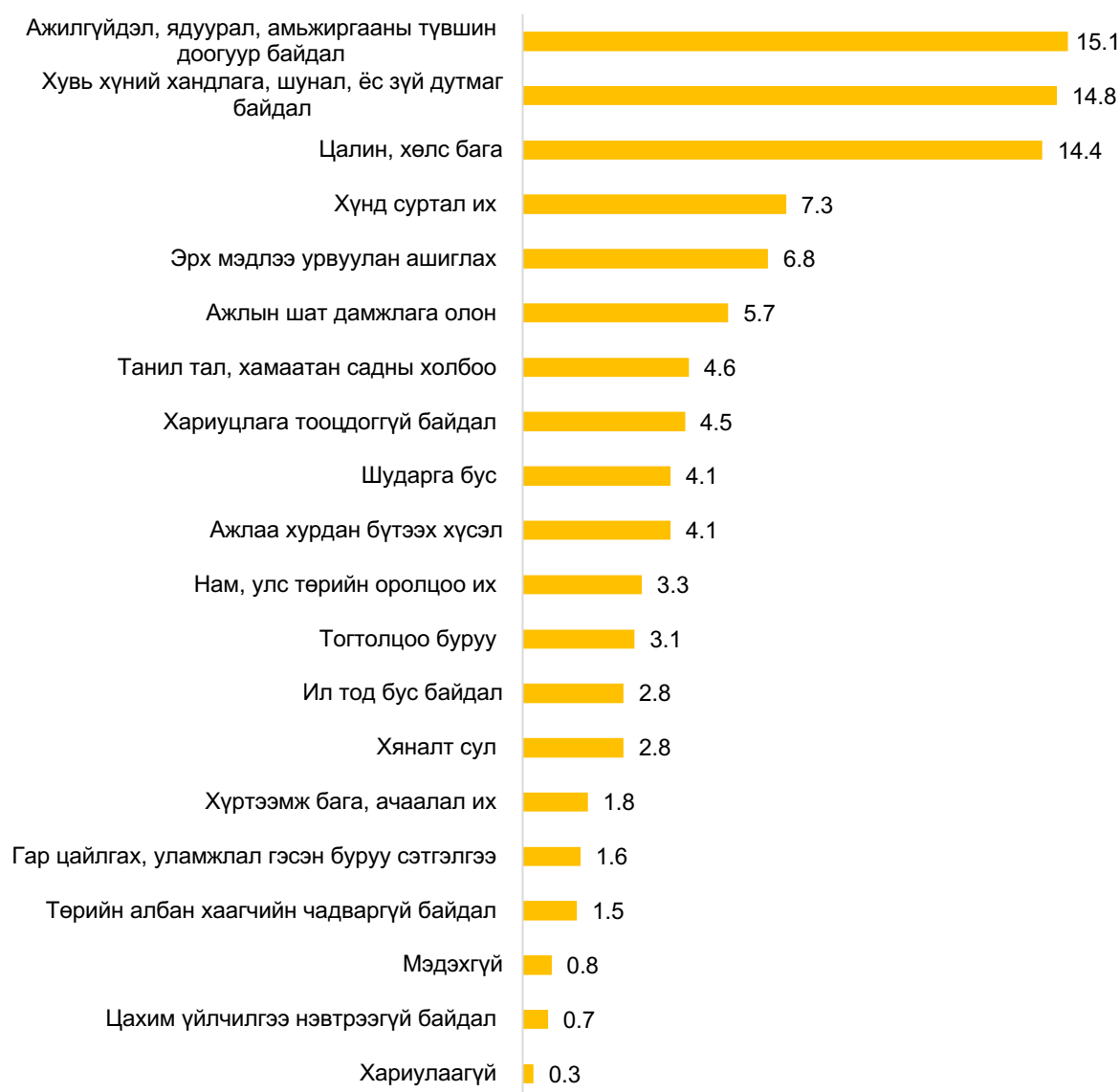
№	Байгууллагын нэр	2023 оны эрэмбэ	2024 оны эрэмбэ	2023	2024
1	Төрийн захиргааны байгууллага яам, агентлаг	5	1	44.6	37.4
2	Улс төрийн нам	4	2	46.2	15.8
3	Нутгийн захиргааны байгууллага	10	3	31.1	7.6
4	Шүүх	1	4	60.8	6.9
5	Цагдаагийн байгууллага	7	5	43.2	5.6
6	Хэвлэл мэдээллийн байгууллага	11	6	28.3	5.2
7	Прокурорын байгууллага	8	7	39.9	4.3
8	Боловсролын байгууллага	9	8	39.3	3.4
9	Төрийн бус байгууллага	15	9	12.3	2.8
10	Эрүүл мэндийн байгууллага	2	10	55.5	1.9
11	Татварын байгууллага	12	11	23.5	1.9
12	Гаалийн байгууллага	6	12	44.4	1.8
13	Газрын алба	3	13	54.8	1.5
14	Хувийн хэвшил	14	14	13.5	1.4
15	Бусад	18	15	0.1	1.5

Авлига хамгийн их тархсан институцийг 2023 оны үр дүнтэй харьцуулахад, төрийн захиргааны байгууллага яам, агентлаг, улс төрийн нам, шүүх байгууллагууд эхний 5-д эрэмбэлэгдсэн байдал нь хадгалагдсан хэвээр байгаа нь эдгээр байгууллагуудад авлига буурахгүй байгааг харуулж байна.

3.2. Монгол улс дахь авлигын шалтгаан

Судалгаанд оролцогчдоос Монгол улс дахь авлигын үндсэн шалтгааныг та юу гэж бодож байна вэ? гэсэн асуултад судалгаанд оролцогчдын 15.1 хувь нь ажилгүйдэл, ядуурал, амьжиргааны түвшин доогуур байдал гэж үзсэн бол, 14.8 хувь нь хүний хандлага, шунал, ёс зүйн дутмаг байдал, 14.4 хувь нь цалин, орлого бага, 7.3 хувь нь төрийн байгууллагын хүнд суртал их, 6.8 хувь нь төрийн албан хаагчийн эрх мэдлээ урвуулан ашиглаж буй байдал, 5.7 хувь нь ажлын шат дамжлага олон, 4.6 хувь нь танил тал, хамаатан садны холбоо, 4.5 хувь нь хариуцлага тооцдоггүй байдал, 4.1 хувь нь ажлаа хурдан бүтээх хүсэл, 4.1 хувь нь шударга бус байдал, 3.3 нам, улс төрийн оролцоо их, 3.1 хувь нь тогтолцоо буруу, 2.8 хувь нь хяналт сул, 2.8 хувь нь ил тод бус байдал, 1.8 хувь нь хүртээмж бага, ачаалал их, 1.6 хувь нь гар цайлгах уламжлал гэсэн буруу сэтгэлгээ, 1.5 хувь нь төрийн албан хаагчийн чадваргүй байдал, 0.7 хувь нь цахим үйлчилгээ нэвтрээгүй байдал, 0.8 хувь нь мэдэхгүй, 0.3 нь хариулахгүй гэжээ. Тиймээс цаашид тухайн байгууллага дахь авлигын хэмжээг бууруулахын тулд үйлчлүүлэгчдийн тодорхойлж байгаа шалтгаануудыг судалж, цаашид авлигыг бууруулахын тулд байгууллагууд анхаарч ажиллах шаардлагатай байна.

График 15. Монгол улс дахь авлигын үндсэн шалтгаан, 2024

Тухайн байгууллага дахь авлигыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэхийн тулд та юу хийх шаардлагатай байна вэ? гэсэн асуултад судалгаанд оролцогчдын 16.4 хувь нь цалин хөлс, орлогыг нэмэгдүүлэх, нийгмийн хангамжийг нэмэгдүүлж, хангалттай түвшинд байлгах, 12.4 хувь төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг ил тод байлгах, мэдээллийг түгээх нээлттэй байлгах, 11.3 хувь нь сургалт сурталчилгааг тогтмол хийдэг байх, 11.0 хувь нь хувь хүний шударга байдал, ёс зүйг баримтлах, 9.0 хувь нь хяналт шалгалтын ажлыг хийх, сайжруулах, тогтмолжуулах, чангатгах, 7.6 хувь нь хариуцлагын тогтолцоог сайжруулж, хариуцлага тооцдог байх, 6.6 хувь нь хууль сахиулах, хуулийг баримтлах, 4.8 хувь нь цахимжуулах, шилэн болгох, 4.1 хувь нь ажилтны ур чадварыг дээшлүүлэх, 3.5 хувь нь хүнд суртлыг бууруулах, шат дамжлагыг багасгах, 3.4 хувь нь эрхзүйн орчныг боловсронгуй болгох, 1.8 хувь нь байгууллагын тогтолцоог өөрчлөх, 1.3 хувь нь танил талын нөлөөг байхгүй болгох, 1.0 хувь нь улс төрийн намаас ангид байх, 0.4 хувь ямар нэгэн асуудалгүй, хангалттай сайн, 4.9 хувь нь санал байхгүй, мэдэхгүй, 0.3 хувь нь хариулаагүй байна.

Хүснэгт 23. Тухайн байгууллага дахь авлигыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэхийн тулд та юу хийх шаардлагатай гэж үзэж байна вэ?

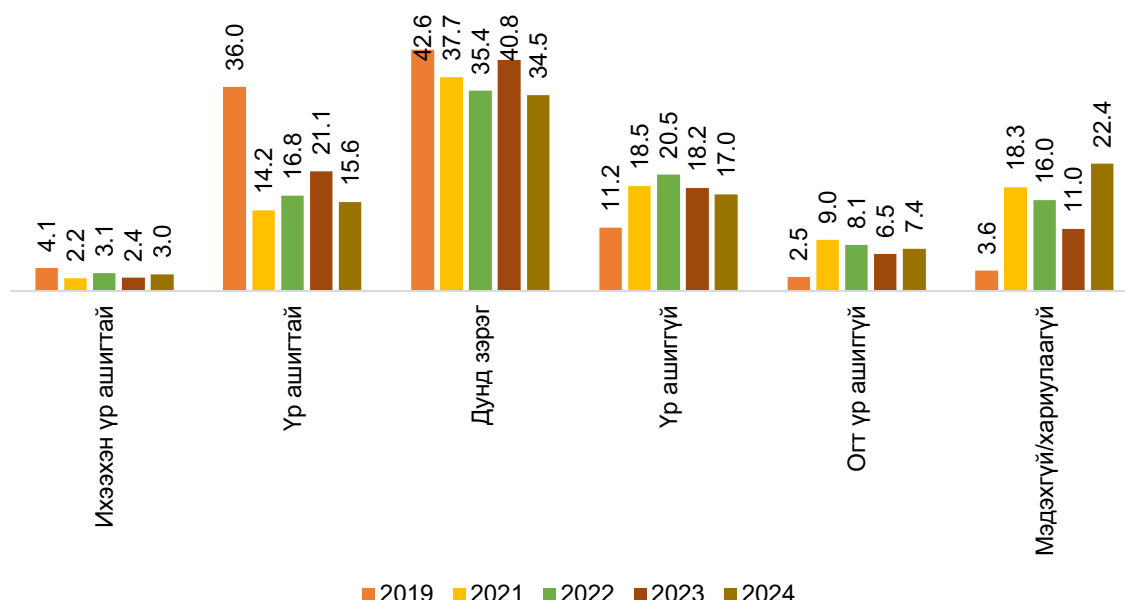
№	Төрөл	Хариултад эзлэх хувь
1	Цалин хөлс, хангамжийг нэмэгдүүлж, хангалттай түвшинд байлгах	16.4
2	Үйл ажиллагааг ил тод байлгах, мэдээллийг түгээх, нээлттэй байх.	12.4
3	Сургалт сурталчилгаа тогтмол хийдэг байх	11.3
4	Хувь хүний шударга байдал, ёс зүйг баримтлах	11.0
5	Хяналт шалгалтын ажлыг хийх, сайжруулах, тогтмолжуулах, чангатгах	9.0
6	Хариуцлагын тогтолцоог сайжруулж, хариуцлага тооцдог байх	7.6
7	Хууль сахиулах, хуулийг баримтлах	6.6
8	Санал байхгүй, мэдэхгүй	4.9
9	Цахимжуулах, шилэн болгох	4.8
10	Ажилтны ур чадварыг дээшлүүлэх	4.1
11	Хүнд суртлыг бууруулах, шат дамжлагыг багасгах	3.5
12	Эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох	3.4
13	Байгууллагын тогтолцоог өөрчлөх	1.8
14	Танил талын нөлөөг байхгүй болгох	1.3
15	Улс төрийн намаас ангид байх	1.0
16	Ямар нэг асуудалгүй, хангалттай, сайн, шаардлагагүй	0.4
17	Хариулаагүй	0.3

Судалгаанд оролцогчдын тухайн байгууллага дахь авлигыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэхийн тулд хийх шаардлагатай зүйлсийн эхний 5-д эрэмбэлэгдсэн үзүүлэлтүүд 2023 оны эхний 5-д эрэмбэлэгдсэн үзүүлэлттэй харьцуулахад хадгалагдсан хэвээр байна.

3.3 Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны үр дүнг

Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны үр дүнг нийт судалгаанд оролцогчдын 34.5 хувь нь дунд зэрэг, 17.0 хувь нь үр ашиггүй, 15.6 хувь нь үр ашигтай, 7.4 хувь нь огт үр ашиггүй, 3 хувь нь ихээхэн үр ашигтай, 22.4 хувь нь мэдэхгүй гэж үнэлжээ.

График 16. Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны үр дүнг хэрхэн үнэлэх вэ?, сүүлийн 5 жилээр

Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны үр дүнг 2023 онтой харьцуулахад, ихээхэн үр ашигтай гэж үзсэн оролцогчдын хувь 0.6 пунктээр өссөн бол, үр ашигтай гэж үзсэн оролцогчдын хувь 5.5 пунктээр, дунд зэрэг гэж үзсэн оролцогчдын хувь 6.3 пунктээр тус тус

буурчээ. Харин үр ашиггүй гэж үзсэн оролцогчдын хувь 1.2 пунктээр буурсан нь сайшаалтай ч, огт үр ашиггүй гэж үзсэн оролцогчдын хувь 0.9 пунктээр өсчээ. Мэдэхгүй гэж хариулсан оролцогчдын хувь 2023 онтой харьцуулахад 11.4 пунктээр нэмэгдсэн байгаагаас харахад Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагаа олон нийтэд төдийлөн сайн хүрдэггүй байж болох юм гэж үзэж болохоор байна.

3.4 Гадаад шударга байдлын үнэлгээнд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийн регрессийн шинжилгээний үр дүн

Энэ бүлэгт гадаад шударга байдлын үнэлгээ(ГШБҮ)-нд нөлөөлж байгаа хүчин зүйлийн шинжилгээг хийхийг зорилго. Гадаад шударга байдлын үнэлгээ нь ил тод байдлын индекс, хариуцлагатай байдлын индекс, авлигын талаарх төсөөлөл, авлигын шууд тохиолдол болон шууд бус тохиолдол гэсэн үндсэн 5 дэд үзүүлэлтээс бүрдэх бөгөөд эдгээр үзүүлэлт өөрчлөгдөхөд ГШБҮ хэрхэн өөрчлөгдөж байгаа хамаарлыг регрессийн үр дүнгээр тайлбарлах боломжтой юм. Регрессийн загварыг дараах байдлаар тодорхойлов.

$$p_i = \alpha_0 + \alpha_1 * A_i + \alpha_2 * B_i + \alpha_3 * C_i + \alpha_4 * K_i + \alpha_5 * L_i + e$$

p_i - гадаад шударга байдлын үнэлгээ

A_i - ил тод байдлын үнэлгээ

B_i - хариуцлагатай байдлын үнэлгээ

C_i - авлигын талаарх төсөөллийн үнэлгээ

K_i - авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээ

L_i - авлигын шууд бус тохиолдлын үнэлгээ

$\alpha_{1,...,5}$ - хувьсагчдын үнэлэгдэх утга

e - алдааны хувьсагч

ГШБҮ-нд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийн шинжилгээг хийхдээ бүх хувьсагчдаас логарифм авч үнэлсэн ба үнэлгээний үр дүнг дараах хүснэгтээр харууллаа. Үнэлгээний үр дүнгээс харахад бүх хувьсагч гадаад шударга байдлын үнэлгээнд эерэг нөлөөтэй, бүх хувьсагчдын хувьд 1 хувийн ач холбогдлын түвшинд нөлөөтэй болох нь батлагдсан.

Хүснэгт 24. ГШБҮ-нд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийн шинжилгээ

Хувьсагчид	Кoeffициент	t stat
Тогтмол	0.072***	3.801
Ил тод байдлын үнэлгээ	0.204***	39.148
Хариуцлагатай байдлын үнэлгээ	0.245***	21.477
Авлигын талаарх төсөөллийн үнэлгээ	0.141***	15.420
Авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээ	0.193***	50.905
Авлигын шууд бус тохиолдлын үнэлгээ	0.199***	41.869
Ad.R ² =99.9, DW=2.2		

***- 1 хувийн ач холбогдлын түвшин

ГШБҮ-нд нөлөөлж буй хүчин зүйлсийн шинжилгээний үр дүнгээс харахад гадаад шударга байдалд тухайн байгууллагын хариуцлагатай байдлын үнэлгээ хамгийн хүчтэй нөлөөлж байгаа бол, авлигын талаарх төсөөллийн үнэлгээ хамгийн бага нөлөөтэй байгаа нь харагдаж байна. Тухайлбал, байгууллагын ил тод байдлын үнэлгээ 10 хувиар нэмэгдэхэд гадаад шударга байдал 2 хувиар, хариуцлагатай байдлын үнэлгээ 10 хувиар нэмэгдэхэд гадаад шударга байдал 2.5 хувиар, авлигын талаарх төсөөллийн үнэлгээ 10 хувиар нэмэгдэхэд гадаад шударга байдал 1.4 хувиар, авлигын шууд бус тохиолдлын үнэлгээ 10 хувиар нэмэгдэхэд гадаад шударга байдал 1.9 хувиар, авлигын шууд бус

тохиолдлын үнэлгээ 10 хувиар нэмэгдэхэд гадаад шударга байдлын үнэлгээ 1.99 хувиар тус тус нэмэгдэхээр байна. Энэхүү шинжилгээний үр дүнгээс харахад төрийн байгууллагууд байгууллагын ил тод байдал, хариуцлагатай байдлыг сайжруулахад авлигын талаарх төсөөлөл, авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлын үнэлгээнээс илүү гадаад шударга байдлаа нэмэгдүүлэх боломжтой.

Гадаад шударга байдалд асуултуудын нөлөөлж буй байдлыг харах зорилгоор регрессийн тэгшитгэл үнэлэхэд авлигын талаарх төсөөллийн хувьсагчид болох төрийн албан хаагч төрийн үйлчилгээг үзүүлснийхээ төлөө бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал, ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал, бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал, бусдаас шан харамж авсан, эсхүл өгсөн байдал, хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй/хийхгүй ёстой үйлдлийг хийсэн зэрэг үзүүлэлтүүд гадаад шударга байдалд үзүүлэх нөлөө бага бол, бусад хувьсагчдын хувьд нөлөөтэй болох нь шинжилгээний үр дүнд батлагдсан. Тухайлбал, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг өгөх байдлын үнэлгээ сайжрах нь гадаад шударга байдлыг хамгийн ихээр өсгөж байгаа бол, тухайн байгууллага дахь авлигын нөлөөний үнэлгээ нь хамгийн бага нөлөөтэй байна. Өөрөөр хэлбэл тухайн байгууллагын албан хаагчдын шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авах тохиолдлын тоо буурах нь гадаад шударга байдлын үнэлгээг хамгийн ихээр өсгөхөөр байна.

Хүснэгт 25. Гадаад шударга байдлын үнэлгээнд асуултуудын нөлөөлж буй байдлын шинжилгээ

Хувьсагчид	Коэффициент	t stat
Тогтмол	-1.892	-7.122
Үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээлэл	0.089***	3.142
Төсөө, санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээлэл	0.114***	8.494
Төрийн албан хаагчийн хүчин чармайлт	0.145***	3.821
Ёсзүйгүй үйлдэл гаргасан байдал	0.213***	4.526
Бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг байдал	-0.022	-0.516
Ах дүү, танил талынхаа нөлөөнд автдаг байдал	0.011	0.286
Бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог байдал	0.06	1.148
Бусдаас шан харамж авсан, эсхүл өгсөн байдал	0.003	0.075
Бүрэн эрхээс давуу эрх эдэлдэг байдал	-0.004	-0.096
Хийх ёстой үйлдлийг хийхгүй/хийхгүй ёстой үйлдлийг хийсэн	-0.037	-0.853
Албан үүргээ гүйцэтгэснийх нь төлөө нэмэлт төлбөр	0.148***	2.098
Шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг	0.478***	4.267
Хандив, санхүүгин тусалцаа	-0.004	-0.371
Авлигын шууд бус тохиолдол	0.198***	9.741
Тухайн байгууллагын авлигын нөлөө	0.018***	0.916
Ad.R ² =99.3, DW=1.729		

***- 1 хувийн ач холбогдлын түвшин

Шинжилгээний үр дүнгээс харахад төрийн байгууллагууд авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлыг бууруулах, байгууллагын ил тод байдал, хариуцлагатай байдлаа сайжруулах нь байгууллагын гадаад шударга байдлыг нэмэгдүүлнэ.

ДҮГНЭЛТ

2024 оны төрийн байгууллагуудын ГШБҮ-нд төрийн байгууллагаар үйлчлүүлж буй 10840 иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын төлөөллийг хамруулан судалсан судалгааны үр дүнд дараах дүгнэлтүүдийг өгч байна. Үүнд:

- ГШБҮ нь 2024 онд 69.0 болж өмнөх оноос 3.8 пунктээр буурч үнэлэгдсэн бөгөөд төрийн байгууллагуудын авлигын шууд тохиолдол өмнөх оноос 6.4 оноогоор, шууд бус тохиолдол 6.2 оноогоор буурсан нь хамгийн их нөлөөлжээ.
- ГШБҮ-ээр “Газар зохион байгуулалт, геодези зураг зүйн газар” хамгийн өндөр буюу 90.1 оноотой тэргүүлсэн бол, “Үндэсний геологийн алба” 48.4 оноотойгоор хамгийн сүүлд эрэмбэлэгджээ.
- ГШБҮ-ээр Төв аймгийн ЗДТГ, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам хамгийн өндөр оноогоор өссөн байсан бол, Баянхонгор аймгийн ЗДТГ, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам, Дорнод аймгийн ЗДТГ, Үндэсний геологийн алба зэрэг байгууллагын үнэлгээ хамгийн ихээр буурч үнэлэгджээ. Үнэлгээ хамгийн ихээр буурсан байгууллагуудын хувьд авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол их байсан буюу тухайн байгууллагуудын авлигын индекс хамгийн их буурсан нь ийнхүү нөлөөлжээ.
- ГШБҮ-г байгууллагын төрлөөр авч үзвэл яамд болон агентлагуудын ГШБҮ нь улсын дунджаас дээгүүр үнэлэгдсэн бол, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын үнэлгээ нь улсын дунджаас доогуур үнэлэгдсэн нь төрийн байгууллагын гадаад шударга байдал нэгж түвшиндээ “Бага” байдаг байна.
- ГШБҮ-ний дэд үзүүлэлтүүдийг авч үзвэл авлигын эрсдэлийн индекс нь 61.3 болж өмнөх оноос 2 оноогоор буурсан бол, авлигын индексийн хувьд 76.8 болж өмнөх оноос 5.6 оноогоор тус тус буурч үнэлэгджээ. Өмнөх оны бууралтаас харахад авлигын индексийн бууралт их байгаа учраас төрийн байгууллагууд авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол дээр анхаарч ажиллах шаардлагатай байгааг харуулж байна. Өөрөөр хэлбэл, байгууллагуудын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээлэл, төсөв санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээлэл нь яамдуудын хувьд илүү тод, нээлттэй байдаг бол аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын үйл ажиллагаа, хүний нөөцийн талаарх мэдээлэл, төсөв санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээлэл нь тааруу байдаг нь харагдаж байна. Тиймээс төрийн байгууллагууд байгууллагын үйл ажиллагаа хүний нөөцийн талаарх мэдээлэл, төсөв санхүү, худалдан авах ажиллагааны талаарх мэдээллээ цаг тухайд нь шинэчилж, олон нийтэд мэдээлж байх шаардлагатай.
- Төрийн байгууллагуудын хариуцлагатай байдлыг авч үзвэл, яамд болон агентлагуудын төрийн албан хаагчдын хариуцлагатай байдал ижил буюу адил 65.8 оноотой үнэлэгдсэн бол, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын албан хаагчдын хариуцлагатай байдал нь яам, агентлагын албан хаагчидтай харьцуулахад тааруу байгаа нь цаашид төрийн байгууллагын албан хаагчид нэгж түвшинд ч гэсэн хариуцлагатай ажиллах шаардлагатай байгааг харуулж байна.
- Авлигын индексийн хувьд тухайн байгууллагын авлигын талаарх төсөөлөл нь авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлоосоо доогуур үнэлэгдсэн байна. Тиймээс цаашид төрийн албан хаагчид бусдад дарамт, шахалт үзүүлж нөлөөлдөг, ах дүү танил талынхаа нөлөөнд автдаг, бусдад хууль бусаар давуу байдал олгодог, хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхээсээ давуу эрх эдэлдэг, бусдаас шан харамж авдаг зэрэг үйлдлүүдээ бууруулах шаардлагатай байна.

- Төрийн байгууллагуудын авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлууд нь 2023 онтой харьцуулахад нэмэгдсэн нь байсан ба авлигын шууд тохиолдлыг тодруулахад судалгаанд оролцогчдын 3.2 хувь нь төрийн үйлчилгээг авахаас өмнө төрийн албан хаагчдад нэмэлт төлбөр өгдөг бол, 3.8 хувь нь ажлаа хурдан бүтээхийн тулд өгдөг хэмээн хариулсан байна. Энэ нь төрийн байгууллагуудад авлигын түвшин буурахгүй байгааг харуулж байна.
- Авлигын шууд бус тохиолдлыг тодруулахад судалгаанд оролцогчдын 12.4 хувь нь найз нөхөд, хамт ажиллагсад, ойр дотны хэн нэгэн нь төрийн албан хаагчдад төрийн үйлчилгээг авахдаа нэмэлт төлбөр, бэлэг, хандив, санхүүгийн тусламж өгч байсан талаар сонсож байжээ. Энэ нь мөн төрийн байгууллагад авлигын түвшин буурахгүй байгааг баталж байна.
- Авлигын индексийг байгууллагын төрлөөр авч үзвэл, агентлагуудын авлигын индекс нь яам болон аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын үнэлгээнээс ялимгүй өндөр байгаа бол, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын авлигын индекс бусад байгууллагуудын үнэлгээтэй харьцуулахад бага байгаа нь аймаг, нийслэлийн ЗДТГ-дын хувьд авлигын талаарх төсөөлөл, авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол их байдаг нь харагдаж байна. Тиймээс төрийн байгууллагын нэгж түвшин рүү ажиллах шаардлагатай байгааг харуулж байна.
- Иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын хувьд төрийн байгууллагаар үйлчлүүлэхээсээ өмнө ихэнхдээ урьдчилж авлига өгдөг бол, хэвшмэл болсон, ажлаа хурдан бүтээх шалтгаанаар голдуу өгдөг нь судалгаанаас харагдлаа.
- ГШБҮ хамгийн бага үнэлэгдсэн байгууллагуудын гадаад шударга байдал бага үнэлэгдсэн шалтгааныг тодруулахад авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлуудын үнэлгээ хамгийн ихээр буурсан байсан анхаарал татаж байв. Тухайлбал, авлигын шууд тохиолдлын үнэлгээ 32.5 оноогоор, авлигын шууд бус тохиолдол 32.4 оноогоор буурч үнэлэгдэхэд байгууллагуудын авлигын шууд тохиолдлын авлигын давтамж, хэмжээ хамгийн ихээр буурсан нь нөлөөлсөн байлаа. Харин судалгаанд оролцогчдын 12.4 хувь нь ах дүү, найз нөхөд, хамтран ажиллагсдын тухайн байгууллагын албан хаагчдад нэмэлт төлбөр, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг өгсөн, хандив, туслалцаа үзүүлсэн талаар сонссон гэж үнэлжээ.
- Судалгаанд оролцогчдын 57.3 хувь нь Монгол улсад авлига түгээмэл, ихээхэн түгээмэл гэж хариулсан бол, ирэх 2 жил одоогийн авлигын түвшин буурахгүй хэвээр байна гэж хариулжээ.
- Монгол улсад авлига хамгийн их тархсан институцийг “Төрийн захиргааны байгууллага яам, агентлаг” тэргүүлсэн нь өмнөх жилүүдтэй харьцуулахад тэс өөр байлаа. Гэвч иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын төлөөллийн хувьд “Улс төрийн нам”, “Нутгийн захиргааны байгууллага”, “Шүүхийн байгууллага”, “Цагдаагийн байгууллага” зэрэг байгууллагуудад авлига хамгийн их тархсан гэж үзсэн нь захим байгууллагуудад иргэдийн үзэж байгаагаар авлига буурахгүй байгааг харуулж байна. Тухайлбал, “Шүүхийн байгууллага”, “Улс төрийн нам” гэх мэт.
- Монгол улс дахь авлигын үндсэн шалтгаан, нөхцөлийг ажилгүйдэл, ядуурал, амьжиргааны түвшин доогуур байгаа байдал, хувь хүний хандлага, ёс зүй дутмаг байдал, цалин хөлс бага, төрийн албаны хүнд суртал их, эрх мэдлээ урвуулан ашиглах явдал, төрийн албаны шат дамжлага олон, танил, тал, хамаатан садны холбоо, хариуцлага тооцдоггүй байдал, нам, улс төрийн оролцоо их, хяналт сул, ил тод бус байдал, төрийн албан хаагчийн чадваргүй байдал, цахим үйлчилгээ

нэвтрээгүй байдал гэх мэт шалтгаануудыг дурдсан байгааг анхаарах хэрэгтэй байна.

- Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны үр дүнг судалгаанд оролцогчдын 34.5 хувь нь “Дунд зэрэг” хэмээн дүгнэжээ. Энэ нь дөнгөж 3 хүн тутмын нэг нь Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааг дунд гэж харж байгааг илэрхийлж байна.
- Судалгаанд оролцсон иргэдийн 31.8 хувь нь ирэх 2 жилд Монгол улс дахь авлигын хэмжээ өөрчлөгдөхгүй хэвээр хадгалагдана гэж байгаагаас харахад ирэх 2 жилд Монгол улсад авлигын түвшин иргэдийн хүлээлтээр буурахгүй байгааг илэрхийлж байна.
- ГШБҮ-нд нөлөөлж байгаа хүчин зүйлсийн шинжилгээний үр дүнд тухайн байгууллагын ил тод байдал, хариуцлагатай байдал, авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол хамгийн их нөлөөтэй байгаа бол, байгууллагын авлигын талаарх төсөөлөл хамгийн бага нөлөөтэй байна.
- ГШБҮ-нд нөлөөлж байгаа хүчин зүйлсийг асуулт нэг бүрээр задалж үнэлсэн шинжилгээний үр дүнд авлигын талаарх төсөөллийн үзүүлэлтүүд ач холбогдолгүй байсан бол, авлигын шууд болон шууд бус тохиолдол хамгийн их нөлөөтэй байлаа. Өөрөөр хэлбэл, төрийн байгууллагууд авлигын шууд болон шууд бус тохиолдлын тоог бууруулж чадсанаар гадаад шударга байдлын үнэлгээг нэмэгдүүлэх боломжтой байна. Тухайлбал, төрийн байгууллагуудын албан хаагчид албан үүргээ гүйцэтгэсний төлөө нэмэлт төлбөр авах байдлаа 10 хувиар бууруулахад гадаад шударга байдлын үнэлгээ 14.8 хувиар буурахаар байгаа бол, шууд болон шууд бус байдлаар бэлэг авах тохиолдлоо 10 хувь бууруулахад гадаад шударга байдлын үнэлгээ нь 47.8 хувиар буурахаар байна. Энэхүү үр дүн нь зөвхөн энэ жилийн үр дүнгийн шинжилгээ бөгөөд энэхүү хамаарлыг гадаад шударга байдлын судалгаа хийж эхэлсэн цагаас эхлээд тооцох бүрэн боломжтой.
- АТГ болон тухайн байгууллагын удирдлагууд цаашид төрийн байгууллагын авлигыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэхийн тулд иргэдийн дурьдаж байгаа дараах үйл ажиллагаануудыг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна. Үүнд:
 - Төрийн албан хаагчийн цалин хөлсийг нэмэгдүүлж, хангалттай түвшинд байлгах. Иргэдийн авлигыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх нэг арга нь цалин хөлсийг нэмэгдүүлэх гэж байгаа ч, төрийн албан хаагчдын хувьд ёс зүй, хувь хүний хандлагын асуудал чухал хэвээр байна.
 - Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг ил тод байлгах, мэдээллийг түгээх, нээлттэй байх тал дээр анхаарч ажиллах. Хэдийгээр төрийн байгууллага цахимжиж байгаа боловч өнөөдөр төрийн байгууллагын ил тод байдал, мэдээллийн хүртээмж сул хэвээр байна.
 - Төрийн албан хаагчдад сургалт сурталчилгаа тогтмол явуулах хэрэгцээ шаардлага байсаар байна.
 - Хяналт шалгалтын ажлыг сайжруулах, тогтмолжуулах, чангалах, хариуцлагын тогтолцоог сайжруулж, хариуцлага тооцдог болох асуудлыг иргэд дурдсан хэвээр. Тиймээс цаашид энэ тал дээр анхаарч ажиллах шаардлагатай байна.
 - Төрийн алба цахимжиж, шилэн болж байгаа гэж боловч иргэд төрийн албаны хүнд суртлыг бууруулах, шат дамжлагыг багасгах асуудал байсаар байна.

- Байгууллагын тогтолцоо, танил талын нөлөөг байхгүй болгох, улс төрийн намаас ангид байх чиглэлд цаашид ажиллах шаардлагатай байна.

ХАВСРАЛТУУД

ХАВСРАЛТ 1. ШУДАРГА БАЙДЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ СУДАЛГААНЫ БАГЦ-1 “ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ШУДАРГА БАЙДЛЫН ТАЛААР ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧДЭЭС АВАХ СУДАЛГАА”-НД ХАМРАГДАХ БАЙГУУЛЛАГЫН ЖАГСААЛТ, ИРГЭДИЙН ТОО

№	Байгууллага	Иргэдээс авах
	Яамд	1840
1	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	120
2	Барилга хот байгуулалтын яам	120
3	Батлан хамгаалах яам	100
4	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	120
5	Гадаад харилцааны яам	120
6	Зам, тээвэр хөгжлийн яам	120
7	Сангийн яам	120
8	Соёлын яам	100
9	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	120
10	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	120
11	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	120
12	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	120
13	Эрүүл мэндийн яам	120
14	Эрчим хүчний яам	120
15	Эдийн засаг хөгжлийн яам	100
16	Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам	100
	Агентлаг	3720
1	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар	100
2	Онцгой байдлын ерөнхий газар	100
3	Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газар	120
4	Стандарт, хэмжил зүйн газар	100
5	Цаг уур, орчны шинжилгээний газар	100
6	Гаалийн ерөнхий газар	120
7	Татварын ерөнхий газар	120
8	Цагдаагийн ерөнхий газар	120
9	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	120
10	Архивын ерөнхий газар	120
11	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар	120
12	Гадаадын иргэн харьяатын газар	100
13	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	120
14	Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний ерөнхий газар	120
15	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар	120
16	Газар зохион байгуулалт, геодиз, зураг зүйн газар	100
17	Биеийн тамир, спортын улсын хороо	100
18	Соёл урлагийн газар	100
19	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар	100
20	Ашигт малтмал, газрын тосны газар	120
21	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар	120
22	Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар	120
23	Оюуны өмчийн газар	100
24	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар	120
25	Төрийн худалдан авах ажиллагааны газар	120
26	Усны газар	100
27	Үндэсний геологийн алба	100
28	Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар	120
29	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газар	100
30	Боловсролын ерөнхий газар	100
31	Ойн газар	100
32	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар	100
33	Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар	100
34	Хөрөнгө оруулалт, худалдааны газар	100
	Аймгийн засаг даргын тамгын газар	5280
1	Архангай аймгийн ЗДТГ	180
2	Баян-Өлгийн аймгийн ЗДТГ	180
3	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ	180
4	Булган аймгийн ЗДТГ	180
5	Говь-Алтай аймгийн ЗДТГ	180
6	Говьсүмбэр аймгийн ЗДТГ	150
7	Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ	180
8	Дорноговь аймгийн ЗДТГ	180
9	Дорнод аймгийн ЗДТГ	180
10	Дундговь аймгийн ЗДТГ	180
11	Завхан аймгийн ЗДТГ	180

№	Байгууллага	Иргэдээс авах
12	Орхон аймгийн ЗДТГ	180
13	Өвөрхангай аймгийн ЗДТГ	180
14	Өмнөговь аймгийн ЗДТГ	180
15	Сүхбаатар аймгийн ЗДТГ	180
16	Сэлэнгэ аймгийн ЗДТГ	180
17	Төв аймгийн ЗДТГ	180
18	Увс аймгийн ЗДТГ	180
19	Ховд аймгийн ЗДТГ	180
20	Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ	180
21	Хэнтий аймгийн ЗДТГ	180
1	Нийслэлийн ЗДТГ	180
2	Багануур дүүргийн ЗДТГ	150
3	Багахангай дүүргийн ЗДТГ	150
4	Баянгол дүүргийн ЗДТГ	150
5	Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ	150
6	Налайх дүүргийн ЗДТГ	150
7	Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ	150
8	Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ	150
9	Хан-Уул дүүргийн ЗДТГ	150
10	Чингэлтэй дүүргийн ЗДТГ	150
	Нийт	10840

ХАВСРАЛТ 2. ГШБҮ-ний нэгдсэн үр дүн

№	Байгууллагын нэр	Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс	Авлигын талаарх төсөөлөл	Авлигын шууд тохиолдол	Авлигын шууд бус тохиолдол	Авлигын индекс	ГШБҮ
1	Архивын ерөнхий газар	61.8	67.3	64.5	63.9	99.5	100.0	87.8	76.2
2	Ашигт малтмал, газрын тосны газар	49.9	51.6	50.8	48.2	72.0	57.6	59.2	55.0
3	Биеийн тамир, спортын улсын хороо	72.4	74.0	73.2	74.5	92.6	96.1	87.7	80.5
4	Боловсролын ерөнхий газар	51.8	56.7	54.2	51.1	83.7	60.0	64.9	59.6
5	Гаалийн ерөнхий газар	68.2	65.4	66.8	64.0	68.3	77.9	70.1	68.4
6	Гадаадын иргэн харьяатын газар	68.9	72.7	70.8	71.3	93.3	90.6	85.1	77.9
7	Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар	81.8	88.3	85.1	85.4	100.0	100.0	95.1	90.1
8	Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар	55.3	79.1	67.2	81.4	98.8	100.0	93.4	80.3
9	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар	61.3	61.3	61.3	61.8	93.6	88.7	81.4	71.3
10	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар	47.1	66.9	57.0	59.5	89.4	96.6	81.8	69.4
11	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	55.9	63.2	59.5	61.7	93.5	93.0	82.7	71.1
12	Ойн газар	60.6	69.5	65.0	63.2	97.7	81.9	80.9	73.0
13	Онцгой байдлын ерөнхий газар	43.8	51.4	47.6	41.7	79.3	89.9	70.3	59.0
14	Оюуны өмчийн газар	80.6	84.4	82.5	85.3	100.0	98.7	94.6	88.6
15	Соёл урлагийн газар	52.2	61.5	56.8	71.7	97.8	98.9	89.5	73.1
16	Стандарт, хэмжил зүйн газар	57.7	65.1	61.4	60.8	96.8	95.6	84.4	72.9
17	Татварын ерөнхий газар	52.8	58.8	55.8	52.8	79.2	62.7	64.9	60.4
18	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар	63.7	69.6	66.7	68.2	96.9	88.0	84.4	75.5
19	Төрийн худалдан авах ажиллагааны газар	55.2	52.0	53.6	53.3	96.3	95.8	81.8	67.7
20	Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар	52.4	65.5	59.0	62.3	84.4	87.2	78.0	68.5
21	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	59.0	71.8	65.4	70.8	89.8	91.5	84.0	74.7
22	Усны газар	65.7	71.5	68.6	71.6	100.0	100.0	90.5	79.6
23	Үндэсний геологийн алба	40.6	48.1	44.3	43.6	54.3	59.3	52.4	48.4
24	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар	58.5	68.9	63.7	70.7	100.0	97.0	89.2	76.5
25	Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний ерөнхий газар	67.0	72.6	69.8	72.8	93.3	95.0	87.0	78.4
26	Хөрөнгө оруулалт, худалдааны газар	49.1	65.0	57.1	77.1	86.9	74.4	79.5	68.3
27	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар	66.0	71.2	68.6	73.5	76.5	86.0	78.7	73.6
28	Цаг уур, орчны шинжилгээний газар	50.4	58.3	54.3	60.1	100.0	100.0	86.7	70.5
29	Цагдаагийн ерөнхий газар	54.1	59.0	56.6	56.6	89.0	88.1	77.9	67.2
30	Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газар	56.0	65.1	60.6	63.7	96.2	90.6	83.5	72.0
31	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар	60.1	66.3	63.2	67.8	79.6	86.7	78.0	70.6
32	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар	69.0	65.0	67.0	69.6	78.9	92.6	80.4	73.7
33	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газар	67.6	65.6	66.6	64.5	73.4	77.6	71.8	69.2
34	Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар	63.9	62.8	63.4	62.8	86.8	87.6	79.1	71.2
35	Архангай аймгийн ЗДТГ	54.3	52.3	53.3	45.7	90.9	66.5	67.7	60.5
36	Баян-Өлгийн аймгийн ЗДТГ	44.6	53.5	49.0	56.8	43.6	89.2	63.2	56.1
37	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ	51.3	46.8	49.0	45.2	58.7	67.8	57.2	53.1
38	Булган аймгийн ЗДТГ	60.7	66.8	63.7	60.0	71.2	65.0	65.4	64.6
39	Говь-Алтай аймгийн ЗДТГ	71.1	71.1	71.1	58.5	98.9	94.8	84.1	77.6
40	Говьсүмбэр аймгийн ЗДТГ	67.1	75.9	71.5	76.5	94.6	96.9	89.4	80.4
41	Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ	57.2	66.6	61.9	66.4	79.4	86.3	77.4	69.6
42	Дорноговь аймгийн ЗДТГ	41.9	62.1	52.0	58.5	88.5	89.2	78.7	65.4
43	Дорнод аймгийн ЗДТГ	41.3	41.3	41.3	42.3	70.3	64.3	59.0	50.2
44	Дундговь аймгийн ЗДТГ	52.8	63.1	57.9	53.6	97.6	71.8	74.4	66.2
45	Завхан аймгийн ЗДТГ	51.0	59.5	55.3	59.8	70.9	91.8	74.2	64.7
46	Орхон аймгийн ЗДТГ	57.6	59.0	58.3	54.7	53.1	64.7	57.5	57.9
47	Өвөрхангай аймгийн ЗДТГ	51.3	69.7	60.5	68.2	91.6	83.7	81.2	70.8

№	Байгууллагын нэр	Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс	Авлигын талаарх төсөөлөл	Авлигын шууд тохиолдол	Авлигын шууд бус тохиолдол	Авлигын индекс	ГШБҮ
48	Өмнөговь аймгийн ЗДТГ	48.9	54.0	51.5	47.8	99.7	59.8	69.1	60.3
49	Сүхбаатар аймгийн ЗДТГ	45.6	51.9	48.7	54.3	73.8	87.9	72.0	60.4
50	Сэлэнгэ аймгийн ЗДТГ	62.8	57.1	59.9	44.0	72.7	44.6	53.8	56.9
51	Төв аймгийн ЗДТГ	64.3	79.5	71.9	79.7	96.3	98.0	91.3	81.6
52	Увс аймгийн ЗДТГ	59.9	57.3	58.6	52.8	67.8	53.7	58.1	58.3
53	Ховд аймгийн ЗДТГ	52.5	64.3	58.4	59.3	79.4	76.2	71.6	65.0
54	Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ	55.8	54.2	55.0	49.1	62.0	55.6	55.6	55.3
55	Хэнтий аймгийн ЗДТГ	60.9	61.3	61.1	63.8	85.5	96.5	81.9	71.5
56	Багануур дүүргийн ЗДТГ	63.7	67.8	65.7	67.9	72.9	86.8	75.9	70.8
57	Багахангай дүүргийн ЗДТГ	43.8	49.4	46.6	46.8	55.9	65.7	56.1	51.4
58	Баянгол дүүргийн ЗДТГ	66.0	68.2	67.1	68.3	92.3	88.9	83.2	75.1
59	Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ	49.8	55.1	52.4	49.6	90.7	64.3	68.2	60.3
60	Налайх дүүргийн ЗДТГ	60.6	74.2	67.4	73.9	85.3	79.1	79.4	73.4
61	Нийслэлийн ЗДТГ	39.4	60.3	49.9	65.1	82.9	88.8	78.9	64.4
62	Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ	59.1	59.4	59.3	55.7	78.1	84.4	72.7	66.0
63	Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ	53.9	64.3	59.1	55.4	83.6	82.8	73.9	66.5
64	Хан-Уул дүүргийн ЗДТГ	66.0	69.5	67.8	58.1	67.0	80.6	68.5	68.2
65	Чингэлтэй дүүргийн ЗДТГ	64.3	70.1	67.2	69.3	54.5	77.8	67.2	67.2
66	Байгал орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	62.7	73.6	68.2	74.4	98.7	94.1	89.1	78.6
67	Барилга хот байгуулалтын яам	70.8	77.6	74.2	78.2	98.3	98.6	91.7	83.0
68	Батлан хамгаалах яам	61.7	77.3	69.5	75.9	65.3	86.5	75.9	72.7
69	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	54.0	57.6	55.8	54.8	82.2	64.1	67.0	61.4
70	Гадаад харилцааны яам	70.0	71.6	70.8	71.9	98.9	98.9	89.9	80.3
71	Зам, тээвэр хөгжлийн яам	47.5	60.7	54.1	57.7	67.2	87.1	70.6	62.4
72	Сангийн яам	64.4	54.2	59.3	45.4	77.1	61.3	61.3	60.3
73	Соёлын яам	74.3	71.9	73.1	72.1	80.9	95.0	82.7	77.9
74	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	43.9	46.2	45.1	44.5	72.1	61.3	59.3	52.2
75	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	69.1	73.6	71.4	75.1	98.1	97.4	90.2	80.8
76	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	70.1	67.0	68.6	69.5	95.6	96.2	87.1	77.8
77	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	46.1	52.9	49.5	53.3	97.9	97.3	82.8	66.2
78	Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам	63.7	65.6	64.6	63.4	82.6	88.0	78.0	71.3
79	Эдийн засаг хөгжлийн яам	68.9	71.8	70.3	71.3	94.8	91.2	85.8	78.1
80	Эрүүл мэндийн яам	60.3	58.0	59.2	53.2	88.9	87.2	76.4	67.8
81	Эрчим хүчний яам	69.4	72.4	70.9	71.7	90.6	96.3	86.2	78.6
	Дундаж	58.5	64.1	61.3	62.3	84.2	83.8	76.8	69.0

ХАВСРАЛТ 3. АВЛИГЫН ЭРСДЭЛИЙН ИНДЕКСИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ

№	Байгууллагын нэр	A1	A2	A3	A4	Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс
1	Архивын ерөнхий газар	3.6	-12.2	-14.3	-11.2	-4.3	-12.7	-8.5
2	Ашигт малтмал, газрын тосны газар	-9.7	-18.7	-13.3	-11.1	-14.2	-12.2	-13.2
3	Биеийн тамир, спортын улсын хороо	24.2	23.3	15.9	15.7	23.8	15.8	19.8
4	Боловсролын ерөнхий газар	-20.5	-13.6	-27.0	-23.1	-17.0	-25.1	-21.1
5	Гаалийн ерөнхий газар	17.8	19.5	5.6	5.2	18.7	5.4	12.0
6	Гадаадын иргэн харьяатын газар	-6.5	-11.5	-7.4	-15.2	-9.0	-11.3	-10.2
7	Газар зохион байгуулалт, геодез, зураг зүйн газар	22.1	23.4	15.2	11.4	22.7	13.3	18.0
8	Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар	-1.5	-4.8	6.9	3.9	-3.1	5.4	1.1
9	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар	23.1	22.9	-2.4	1.3	23.0	-0.5	11.2
10	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар	-20.6	-33.8	-14.7	-5.2	-27.2	-10.0	-18.6
11	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	1.9	0.1	-6.6	-0.3	1.0	-3.5	-1.2
12	Ойн газар	-2.7	-3.6	-5.0	-5.5	-3.2	-5.2	-4.2
13	Онцгой байдлын ерөнхий газар	-8.6	-5.9	-25.2	-32.1	-7.3	-28.6	-17.9
14	Оюуны өмчийн газар	12.1	8.8	6.3	7.3	10.5	6.8	8.6
15	Соёл урлагийн газар	-10.1	-17.5	-15.4	-1.9	-13.8	-8.6	-11.2
16	Стандарт, хэмжил зүйн газар	-27.8	-33.9	-26.8	-24.3	-30.9	-25.6	-28.2
17	Татварын ерөнхий газар	-11.2	-10.9	-15.5	-6.3	-11.0	-10.9	-11.0
18	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар	-13.5	-9.2	-7.0	-7.2	-11.3	-7.1	-9.2
19	Төрийн худалдан авах ажиллагааны газар	-19.9	-19.4	-26.2	-26.4	-19.7	-26.3	-23.0
20	Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар	-27.6	-27.0	-21.0	-7.2	-27.3	-14.1	-20.7
21	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	-6.9	-11.2	-2.5	-1.7	-9.1	-2.1	-5.6
22	Усны газар	10.9	6.9	9.9	8.3	8.9	9.1	9.0
23	Үндэсний геологийн алба	-16.9	-24.7	-22.0	-19.6	-20.8	-20.8	-20.8
24	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар	10.5	-1.6	1.1	3.4	4.4	2.2	3.3
25	Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний ерөнхий газар	3.4	0.8	-1.7	-1.8	2.1	-1.7	0.2
26	Хөрөнгө оруулалт, худалдааны газар	51.6	46.6	54.3	75.8	49.1	65.0	57.1
27	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар	1.9	16.4	7.2	5.1	9.1	6.2	7.6
28	Цаг уур, орчны шинжилгээний газар	-32.5	-33.3	-22.5	-20.2	-32.9	-21.4	-27.1
29	Цагдаагийн ерөнхий газар	1.7	6.0	-3.5	3.6	3.8	0.1	2.0
30	Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газар	-19.1	-10.4	-34.0	-9.9	-14.8	-22.0	-18.4
31	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар	1.4	0.7	0.6	-5.4	1.0	-2.4	-0.7
32	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар	4.2	-1.0	12.7	-7.7	1.6	2.5	2.0
33	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газар	-5.1	-7.9	-7.5	-10.8	-6.5	-9.1	-7.8
34	Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар	15.5	33.7	4.2	3.5	24.6	3.9	14.2
35	Архангай аймгийн ЗДТГ	6.4	4.5	-2.1	-15.1	5.4	-8.6	-1.6
36	Баян-Өлгий аймгийн ЗДТГ	0.4	-6.1	-5.2	-6.6	-2.8	-5.9	-4.4

№	Байгууллагын нэр	A1	A2	A3	A4	Ил тод байдал	Хариуцлагатай байдал	Авлигын эрсдэлийн индекс
37	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ	-14.4	0.1	-13.8	-17.4	-7.1	-15.6	-11.4
38	Булган аймгийн ЗДТГ	-8.4	-5.2	-14.8	-11.9	-6.8	-13.4	-10.1
39	Говь-Алтай аймгийн ЗДТГ	15.8	23.4	14.3	5.7	19.6	10.0	14.8
40	Говьсүмбэр аймгийн ЗДТГ	15.6	2.1	7.2	-0.7	8.9	3.3	6.1
41	Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ	18.8	3.4	9.5	17.4	11.1	13.4	12.2
42	Дорноговь аймгийн ЗДТГ	4.3	-19.4	4.7	12.1	-7.5	8.4	0.4
43	Дорнод аймгийн ЗДТГ	-27.6	-5.7	-21.1	-19.3	-16.6	-20.2	-18.4
44	Дундговь аймгийн ЗДТГ	-3.7	2.9	3.4	-0.4	-0.4	1.5	0.5
45	Завхан аймгийн ЗДТГ	-5.2	-3.5	-4.0	1.6	-4.4	-1.2	-2.8
46	Орхон аймгийн ЗДТГ	20.2	30.1	10.1	9.0	25.2	9.5	17.4
47	Өвөрхангай аймгийн ЗДТГ	-1.1	-23.9	4.1	-5.4	-12.5	-0.7	-6.6
48	Өмнөговь аймгийн ЗДТГ	-20.2	11.2	-1.5	-5.7	-4.5	-3.6	-4.1
49	Сүхбаатар аймгийн ЗДТГ	-2.8	-8.3	-5.6	-6.3	-5.5	-5.9	-5.7
50	Сэлэнгэ аймгийн ЗДТГ	-2.4	34.4	12.7	-9.7	16.0	1.5	8.7
51	Төв аймгийн ЗДТГ	30.8	12.4	28.5	25.7	21.6	27.1	24.4
52	Увс аймгийн ЗДТГ	17.4	28.8	11.2	-2.5	23.1	4.3	13.7
53	Ховд аймгийн ЗДТГ	16.4	8.5	13.1	13.2	12.4	13.1	12.8
54	Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ	-7.5	11.0	-8.8	-3.3	1.7	-6.0	-2.1
55	Хэнтий аймгийн ЗДТГ	5.9	15.7	8.0	3.1	10.8	5.5	8.2
56	Нийслэлийн ЗДТГ	-4.3	-19.5	5.6	8.2	-11.9	6.9	-2.5
57	Багануур дүүргийн ЗДТГ	20.0	24.2	18.9	3.4	22.1	11.1	16.6
58	Багахангай дүүргийн ЗДТГ	-22.5	0.1	-18.0	-10.3	-11.2	-14.1	-12.7
59	Баянгол дүүргийн ЗДТГ	15.0	22.6	-2.2	-5.9	18.8	-4.1	7.4
60	Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ	-16.3	-17.3	-22.1	-19.1	-16.8	-20.6	-18.7
61	Налайх дүүргийн ЗДТГ	-1.6	-18.4	2.2	4.2	-10.0	3.2	-3.4
62	Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ	1.2	9.6	2.4	2.0	5.4	2.2	3.8
63	Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ	-25.9	-16.5	-22.2	-4.4	-21.2	-13.3	-17.3
64	Хан-Уул дүүргийн ЗДТГ	1.4	18.7	1.2	2.5	10.0	1.8	5.9
65	Чингэлтэй дүүргийн ЗДТГ	3.4	16.9	-5.7	-0.1	10.2	-2.9	3.6
66	Байгал орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	36.9	12.6	3.2	2.3	24.8	2.7	13.8
67	Барилга, хот байгуулалтын яам	29.7	25.2	4.4	6.9	27.4	5.7	16.5
68	Батлан хамгаалах яам	-6.2	-13.0	-2.2	-1.1	-9.6	-1.7	-5.6
69	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	-11.4	4.1	-10.9	-9.2	-3.6	-10.1	-6.8
70	Гадаад харилцааны яам	2.0	-3.2	1.4	-4.2	-0.6	-1.4	-1.0
71	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	-11.8	-23.3	-17.8	-9.3	-17.5	-13.5	-15.5
72	Сангийн яам	-0.3	8.7	-12.4	-19.3	4.2	-15.9	-5.8
73	Соёлын яам	1.3	8.5	-2.6	-3.6	4.9	-3.1	0.9
74	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	-11.6	-6.8	-30.4	-20.2	-9.2	-25.3	-17.3
75	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	32.9	33.0	19.0	20.2	32.9	19.6	26.3
76	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	22.4	18.7	17.6	2.2	20.5	9.9	15.2
77	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	-32.7	-20.4	-31.2	-26.2	-26.6	-28.7	-27.6
78	Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам	-10.5	5.9	-3.9	-11.1	-2.3	-7.5	-4.9
79	Эдийн засаг хөгжлийн яам	4.4	6.7	2.5	0.4	5.5	1.5	3.5
80	Эрүүл мэндийн яам	-6.5	16.3	-13.3	-3.3	4.9	-8.3	-1.7
81	Эрчим хүчний яам	5.7	1.0	6.9	0.3	3.3	3.6	3.5
	Дундаж	0.2	1.3	-3.0	-2.7	0.8	-2.9	-1.0

ХАВСРАЛТ 4. АВЛИГЫН ТАЛААРХ ТӨСӨӨЛЛИЙН ИНДЕКСИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ

№	Байгууллагын нэр	A5	A6	A7	A8	A9	A10	Авлигын таларх төсөөлөл
1	Архивын ерөнхий газар	-0.8	-3.2	-0.1	0.0	0.0	0.0	-12.2
2	Ашигт малтмал, газрын тосны газар	0.3	2.8	36.9	-2.8	-26.0	-2.2	-14.8
3	Биеийн тамир, спортын улсын хороо	9.9	66.8	11.6	11.0	42.2	56.2	19.3
4	Боловсролын ерөнхий газар	-4.5	-27.1	-3.8	-5.5	-30.5	-21.8	-17.0
5	Гаалийн ерөнхий газар	-0.5	-47.2	-1.5	-2.1	-15.6	4.6	13.4
6	Гадаадын иргэн харьяатын газар	-3.4	-15.5	-2.9	-4.1	-8.7	-13.2	-11.4
7	Газар зохион байгуулалт, геодез, зураг зүйн газар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	20.4
8	Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар	-0.3	3.2	0.8	0.0	0.0	0.0	3.0
9	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар	0.8	13.1	40.5	5.1	30.4	35.3	13.0
10	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар	-4.3	-19.4	-3.8	-2.7	-9.7	-21.2	-6.3
11	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	2.4	27.0	6.6	4.3	22.0	1.1	-1.5
12	Ойн газар	-0.1	7.6	-0.3	-0.1	-3.8	-7.9	-7.5
13	Онцгой байдлын ерөнхий газар	-7.2	-60.0	-5.6	-1.0	-5.8	-16.5	-34.7
14	Оюуны өмчийн газар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	12.8
15	Соёл урлагийн газар	-1.1	-7.7	-1.2	1.0	3.1	-0.2	5.0
16	Стандарт, хэмжил зүйн газар	-1.1	-3.9	-0.1	0.0	0.0	0.0	-32.2
17	Татварын ерөнхий газар	-3.1	-10.1	-3.4	-5.6	-18.4	-28.3	-14.6
18	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар	-2.2	-7.7	-0.9	-1.1	0.0	-8.0	0.0
19	Төрийн худалдан авах ажиллагааны газар	0.8	-3.3	0.8	0.0	0.0	0.0	-20.2
20	Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар	-6.8	-27.1	-1.3	-6.8	-27.6	-18.8	-20.6
21	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	-4.0	-16.2	-4.3	-2.9	-12.1	-24.1	1.3
22	Усны газар	3.1	11.5	0.6	4.1	13.1	1.2	10.9
23	Үндэсний геологийн алба	-12.2	-65.8	-93.7	-9.9	-34.8	-41.9	-24.1
24	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар	2.8	23.9	46.7	1.9	1.7	0.3	2.1
25	Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний ерөнхий газар	-2.0	-9.7	-4.6	-1.9	-7.3	-7.2	-4.8
26	Хөрөнгө оруулалт, худалдааны газар	95.9	84.5	99.0	33.3	91.3	94.9	77.1
27	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар	-2.2	-53.4	1.7	-0.4	-26.6	-9.6	10.7
28	Цаг уур, орчны шинжилгээний газар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-19.7
29	Цагдаагийн ерөнхий газар	0.1	17.3	7.6	-1.6	-19.7	-0.3	4.9
30	Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газар	-1.8	-3.2	-2.0	-1.9	-4.8	-3.6	-12.3
31	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар	-9.0	-31.0	-3.7	-6.5	-43.5	-5.9	1.6
32	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар	-0.9	-6.5	-7.6	-2.6	-18.1	-100.0	7.2
33	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газар	-7.6	-85.2	-13.3	-6.5	-26.1	-12.6	1.0
34	Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар	-2.8	-24.2	-9.9	-3.6	-12.1	-7.6	9.6
35	Архангай аймгийн ЗДТГ	-2.7	-3.5	-1.4	12.0	26.8	10.2	-12.4
36	Баян-Өлгий аймгийн ЗДТГ	-9.7	-66.8	-94.7	-6.3	-68.7	-64.3	0.9
37	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ	-13.6	-72.1	-36.8	-12.5	-61.0	-87.5	-9.9
38	Булган аймгийн ЗДТГ	-11.3	-62.4	-10.9	-5.7	-25.8	-13.1	-11.7
39	Говь-Алтай аймгийн ЗДТГ	0.6	6.4	0.9	3.5	11.2	14.1	0.8
40	Говьсүмбэр аймгийн ЗДТГ	-0.1	-2.6	-1.3	-1.6	-6.4	-12.2	-1.9
41	Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ	0.7	-2.5	8.7	-3.6	-13.3	-3.0	17.4
42	Дорноговь аймгийн ЗДТГ	-2.8	1.9	2.2	-3.8	-20.8	-8.8	6.7
43	Дорнод аймгийн ЗДТГ	-7.2	-85.1	-3.4	-4.4	-26.8	16.3	-22.2
44	Дундговь аймгийн ЗДТГ	-1.8	-0.1	0.5	2.8	11.2	30.9	-2.7
45	Завхан аймгийн ЗДТГ	-4.6	-36.8	-31.6	-0.1	-23.8	-37.9	10.6
46	Орхон аймгийн ЗДТГ	-5.7	7.5	-32.1	-5.0	-39.0	-15.3	17.9
47	Өвөрхангай аймгийн ЗДТГ	-3.1	-17.2	-3.6	-1.2	-6.9	-6.7	0.5
48	Өмнөговь аймгийн ЗДТГ	4.5	10.6	0.7	2.9	1.7	4.5	-5.3
49	Сүхбаатар аймгийн ЗДТГ	-1.0	8.8	-6.0	-6.0	-19.3	-20.0	-2.2
50	Сэлэнгэ аймгийн ЗДТГ	-14.0	-60.3	-8.8	-7.0	-26.0	-1.5	-5.2
51	Төв аймгийн ЗДТГ	11.1	65.9	14.3	14.0	49.8	25.9	34.2
52	Увс аймгийн ЗДТГ	-4.8	-19.9	61.1	-14.3	-54.2	11.2	5.9
53	Ховд аймгийн ЗДТГ	-1.1	-1.2	15.4	-0.6	1.6	-4.0	11.3
54	Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ	-15.0	-73.1	-30.1	-8.7	-33.9	-73.5	-5.8
55	Хэнтий аймгийн ЗДТГ	3.3	12.6	-7.0	17.4	29.3	48.9	8.6

№	Байгууллагын нэр	A5	A6	A7	A8	A9	A10	Авлигын талаарх төсөөлөл
56	Нийслэлийн ЗДТГ	10.0	81.7	24.7	-63.2	86.3	24.9	20.5
57	Багануур дүүргийн ЗДТГ	-2.8	-74.9	-8.3	-2.1	-42.7	-26.4	14.3
58	Багахангай дүүргийн ЗДТГ	-13.4	-45.6	-28.2	-3.7	7.8	-73.1	-11.7
59	Баянгол дүүргийн ЗДТГ	0.1	-2.6	0.0	-0.7	-15.0	-0.4	7.0
60	Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ	-4.7	-23.2	-2.6	-3.2	-11.6	-8.9	-22.0
61	Налайх дүүргийн ЗДТГ	-5.0	-23.2	-7.0	-2.4	-6.4	-34.7	-1.0
62	Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ	-2.7	5.8	91.7	-2.6	-14.1	41.9	7.5
63	Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ	-5.8	-23.2	-9.7	-7.4	-27.1	-25.1	-19.2
64	Хан-Уул дүүргийн ЗДТГ	-0.9	9.6	6.0	-7.7	-24.2	-8.8	-0.2
65	Чингэлтэй дүүргийн ЗДТГ	-17.3	-87.7	-21.1	-20.0	-73.5	-54.4	6.9
66	Байгаль орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	0.0	0.0	0.0	-0.1	0.9	-7.1	7.1
67	Барилга, хот байгуулалтын яам	0.8	14.4	7.1	0.0	0.0	0.0	20.8
68	Батлан хамгаалах яам	-1.1	-38.9	5.3	-6.7	-69.2	-68.5	2.0
69	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	-4.6	-25.9	-0.2	-5.5	-20.1	-28.9	-6.1
70	Гадаад харилцааны яам	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3.0
71	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	-8.4	-58.1	-11.6	-10.2	-58.1	-16.1	-11.0
72	Сангийн яам	-8.9	-38.7	-4.5	-6.0	-19.4	-7.5	-25.2
73	Соёлын яам	-2.2	-15.5	-3.6	-1.1	-13.1	-8.0	-1.8
74	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	-8.2	-38.7	-47.5	-7.3	-16.9	-59.5	-12.7
75	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	1.6	20.7	2.8	1.7	8.4	8.6	25.4
76	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	1.7	27.0	3.5	6.0	36.2	11.1	16.5
77	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	-0.9	-9.7	-0.2	-0.8	-2.4	-0.7	-18.4
78	Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам	-5.9	-36.9	-11.9	-8.1	-50.2	-3.7	-7.8
79	Эдийн засаг хөгжлийн яам	-1.3	26.7	-2.4	-4.7	-11.6	-8.1	5.2
80	Эрүүл мэндийн яам	3.4	25.3	98.7	-1.6	-21.4	45.1	-5.7
81	Эрчим хүчний яам	4.9	51.0	6.7	-4.9	-21.1	-24.8	6.7
	Дундаж	-1.4	-11.6	0.2	-2.5	-10.1	-8.3	-0.1

ХАВСРАЛТ 5. АВЛИГЫН ШУУД БОЛОН ШУУД БУС ТОХИОЛДЛЫН ИНДЕКСИЙН ӨӨРЧЛӨЛТ

№	Байгууллагын нэр	A11	A11.1	A11.2	A12	A12.1	A12.2	A13	A13.1	A13.2	A16	A18	Авлигын шууд тохиолдол	Авлигын шууд бус тохиолдол
1	Архивын ерөнхий газар	0.0	0.0	0.0	-0.8	-3.2	-0.1	0.0	0.0	0.0	1.0	-23.6	-0.5	1.0
2	Ашигт малтмал, газрын тосны газар	-6.3	-39.4	-27.4	0.3	2.8	36.9	-2.8	-26.0	-2.2	-31.3	-17.8	-7.1	-31.3
3	Биеийн тамир, спортын улсын хороо	5.8	11.8	-14.8	9.9	66.8	11.6	11.0	42.2	56.2	45.0	22.7	22.3	45.0
4	Боловсролын ерөнхий газар	-5.5	-37.1	-5.5	-4.5	-27.1	-3.8	-5.5	-30.5	-21.8	-40.0	-29.3	-15.7	-40.0
5	Гаалийн ерөнхий газар	2.0	-51.4	0.8	-0.5	-47.2	-1.5	-2.1	-15.6	4.6	8.5	16.2	-12.3	8.5
6	Гадаадын иргэн харьяатын газар	-2.2	-8.9	-1.3	-3.4	-15.5	-2.9	-4.1	-8.7	-13.2	-9.4	-9.4	-6.7	-9.4
7	Газар зохион байгуулалт, геодез, зураг зүйн газар	1.0	10.7	2.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	31.8	1.5	0.0
8	Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар	-0.2	-1.0	0.4	-0.3	3.2	0.8	0.0	0.0	0.0	0.9	11.7	0.3	0.9
9	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар	10.1	47.9	41.5	0.8	13.1	40.5	5.1	30.4	35.3	-0.7	18.1	25.0	-0.7
10	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар	-6.0	-22.3	-6.1	-4.3	-19.4	-3.8	-2.7	-9.7	-21.2	-3.4	-0.5	-10.6	-3.4
11	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар	0.7	-2.5	1.4	2.4	27.0	6.6	4.3	22.0	1.1	10.3	-4.7	7.0	10.3
12	Ойн газар	0.0	0.0	0.0	-0.1	7.6	-0.3	-0.1	-3.8	-7.9	-4.4	-2.7	-0.5	-4.4
13	Онцгой байдлын ерөнхий газар	-11.4	-53.5	-24.3	-7.2	-60.0	-5.6	-1.0	-5.8	-16.5	-4.6	-27.5	-20.6	-4.6
14	Оюуны өмчийн газар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-1.3	21.9	0.0	-1.3
15	Соёл урлагийн газар	4.3	13.6	4.9	-1.1	-7.7	-1.2	1.0	3.1	-0.2	3.7	13.5	1.8	3.7
16	Стандарт, хэмжил зүйн газар	-4.0	-17.8	-1.6	-1.1	-3.9	-0.1	0.0	0.0	0.0	-4.4	-38.2	-3.2	-4.4
17	Татварын ерөнхий газар	-5.3	-36.9	-21.1	-3.1	-10.1	-3.4	-5.6	-18.4	-28.3	-29.1	-32.7	-14.7	-29.1
18	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар	-1.1	-5.9	-0.6	-2.2	-7.7	-0.9	-1.1	0.0	-8.0	-12.0	0.1	-3.1	-12.0
19	Төрийн худалдан авах ажиллагааны газар	-2.5	-9.9	-8.3	0.8	-3.3	0.8	0.0	0.0	0.0	-4.2	29.2	-2.5	-4.2
20	Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар	-6.6	-23.8	-21.3	-6.8	-27.1	-1.3	-6.8	-27.6	-18.8	-12.8	-36.3	-15.6	-12.8
21	Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар	-4.5	-14.9	-4.8	-4.0	-16.2	-4.3	-2.9	-12.1	-24.1	-8.5	28.8	-9.7	-8.5
22	Усны газар	2.0	4.7	0.4	3.1	11.5	0.6	4.1	13.1	1.2	11.0	20.1	4.5	11.0
23	Үндэсний геологийн алба	-11.8	-56.4	-84.8	-12.2	-65.8	-93.7	-9.9	-34.8	-41.9	-40.7	-32.6	-45.7	-40.7
24	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар	3.7	7.9	23.4	2.8	23.9	46.7	1.9	1.7	0.3	6.2	5.4	12.5	6.2

№	Байгууллагын нэр	A11	A11.1	A11.2	A12	A12.1	A12.2	A13	A13.1	A13.2	A16	A18	Авлигын шууд тохиолдол	Авлигын шууд бус тохиолдол
25	Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газар	-4.7	-14.9	-3.8	-2.0	-9.7	-4.6	-1.9	-7.3	-7.2	-3.9	-15.4	-6.2	-3.9
26	Хөрөнгө оруулалт, худалдааны газар	95.9	88.1	98.7	95.9	84.5	99.0	33.3	91.3	94.9	74.4	78.0	86.9	74.4
27	Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын ерөнхий газар	2.1	8.3	8.2	-2.2	-53.4	1.7	-0.4	-26.6	-9.6	21.7	5.6	-8.0	21.7
28	Цаг уур, орчны шинжилгээний газар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-59.1	0.0	0.0
29	Цагдаагийн ерөнхий газар	-1.6	-8.5	17.6	0.1	17.3	7.6	-1.6	-19.7	-0.3	0.7	7.0	1.2	0.7
30	Шударга өрсөлдөөн, хэрэглэгчийн төлөө газар	-3.6	-12.4	-0.6	-1.8	-3.2	-2.0	-1.9	-4.8	-3.6	-9.4	-3.0	-3.8	-9.4
31	Шүүх шинжилгээний ерөнхий газар	-11.0	-38.6	-34.8	-9.0	-31.0	-3.7	-6.5	-43.5	-5.9	-12.2	8.1	-20.4	-12.2
32	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар	-4.3	-26.0	-24.0	-0.9	-6.5	-7.6	-2.6	-18.1	-100.0	-6.4	9.9	-21.1	-6.4
33	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газар	-5.4	-72.8	-10.1	-7.6	-85.2	-13.3	-6.5	-26.1	-12.6	-22.4	-0.6	-26.6	-22.4
34	Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар	-4.5	-44.6	-9.2	-2.8	-24.2	-9.9	-3.6	-12.1	-7.6	-12.4	10.7	-13.2	-12.4
35	Архангай аймгийн ЗДТГ	-4.9	-2.4	-0.2	-2.7	-3.5	-1.4	12.0	26.8	10.2	-24.5	-8.9	3.8	-24.5
36	Баян-Өлгий аймгийн ЗДТГ	-15.4	-55.8	-48.0	-9.7	-66.8	-94.7	-6.3	-68.7	-64.3	27.7	10.1	-47.7	27.7
37	Баянхонгор аймгийн ЗДТГ	-9.5	-38.3	-3.2	-13.6	-72.1	-36.8	-12.5	-61.0	-87.5	-26.0	-19.8	-37.2	-26.0
38	Булган аймгийн ЗДТГ	-21.0	-89.1	-19.7	-11.3	-62.4	-10.9	-5.7	-25.8	-13.1	-35.0	-20.9	-28.8	-35.0
39	Говь-Алтай аймгийн ЗДТГ	-0.5	-3.6	-0.8	0.6	6.4	0.9	3.5	11.2	14.1	-0.6	-3.8	3.5	-0.6
40	Говьсүмбэр аймгийн ЗДТГ	-2.9	-13.9	-1.4	-0.1	-2.6	-1.3	-1.6	-6.4	-12.2	-2.4	-9.8	-4.7	-2.4
41	Дархан-Уул аймгийн ЗДТГ	-7.0	-37.5	-2.6	0.7	-2.5	8.7	-3.6	-13.3	-3.0	-6.1	9.5	-6.7	-6.1
42	Дорноговь аймгийн ЗДТГ	-2.2	-8.0	-8.4	-2.8	1.9	2.2	-3.8	-20.8	-8.8	-1.9	6.2	-5.6	-1.9
43	Дорнод аймгийн ЗДТГ	-10.7	-57.3	-20.5	-7.2	-85.1	-3.4	-4.4	-26.8	16.3	-28.4	-30.0	-22.1	-28.4
44	Дундговь аймгийн ЗДТГ	3.4	13.1	2.3	-1.8	-0.1	0.5	2.8	11.2	30.9	-16.5	-5.3	6.9	-16.5
45	Завхан аймгийн ЗДТГ	0.7	-24.7	-20.6	-4.6	-36.8	-31.6	-0.1	-23.8	-37.9	0.8	6.8	-19.9	0.8
46	Орхон аймгийн ЗДТГ	-0.3	-4.9	-6.2	-5.7	7.5	-32.1	-5.0	-39.0	-15.3	-9.3	20.8	-11.2	-9.3
47	Өвөрхангай аймгийн ЗДТГ	-2.9	-11.6	-17.0	-3.1	-17.2	-3.6	-1.2	-6.9	-6.7	-15.1	-6.5	-7.8	-15.1
48	Өмнөговь аймгийн ЗДТГ	7.9	7.9	1.7	4.5	10.6	0.7	2.9	1.7	4.5	-17.2	3.4	4.7	-17.2
49	Сүхбаатар аймгийн ЗДТГ	-2.3	-2.4	-3.6	-1.0	8.8	-6.0	-6.0	-19.3	-20.0	11.1	-2.9	-5.7	11.1
50	Сэлэнгэ аймгийн ЗДТГ	-21.1	-72.3	-8.5	-14.0	-60.3	-8.8	-7.0	-26.0	-1.5	-44.4	-5.3	-24.4	-44.4
51	Төв аймгийн ЗДТГ	6.7	26.3	4.0	11.1	65.9	14.3	14.0	49.8	25.9	27.7	41.1	24.2	27.7
52	Увс аймгийн ЗДТГ	-3.1	12.3	44.5	-4.8	-19.9	61.1	-14.3	-54.2	11.2	-31.5	0.4	3.6	-31.5
53	Ховд аймгийн ЗДТГ	0.0	0.6	-97.4	-1.1	-1.2	15.4	-0.6	1.6	-4.0	-11.6	17.7	-9.6	-11.6
54	Хөвсгөл аймгийн ЗДТГ	-13.1	-58.6	-36.0	-15.0	-73.1	-30.1	-8.7	-33.9	-73.5	-42.3	-27.8	-38.0	-42.3
55	Хэнтий аймгийн ЗДТГ	-0.5	-7.0	0.5	3.3	12.6	-7.0	17.4	29.3	48.9	16.8	8.5	10.9	16.8
56	Нийслэлийн ЗДТГ	10.7	88.4	22.3	10.0	81.7	24.7	-63.2	86.3	24.9	27.6	19.9	31.8	27.6

№	Байгууллагын нэр	A11	A11.1	A11.2	A12	A12.1	A12.2	A13	A13.1	A13.2	A16	A18	Авлигын шууд тохиолдол	Авлигын шууд бус тохиолдол
57	Багануур дүүргийн ЗДТГ	-4.8	-40.2	-2.6	-2.8	-74.9	-8.3	-2.1	-42.7	-26.4	-7.3	18.6	-22.8	-7.3
58	Багахангай дүүргийн ЗДТГ	-15.9	-70.9	-25.3	-13.4	-45.6	-28.2	-3.7	7.8	-73.1	-30.0	-14.2	-29.8	-30.0
59	Баянгол дүүргийн ЗДТГ	1.2	3.1	1.2	0.1	-2.6	0.0	-0.7	-15.0	-0.4	-7.3	19.8	-1.5	-7.3
60	Баянзүрх дүүргийн ЗДТГ	-4.7	-21.8	-3.2	-4.7	-23.2	-2.6	-3.2	-11.6	-8.9	-35.0	-13.1	-9.3	-35.0
61	Налайх дүүргийн ЗДТГ	-7.3	-23.4	-5.4	-5.0	-23.2	-7.0	-2.4	-6.4	-34.7	-20.1	-4.6	-12.8	-20.1
62	Сонгинохайрхан дүүргийн ЗДТГ	1.4	45.1	31.4	-2.7	5.8	91.7	-2.6	-14.1	41.9	14.8	9.8	22.0	14.8
63	Сүхбаатар дүүргийн ЗДТГ	-8.5	-33.7	-7.5	-5.8	-23.2	-9.7	-7.4	-27.1	-25.1	-17.2	-38.3	-16.4	-17.2
64	Хан-Уул дүүргийн ЗДТГ	-10.5	-52.0	-15.8	-0.9	9.6	6.0	-7.7	-24.2	-8.8	-4.3	4.9	-11.6	-4.3
65	Чингэлтэй дүүргийн ЗДТГ	-20.7	-100.0	-14.6	-17.3	-87.7	-21.1	-20.0	-73.5	-54.4	-22.2	6.0	-45.5	-22.2
66	Байгал орчин, уур амьсгалын өөрчлөлтийн яам	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.1	0.9	-7.1	-5.9	27.8	-0.7	-5.9
67	Барилга, хот байгуулалтын яам	-2.7	-11.1	-1.7	0.8	14.4	7.1	0.0	0.0	0.0	-1.4	36.1	0.8	-1.4
68	Батлан хамгаалах яам	-2.7	-72.8	-3.1	-1.1	-38.9	5.3	-6.7	-69.2	-68.5	-8.2	-16.1	-28.6	-8.2
69	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	-7.0	-32.2	-21.2	-4.6	-25.9	-0.2	-5.5	-20.1	-28.9	-32.0	-28.3	-16.2	-32.0
70	Гадаад харилцааны яам	-2.8	-7.4	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-1.1	-1.0	-1.1	-1.1
71	Зам, тээврийн хөгжлийн яам	-12.8	-92.1	-17.8	-8.4	-58.1	-11.6	-10.2	-58.1	-16.1	-4.5	-30.4	-31.7	-4.5
72	Сангийн яам	-23.1	-73.8	-8.9	-8.9	-38.7	-4.5	-6.0	-19.4	-7.5	-21.1	-11.3	-21.2	-21.1
73	Соёлын яам	-12.9	-87.6	-28.1	-2.2	-15.5	-3.6	-1.1	-13.1	-8.0	-4.0	-13.0	-19.1	-4.0
74	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам	-6.4	-27.2	-39.3	-8.2	-38.7	-47.5	-7.3	-16.9	-59.5	-36.8	7.0	-27.9	-36.8
75	Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам	2.4	14.3	4.9	1.6	20.7	2.8	1.7	8.4	8.6	20.0	27.7	7.3	20.0
76	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	2.4	11.8	3.4	1.7	27.0	3.5	6.0	36.2	11.1	11.5	35.6	11.5	11.5
77	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	0.8	2.0	0.9	-0.9	-9.7	-0.2	-0.8	-2.4	-0.7	-2.7	-26.7	-1.2	-2.7
78	Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам	-4.5	-18.4	-0.2	-5.9	-36.9	-11.9	-8.1	-50.2	-3.7	-10.3	-21.0	-15.5	-10.3
79	Эдийн засаг хөгжлийн яам	-0.1	-3.0	-1.1	-1.3	26.7	-2.4	-4.7	-11.6	-8.1	0.3	-10.9	-0.6	0.3
80	Эрүүл мэндийн яам	2.4	15.2	99.3	3.4	25.3	98.7	-1.6	-21.4	45.1	2.8	0.9	29.6	2.8
81	Эрчим хүчний яам	5.9	28.1	12.6	4.9	51.0	6.7	-4.9	-21.1	-24.8	7.8	4.4	6.5	7.8
	Дундаж	-2.4	-17.2	-4.5	-1.4	-11.6	0.2	-2.5	-10.1	-8.3	-6.2	-0.3	-6.4	-6.2

ШУДАРГА ЁС,
ХӨГЖИЛ
ДЭВШИЛД

Энэхүү судалгааны тайланг “Авлигатай тэмцэх газар”-ын захиалгаар “Бодлогын шийдэл” ТББ бэлтгэв. Тайланд тусгагдсан мэдээлэл нь захиалагчийн өмч тул зөвшөөрөлгүйгээр хуулбарлах, хувиан олшруулахыг хориглоно.